

ΝΙΑΟΥΣΤΑ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΣΥΛΛΟΓΟΥ
ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ
ΝΑΟΥΣΗΣ

Τηλεόραση καὶ παιδί

Στίς ἀρχές
τῆς Ναουσαϊϊκης
βιομηχανίας

Παιδικός
διαγωνισμός
λογοτεχνίας

Πότισμα
μέ σταγόνες

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΔΕΛΗΧΡΗΣΤΟΣ & Σ^{ΙΑ} Ο.Ε.

ΕΜΠΟΡΙΟΝ - ΑΝΤΙΠΕΙΑΙ

ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ

- ΓΡΑΦΟΜΗΧΑΝΑΙ
- ΑΡΙΘΜΟΜΗΧΑΝΑΙ
- ΦΩΤΟ ΑΝΤΙΓΡΑΦΙΚΑ
- ΤΑΜΕΙΑΚΑΙ ΜΗΧΑΝΑ

ΓΡΑΦΕΙΟΥ

- ΜΕΤΑΛΛΙΚΑ ΕΠΙΠΛΑ
- ΜΕΤΑΛΛΙΚΑ ΡΑΦΙΑ
- ΖΥΓΟΙ ΠΑΝΤΟΣ ΤΥΠΟΥ
- ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΨΥΓΕΙΑ
- ΧΡΗΜΑΤΟΚΙΒΩΤΙΑ

Βασ. Φιλίππου 25 — Τηλ. 28.855 — Οικίας 28.967 — ΝΑΟΥΣΑ

ΠΡΟ - ΠΟ καὶ ΛΑΧΕΙΑ

ΦΡ. ΖΑΡΚΑΔΑ

«Τό Χρυσό Σαλόνι»

Τηλ. 27.618 — Βασ. Κωνσταντίνου 21

Τὸ πρακτορεῖο πού θά ἐξυπηρετεῖ καὶ θά σᾶς ἐνημερώνει πάντα σωστά καὶ υπεύθυνα

“ΝΙΑΟΥΣΤΑ”
ΕΚΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ ΝΑΟΥΣΗΣ
ΕΤΟΣ Γ' ΦΥΛΛΟ 7 — ΙΟΥΝΙΟΣ 1979

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

Όδ. Ντινόπουλος, Έλένη Μήτσαλα, Λευκή Σαμαρά
Χρ. Μουχόγιερ

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ: Γεώργ. Γκέσιος

Βασ. Κων)νου 32 — Τηλ. 28.646.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ:

Μαρία Μπιλιούρη
Καραμπατάκη 1 Τηλ. 28.150

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΒΕΡΟΙΑΣ:

Γιάννης Καρατσιώλης, Γεωπόνος ΔΕΗ, τηλ. 22.557

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ:

Γλυπτό Θανάση Μηνόπουλου

ΕΚΤΥΠΩΣΗ: «Βιβλιοτυπωτική»

Περικλής Ζέγγος και Σία
Αντ. Καμάρα 3 τηλ. 260.140 — Θεσσαλονίκη

Περιεχόμενα

Έπίκαιρα

ΜΟΥΜΤΖΙΔΟΥ Κ. Χρονογράφημα «Ανοιξιάτικο με-
σημέρι» 48

Ιστορικά

ΝΤΙΝΟΠΟΥΛΟΥ Θ. «Τι οφείλει στην Αρχαία Έλ-
λάδα ή ανθρωπότητα» 61

ΧΙΟΝΙΔΗΣ Γ. «Ιστορικό σημείωμα για το Άρκου-
δοχώρι» 63

Λαογραφικά

ΣΠΑΡΤΣΗ Ν. Τότι κι τώρα «Αντέτχια της χαράς» 62

Κοινωνικά—Έρευνες

ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΑΛ. Στις αρχές της Ναουσαϊκής
βιομηχανίας 49

ΠΑΠΑΜΑΤΘΑΙΟΥ Κ. Ή θα και ή υποχή μας 53

ΞΗΡΟΥΤΥΡΗ Ι. Τι πρέπει να γνωρίζει ή ώριμη γενεά
για την στάση της απέναντι των νέων 58

ΑΜΟΙΡΟΠΟΥΛΟΣ Τηλεόραση και παιδί 66

Καλλιτεχνικά

ΜΗΝΟΠΟΥΛΟΥ Θ. Μιχαήλ Άγγελος 61

ΜΗΝΟΠΟΥΛΟΥ Θ. Εικαστική κίνηση στη Θεσσαλο-
νίκη και Αθήνα 78

Λογοτεχνικά

ΜΟΥΧΑΓΙΕΡ Χ. Για τη σωστή ανάγνωση του λογο-
τεχνικού κειμένου 56

ΔΗΡΑ Γ. Νέοι χθές, σήμερα, αύριο 65

Παιδικός διαγωνισμός λογοτεχνίας 75

Γεωπονικά

Επιστημονικό διήγημα για τη δενδροκομία 69

ΓΙΑΚΟΥΜΑΚΗ Α. Το πότισμα με σταγόνες 71

Άθλητικά

ΝΟΥΣΗΛΑΖΟΥ Ι. Άθλητική κίνηση στην πόλη μας 84

Θέματα της πόλης μας

ΠΑΠΟΥΛΙΔΗ Κ. Τα θερινά μαθήματα Έλληνικής
γλώσσας και πολιτισμού του ΙΜΧΑ 54

Έκθεση γλυπτικής και ζωγραφικής 73

Ή χαρωδιά του Όδείου Ναούσης 74

Άγαπητέ φίλε,

Επικοινωνούμε και πάλι μαζί σου. Ήδη το
έβδομο τεύχος της «Νιάουστας» βρίσκεται μπρο-
στά σου, και όπως πάντα, με ύλη ποικίλη πλού-
σια και ενδιαφέρουσα, για να ικανοποιεί καλύ-
τερα τα γούστα του κάθε αναγνώστη.

Άγαπητέ φίλε,

Η συντακτική επιτροπή του περιοδικού μαζί
με τους συνεργάτες του καταβάλλουν ιδιαίτερες
προσπάθειες για να γίνει ή «Νιάουστα» από τεύ-
χος σε τεύχος καλύτερη. Γι' αυτό ή συντακτική
επιτροπή δεν λογαριάζει ούτε κόπους ούτε δα-
πάνες προκειμένου να επιτύχει στους σκοπούς
που έταξε από το πρώτο τεύχος. Για να γίνει ή
«Νιάουστα» ένα περιοδικό με κύρος και άκτινο-
βολία, ένα περιοδικό χρήσιμο και πολύτιμο για
κάθε Ναουσαϊκό σπίτι.

Άγαπητέ φίλε,

Στό τεύχος αυτό υπάρχουν αρκετά άρθρα
και δραστηριότητες που έχουν σχέση με την
νεολαία. Και κάτι άλλο, σημαντικό. Η «Νιάου-
στα» διαθέτει τις σελίδες της από το τεύχος
αυτό στα νέα ταλέντα. Είναι κι' αυτό μία άλλη
προσφορά του Συλλόγου Αποφοίτων και της
«Νιάουστας» στους αύριανούς συγγραφείς και
λεγοτέχνες του τόπου που ζούμε.

Αυτά για τώρα. Θα είμαστε και πύλι κοντά
σας μετά ένα τρίμηνο και ως τότε πολλές εύχες
για ένα χαρούμενο και δροσερό καλοκαίρι.

Γειά σας
Ο. Π. Ντιν.

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΙΔΙΩΤΩΝ	ΔΡΑΧ. 200
ΔΗΜΟΙ, ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ, ΣΥΝΕΣΜΟΙ	» 300
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΟΛΛΑΡΙΑ	12

«'Ανοιξιάτικο μεσημέρι»

"Ένα μεσημέρι του 'Απρίλη, ήταν το πρώτο ανοιξιάτικο μεσημέρι μετά τις τόσες, 'Απριλιάτικες βροχερές μέρες. "Ένας ήλιος κίτρινος και γυαλιστερός σαν φλουρί έλαμπε στον ουρανό. "Εφαγα με κάτι φίλους σε μιὰ ταβέρνα μακριά από την πόλι μας και μετά αποφασίσαμε να πάμε μιὰ βόλτα με το αυτοκίνητο ενός φίλου να απολαύσουμε τον ήλιο, ήταν ότι πιο ώραίο είχε να προσφέρει εκείνη η μέρα.

Το άεράκι έμπαινε απ' τ' ανοιχτά παράθυρα και μάς χαίδευε το πρόσωπο. "Όλα ήταν ώραία —άπαλά—πλατεία, χωρίς εκείνο το στρίμωγμα που έχει η πόλη το χειμώνα.

"Ηλπιζα και 'γώ με την άνοιξη να χωθώ για καλά στη ζωή. Να χωνέψω μέσα στον κόσμο, να χαθώ μέσα στα σπίτια και στους δρόμους να γίνω ένα με το πράσινο και τα λουλούδια. "Ηθελα να άναθεωρήσω λίγο τον έαυτό μου, να βρω μερικά πράγματα να αγαπήσω, ήλπιζα ακόμη να γίνω ένας άνθρωπος χωρίς μοναξιά, ή τουλάχιστον, με λίγη ύποφερτη μοναξιά που να μπορώ να την κρύβω ή να την δείχνω ανάλογα με τις περιστάσεις. "Ενιωσα μιὰ βαθειά άνησυχία μέσα μου, δεν θά ήθελα να μαντέψουν τις σκέψεις μου οι γύρω, αυτοί έδειχναν να χουν προσαρμοστεί. Δεν ήξερα βέβαια αν κάτω απ' αυτό το χαμόγελό τους ή στιγμές — στιγμές τον κυνισμό τους την ρεαλιστικότητά τους έβρισκες τα ίδια συναισθήματα. "Ωστόσο έχουν ένα τρόπο να τα κρύβουν και να φέρονται στους άλλους τόσο άπλά που σ' αφήνουν κατόπληκτο.

Τις σκέψεις μου διέκοψε ή φωνή ενός φίλου που έκανε μιὰ πρόταση για καφέ. Δέχτηκαν όλοι εύχαριστημένοι που θά πίναμε ένα καφέ. Πόσο τους θαυμάζω που μπορούν να βρουν την χαρά και την εύχαρίστηση σε έναν καφέ. Θά μου πεις λίγο δροσερό νερό, ένα άναψυκτικό ή ένας καφές είναι ότι πρέπει αυτήν την ώρα. "Ανέκδοτα, άστεία γέλια έδιναν και έπαιρναν. "Ενα τρανζίστορ απ' το δίπλανό τραπέζι άναμεταδίδει έναν άγωνα ποδοσφαίρου μεταξύ των ομάδων... δεν έέρω βέβαια και μου είναι αδιάφορο. Οι φίλαθλοι τόσο αυτοί που είναι στο γήπεδο αυτήν την ώρα, όσο κι' αυτοί που βρίσκονται δίπλα μας γύρω από το τραπέζι, φωνάζουν όνόματα, παρατσούκλια, ό άγώνας συνεχίζεται έμεις πίνουμε τον καφέ μας, ό κόσμος περνάει αδιάφορος δίπλα μας.

"Αναρωτιέμαι και πάλι αν αυτό λέγεται "Ανοιξη—ζωή. "Η κοπέλα άπέναντι με τα κρεμαστά

σκουλαρήκια, το έντονο βάψιμο στα χείλη, τα τεράστια γυαλιά φαίνεται να συμφωνεί, να απολαμβάνει όλα αυτά. Φαίνεται τόσο γεμάτη, κεφάτη, καπνίζει συνέχεια, παρακολουθεί τα διάφορα σχήματα που κάνει ό καπνός βγαίνοντας απ' το στόμα της, κουβεντιάζει γελάει με τους γύρω της.

"Απαριθμώ άσήμαντα πράγματα αυτήν την στιγμή, άσύνδετα, άνάξια λόγου, μά ή ζωή πρώτα απ' όλα αυτήν τουλάχιστον την στιγμή είναι όμορφη. Σε μιὰ κατάσταση ρευστή παίρνει το χρώμα ή το σχήμα του όποιοδήποτε δοχείου. Τελικά μπορεί κανενός το ενδιαφέρον να μην

Της Κικής Μουμτζίδου

κινούν οι δικές μου σκέψεις, κάθε ένας τα βλέπει τα σκέφτεται διαφορετικά.

Αυτήν την στιγμή ακριβώς άκούγεται μιὰ παιδική φωνή που δεν μπορώ να ξεχωρίσω αν είναι άγόρι ή κορίτσι, που τραγουδάει με τέτοιο κέφι. Την άνοιξη όταν είμασταν παιδιά με πόση λαχτάρα περιμέναμε να νυχτώση για να χαρούμε τις τσακμακόπετρες, άργότερα τις πυγολαμπίδες, να παίξουμε κρυφτό. Μιὰ παρέα από άγόρια και κορίτσια περνάει με τα ποδήλατα Τραγουδάνε ένα όμορφο κεφάλτο τραγουδάκι. Πόσο θάθελα νάμουν αυτήν την στιγμή μαζί τους. "Ότι ποιά άληθινό ύπάρχει ό,τι ύπάρχει περισσότερο είναι εκείνο που χάθηκε. Και ύστερα ποιός μάς λέει ότι ή ζωή ή ένα γεγονός απ' αυτήν έκτειμείται ακριβώς την στιγμή που το ζούμε;

"Η ζέστη γίνεται όλο και πιο έντονη, ό ήλιος από πάνω με καίει. Πρέπει να όμολογήσω ότι οι σκέψεις που διαδοχικά πέρασαν μέσα μου, με ήσυχασαν λιγάκι. "Η μοναξιά, ή άπόγνωση, τα διάφορα συναισθήματα που ένιωσα, μετριάστηκαν, τα πράγματα ξαναπόκτησαν την άξία τους. "Όλα πήραν την κανονική τους μορφή.

Μετά από τον καφέ το ρίξαμε στα ούζα, άρχισε να σουρουπώνει, αποφασίσαμε να φύγουμε. Είχε μιὰ γλύκα ό καιρός κι' όλα γύρω μου ήταν άπαλά και τρυφερά. "Ενιωσα ξαφνικά να μαλακώνω, να μουλιάζω, σαν μέσα σε χλιαρό νερό. "Εμεινα σιωπηλή, το ίδιο και ή συντροφιά μου. Οι σκέψεις άρχισαν να χάνονται. Οι ώρες που πέρασαν—πέρασαν, ή ζωή που χαραμίστηκε—χαραμίστηκε, αυτά που δεν έγιναν, δεν μπορούν να γίνουν τα λόγια που δεν είπώθηκαν, δεν μπορούν πιά να ειπωθούν, τίποτε απ' όλα αυτά δεν διορθώνεται, τίποτε δεν άλλάζει, τίποτε δεν γυρίζει πίσω, και ή μέρα αυτή που πέρασε δεν θά ξανάρθει. "Ισως αύριο πούμε—περάσαμε όμορφα χθές.

"Ηταν το πρώτο ΑΝΟΙΞΙΑΤΙΚΟ ΜΕΣΗΜΕΡΙ.

ΣΤΙΣ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΝΑΟΥΣΑΙ'ΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Τό παρακάτω άρθρο αποτελεί τμήμα μιάς γενικώτερης μελέτης του συντάκτη του με θέμα: «Η Νάουσα της Μακεδονίας» και υπότιτλο: «Συμμετοχή στην μελέτη μιάς συνιστώσας του δικτύου των Έλληνικων Πόλεων», έργασία που παρουσιάστηκε και εγκρίθηκε τον Ιούλιο του 1977, στα γαλλικά στο Ίνστιτούτο Πολεοδομίας της Ακαδημίας του Παρισιού.

Επιδίωξη του μελετητή αποτέλεσε η συλλογή και επεξεργασία όσο το δυνατόν περισσοτέρων στοιχείων σχετικά με τη Νάουσα και ή ολοκληρωμένη παρουσίασή τους, ώστε να μπορέσει να δοθεί μία πλήρης εικόνα της μορφής της σύγχρονης Νάουσας, σαν κοινωνικό - οικονομικό - πολιτιστικό και οικιστικό σύνολο, αλλά και του τρόπου με τον οποίο δημιουργήθηκε αυτή ή μορφή, πράγμα που όδήγησε σε έκτεταμένες ιστορικές έρευνες σε αρχεία και άλλα ντοκουμέντα παλαιότερων εποχών.

Σήμερα παρουσιάζεται μόνο ένα μικρό τμήμα της έργασίας αυτής, που αφορά στην δημιουργία των πρώτων Βιομηχανικών Μονάδων «νέου τύπου» στην πόλη, από τα μέσα του περασμένου αιώνα. Σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι τό θέμα ολοκληρώνεται μ, αυτήν την παρουσίαση. Πολλά θα μπορούσαν να προσφέρουν αυτοί που είχαν κάποια σχέση με την λειτουργία των εργοστασίων της πόλης απ' τις αρχές του αιώνα μέχρι σήμερα. Έτσι θα μπορούσε να γίνει πιο συστηματική και ολοκληρωμένη ή μελέτη της ιστορίας της βιοτεχνίας και της βιομηχανίας της πόλης μας, ή οποία και σήμερα ακόμη κατέχει αξιόλογη γιά τό μέγεθος της θέσης στον πίνακα των βιομηχανικών πόλεων της Ελλάδας.

Τέλος θα πρέπει να σημειωθεί ότι ή έργασία αυτή περιέχει αρκετά ιστορικά στοιχεία γνωστά στον Έλληνα (Ναουσαίο) αναγνώστη από άλλες έργασίες, κυρίως από τό βιβλίο του Ε. Στουγιαννάκη «Ιστορία της Πόλεως Ναούσης», κλπ., πλατειασμοί αναγκαίοι γιά την πληροφόρηση του ξένου κοινού στο οποίο, όπως ήδη αναφέρθηκε, παρουσιάστηκε γιά πρώτη φορά.

ΒΙΟΤΕΧΝΙΑ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΣΤΗ ΝΑΟΥΣΑ ΜΕΧΡΙ ΤΟ 1940

Αναφερόμενοι στη Βιομηχανία, πρέπει, πριν απ' όλα να αποσαφηνίσουμε τόν όρο Βιομηχανία καθ' έυστόν, γιατί έχει χρησιμοποιηθεί διαφορετικά στις διάφορες εποχές. Η αρχική έννοια του όρου σαν «τέχνη της εξαγωγής, παραγωγής και επεξεργασίας πρώτων υλών ώστε αυτές να αποκτήσουν μία πρακτική χρησιμότητα» (1), προϋποθέτει σχεδόν πάντοτε σήμερα απ' την μία μεριά την εισαγωγή της μηχανικής δύναμης στη διαδικασία παραγωγής, κι απ' την άλλη την ταυτόχρονη και συντονισμένη χρησιμοποίηση ενός αριθμού ατόμων (2) σ' αυτήν την διαδικασία.

Σύμφωνα λοιπόν μ' αυτόν τόν όρισμό, μπορούμε να μιλάμε γιά Βιομηχανία στην Ελλάδα (άλλα επίσης και

Άλέξ. Γ. Οικονόμου

Αρχιτέκτων - Πολεοδόμος
Έρευνήτης Οικονομικής
και Κοινωνικής Ιστορίας
της Νεώτερης Ελλάδας

στην Οθωμανική Αυτοκρατορία, μετά τό 2ο μισό του ΧΙΧου αιώνα. (3)

Η υπόθεση που αφορά στην ίδρυση και ανάπτυξη της βιομηχανίας στην Μακεδονία, κάτω από τόν Τουρκικό Ζυγό, και πιο ειδικά στη Νάουσα, ίσως δεν έχει άμεση σχέση με την κατάσταση στην ανεξάρτητη Ελλάδα της εποχής, ωστόσο ή χρονολογική σύμπτωση στις δύο περιπτώσεις θα πρέπει να τραβήξει την προσοχή μας και ίσως να αποτελέσει θέμα γιά μία πιο βαθιά έρευνα, σέ συνδυασμό με την σπουδή της ανάπτυξης της αστικής τάξης στα Βαλκάνια γενικώτερα. Άλλα θέματα αυτό ξεφεύγει από τό πλαίσιο αυτής της μελέτης που περιορίζεται σ' ένα τοπικό επίπεδο.

Ερχόμενοι τώρα σ' αυτό άκριβώς τό επίπεδο, και γιά λόγους καθαρά μεθοδολογίας, θα έπρεπε να κάνουμε έρευνες πάνω στα επαγγέλματα και τις απασχολήσεις των πολιτών (ανάλυση του δικτύου των τοπικών ELITES) γιά να διαπιστώσουμε ή όχι την συνέχεια μιάς βιοτεχνικής - χειροτεχνικής παράδοσης στην πόλη, ή οποία παράδο-

ση μετατρέπεται σέ βιομηχανία, και γενικά στις βάσεις αυτής της βιομηχανίας (διεύρυνση της αγοράς, πρωταρχική συγκέντρωση κεφαλαίων κλπ).

Πράγματι, όσον αφορά στην πρώτη περίπτωση, στην ύπαρξη ήτλοδή άνεπτυγμένης χειροτεχνίας - βιοτεχνίας στην πόλη, υπάρχουν αρκετές πληροφορίες γιά την δομή τους, γιά μία εποχή αρκετά πριν από την Έπανάσταση:

Ο Στουγιαννάκης μας λέει (4) ότι ή Βιομηχανία (χειροτεχνία ή βιοτεχνία στην πραγματικότητα), όπως και τό έμπόριο απέτέλεσαν τό πιο σοβαρά μέσα τά οποία επέτρεψαν τόν πλουτισμό των κατοίκων της Νάουσας. Οι τοπικοί έμποροι αγοράζαν τά προϊόντα της χειροτεχνίας που προερχόταν από τά εργαστήρια ή τις οικογένειες, και τά πουλούσαν όχι μόνο στο έσωτερικό της Αυτοκρατορίας, αλλά επίσης και στο έξωτερικό (Βιέννη - Πέστη, Μόσχα, Όδησσό, Γερμανία κλπ.) (5), όπου είχαν ανταποκριτές.

Οι πιο σημαντικές δραστηριότητες ήταν ή άπλοποιία, ή άργυροχοία, ή μαχαιροποιία ή βαφική κλπ, αλλά κυρίως ή ύφαντική, τέχνη που έξασκούσαν κυρίως οι γυναίκες, αλλά και πολλοί άνδρες επίσης (μάλλινα ύφασματα - σαγιάνια - μεδέωτα και λινά και κυρίως προσόψια) (6). Γιά την παραγωγή των τελευταίων, τά οποία έξάλλου ήταν παντού περιζήτητα, ιδρύθηκαν ειδικά εργαστήρια με πολλούς ύφαντές. Τό 1822 υπήρχαν περίπου 40 τέτοια εργαστήρια ύφαντικής στην πόλη (7).

Μιλώντας γιά την μεταγενέστερη ανάπτυξη αυτής της χειροτεχνίας (ή βιοτεχνίας) μετά την άποκατάσταση της πόλης, και την μετατροπή της σέ πραγματική βιομηχανία, πρέπει να θέσουμε δύο ερωτήματα:

α. Υπήρξε πραγματικά διακοπή της χειροτεχνικής δραστηριότητας λόγω των έξαιρετικών γεγονότων της επανάστασης και των συνθηκών που επέκράτησαν μετά;

β. Η άναγέννηση αυτής της δραστηριότητας προέρχεται από άτομα που είχαν άμεσες σχέσεις (οικογενειακές κλπ) με τους πρωταγωνιστές της προηγούμενης περιόδου ή πρόκειται γιά έντελώς καινούργια πρόσωπα;

Κι αν αυτή ή τελευταία υπόθεση εϊ-
ναι σωστή, από πού προέρχεται ή δυ-
νατότητα αὐτῶν τῶν ατόμων νά προ-
χωρήσουν σέ Βιομηχανική δραστηριό-
τητα (πρωταρχική συγκέντρωση κεφαλαί-
ου κλπ); Ἀλλά χωρίς καμιά ἀμφιβο-
λία, μπορούμε νά διαπιστώσουμε ὅτι
εἴτε στή μιὰ περίπτωση εἴτε στήν ἄλ-
λη, τὸ γενικό κλίμα τῆς πόλης παρου-
σιάζεται ἄρκετὰ εὐνοϊκὸ στὴν ἀνάπτυ-
ξη βιομηχανικῶν δραστηριοτήτων, ἐξ
αἰτίας τῆς παράδοσης.

Γι' αὐτὴν τὴν δευτέρη περίοδο, ὁ
Β. Νικολαΐδης (8) εἶναι ὁ πρῶτος
πού μᾶς δίνει μερικὲς πληροφορίες
πάνω στὸ θέμα: ἐπισκέφτηκε τὴν πόλη
γύρω στὸ τέλος τοῦ πρώτου μισοῦ τοῦ
XIX αἰῶνα, καὶ θεωρώντας τὴν σὰν πό-
λη πού ὑπάρχει μόνον ἐδῶ καὶ τριά-
ντα χρόνια, διαπιστώνει τὸν πλοῦτο
τῆς καὶ τὴν ὑπαρθεῖ ἤδη «μιάς» βιοτεχνίας

μεγάλων μαλλίνων ὑφασμάτων, ἄρκετὰ
ὁμοία μὲ τὴν τσόχα πού τὰ ὀνομά-
ζουν σαγιόνια (...IL Y A UNE FA-
BRIQUE DE GROSS DRAPS, ASSEZ
SEMBLABLES AU FEUTRE, ET QU
ON NOMME SA'IAK). Βλέπουμε λοι-
πὸν ὅτι ἡ δραστηριότητα στὸν τομέα
τῆς ὑφαντικῆς εἶχε ἤδη ξαναρχίσει
καὶ σὲ εἰκοσιπέντε χρόνια — ὅπως θὰ
δοῦμε — θὰ δημιουργηθῇ τὸ πρῶτο
σύγχρονο ἐργοστάσιο πάνω σὲ νέες
βάσεις καὶ σύμφωνα μὲ τὰ πρότυπα
καὶ τὴν εὐρωπαϊκὴ τεχνικὴ.

Τὸ ἔτος λοιπὸν 1874 - 75 ἀποτελεῖ
μιὰ ἀποφασιστικὴ χρονιά γιὰ τὴν με-
ταγενέστερη ἀνάπτυξη τῆς οἰκονομίας
τῆς πόλης; γιὰ πρώτη φορά χρησιμο-
ποιῶνται τὰ νερά τῆς Ἀράπιτσας σὰν
κινητήρια δύναμη γιὰ μιὰ «μειζονα»
βιομηχανία ἐπεξεργασίας βαμβακιοῦ
καὶ ἀργότερα μαλλιῦ (9), μὲ μηχανα-

νὲς εὐρωπαϊκῆς κατασκευῆς, οἱ ὁποῖες
ὁμως εἰσῆχθησαν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα.
Πρέπει νά σημειώσουμε ὅτι εἶναι ἡ πρῶ-
τη φορά πού μιὰ βιομηχανία μὲ τὴν
σύγχρονη ἔννοια τοῦ ὅρου - δημιουρ-
γήθηκε στὴν Μακεδονία. Ἐπίσης ὅτι
οἱ ἰδρυτὲς τῆς (πλούσιοι Ναουσαῖοι)
εἶχαν νά ἀντιμετωπίσουν πολλὰς δυ-
σκολίες ἀρχικὰ, λόγω τῶν προκατα-
λήψεων καὶ δεισιδαιμονιῶν τῆς ἐπο-
χῆς μπροστὰ σ' αὐτὴν τὴν καινούρια
καὶ παράδοση ἐπιχείρηση (10).

Δυστυχῶς δὲν διαθέτουμε πληρο-
φορίες πάνω στὸ ἀρχικὸ δυναμικὸ τῶν
πρώτων ἐργοστασίων. Μόνο γύρω στὸ
1910, ὁ Ε. Στουγιαννάκης (11) μᾶς
δίνει λεπτομερεῖς πληροφορίες πάνω
σὲ κάθε ἓνα ἀπὸ τὰ πέντε ἐργοστάσια
τῆς Νάουσας (τρία κλωστήρια καὶ δύο
ἐριοβιομηχανίες), ὅπως φαίνεται στὸν
Πίνακα 1:

1. ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ ΤΗΣ ΝΑΟΥΣΑΣ (1910)

Ἑταιρίες	ἔτος ἰδρύσ.	ἰπποδ.	ἀδράχτ.	ἐργαζ.	ἐτήσια παραγωγή	ἀξία παραγωγῆς
1. Κλωστήρια Λόγγου - Κύρση - Τουρμπάλη	1875	270	7.000	270	90-100.000 πακέτ. νῆμα	50.000 λίρ.
2. Κλωστήρια Μπίλη - Τσίτση	1891	248	4.008	160	60-70.000 πακέτ. νῆμα	30-35.000
3. Κλωστήρια Γκούντας - Καράτζιας	1903	30	3.200	160	50.000 πακέτ. νῆμα	25.000
4. Ὑφαντήρια Χατζηλαζάρου καὶ Σία	1907	300	1.080	150	100.000 μ. ὑφάσμ. φάρδ.	35-45.000
5. Ὑφαντήρια Λαναρά - Πελιθάνου	1910	75		75	1,4 μ. 90.000 μ. ὑφάσμ. φάρδ.	8-9.000
					0,33 μ.	

Ἡ θέση καὶ ἡ σπουδαιότητα τῆς
Ναουσαϊκῆς Βιομηχανίας στὸ σύνολο
τῆς Βιομηχανίας τῆς Μακεδονίας, μό-
νον δύο χρόνια μετὰ τὴν ἀπελευθέρωση
(1912), παρουσιάζονται στοὺς πίνα-
κες 2 καὶ 3, σύμφωνα μὲ τὰ δεδομένα
τοῦ 1914 (12):

Προτοῦ προχωρήσουμε παρακάτω,
πιστεύουμε ὅτι εἶναι ἀπαραίτητο νά
σταματήσουμε γιὰ λίγο σ' αὐτὸ τὸ
σημεῖο καὶ νά μελετήσουμε τὴν διαδι-

κασία δημιουργίας τῶν πρώτων ἐργο-
στασίων τῆς Νάουσας, διαδικασία πού
εἶναι ἄρκετὰ χαρακτηριστικὴ καὶ ἡ ὁ-
ποία ταυτίζεται σχεδὸν μὲ τὴν κλασ-
σικὴ διαδικασία τῆς πρωταρχικῆς συσ-
σώρευσης τοῦ κεφαλαίου. Γιὰ νά κά-
νουμε αὐτὴν τὴν ἀνάλυση, εἶναι ἀπαραί-
τητο νά παρακολουθήσουμε τίς οἰκονο-
μικὲς δραστηριότητες συγκεκριμένων
προσώπων, πρᾶγμα πού θὰ προσπα-
θήσουμε νά κάνουμε παρακάτω, μὲ τὰ

λίγα στοιχεῖα πού διαθέτουμε:

1η ΦΑΣΗ

Ἡ ἀνάγκη διαθέσεως τῶν ἀγροτι-
κῶν προϊόντων τῆς πόλης (κυρίως τοῦ
κρασιῦ), ἀπ' τὴ μιὰ μεριά, ὁδήγησαν
ἀρχικὰ τοὺς Ναουσαῖους στὴν Θεσσα-
λονίκη, ἡ ὁποία ὑπῆρξε ἡ κύρια ἀγορὰ
τῶν κρασιῶν, στὴν Αἴγυπτο (13) ('Α-
λεξάνδρεια, Κάιρο) καὶ στὴ Βοσνία.
Ἀπ' τὴν ἄλλη μεριά, ἡ ἐρευνα ἀγορῶν

2. ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΩΝ ΝΗΜΑΤΟΥΡΓΕΙΩΝ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (1914)

Ἑταιρίες	Πόλεις	ἔτος ἰδρύσ.	(C.V.)	Ἀδράχτ.	Ἀπασχολ.	Ἐτήσια παραγωγή kgr.
Λόγγου - Τουρμπάλη	Νάουσα	1875	300	7000	250	450.000
Μπίλη - Τσίτση	Νάουσα	1891	200	4000	120	250.000
Γκούντας - Καράτζιας	Νάουσα	1903	250	5000	250	300.000
Γ. Τσίτσης καὶ Σία	Ἑδεσσα	1895	600	16500	500	600.000
Λάπας - Χατζηδημούλας	Ἑδεσσα	1907	300	6000	100	200.000
Σωσιίδου - Φαίικ	Βέροια	1903	300	7000	300	450.000
Ἀφοὶ Σωσιίδου - Χατζηνικολάου	Βέροια	1906	120	3600	130	200.000
Σίδης καὶ Σία	Θεσσαλονίκη	1886	300	10000	400	700.000
Nouvelle Filature	Θεσσαλονίκη	1886	400	10000	400	750.000
Ἀφοὶ Τουρμπάλη	Θεσσαλονίκη	1910		4000	100	300.000

3. ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΠΙΟΥΡΓΕΙΩΝ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (1914)

Εταιρίες	Πόλεις	(C.V.)	Αποσχ.	Αρ. μηχαν.	Ημερήσια παραγωγή
ΕΡΙΑ (πρώην) Χατζηλαζάρου Σία	Νάουσα	350	200	25	600 μ. ύφασμα
Όθωμανική εταιρία	Θεσσαλονίκη	80	100	20	400 μ. ύφ. 500 φέσια
Τουρμπάλη - Καζάκι και Σία	Θεσσαλονίκη	28	30	10	150 μ. ύφασμα
Λαναρά - Πεχλιβάνου	Νάουσα	10;	30(:)	5	200 μ. στενού ύφασματ.

για τα προϊόντα της τοπικής χειροτεχνίας - βιοτεχνίας (μάλλινα ύφασμα-τά σαγιάκια) τους όδηγησε στις αγορές της Ελλάδας, όπου ήρθαν σε επαφή με την εκεί γενική οικονομική κατάσταση και εκμεταλεύτηκαν την συγκυρία εισάγοντας για λογαριασμό τους ευρωπαϊκό μηχανικό έξοπλισμό για τα εργοστάσια που δημιουργήσαν στη Νάουσα.

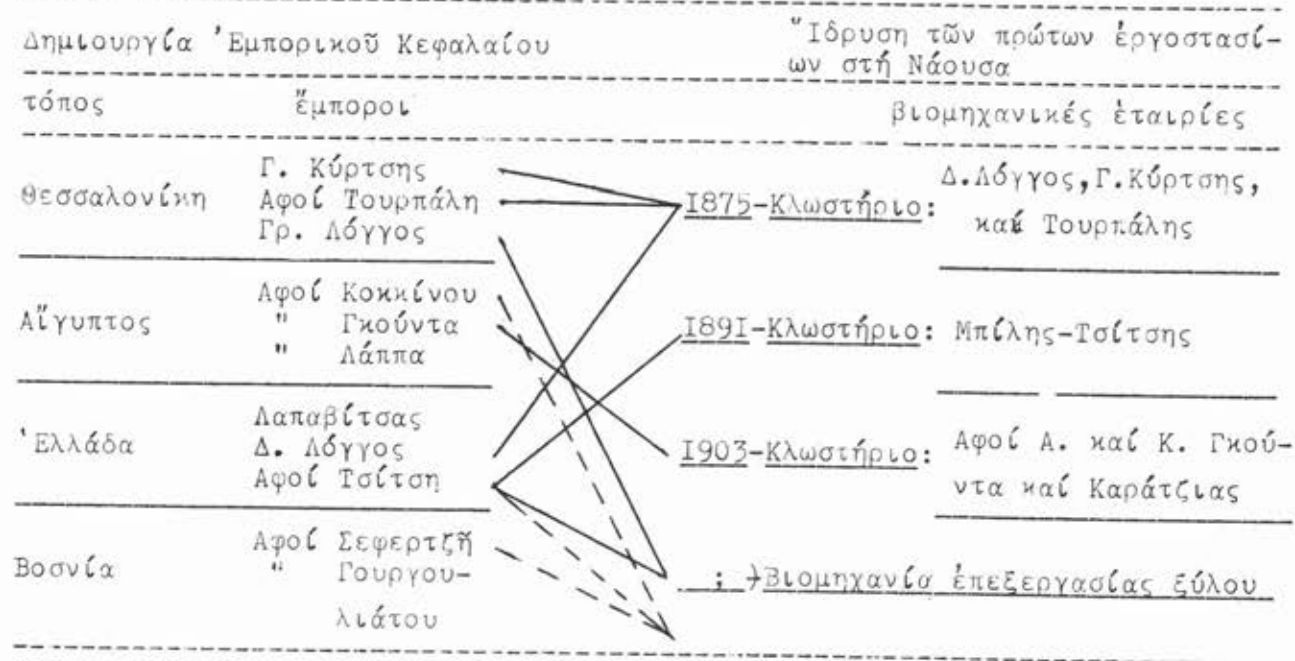
"Ετσι έχουμε την εμπορική δραστηριότητα (σε εθνικό ή διεθνές επίπεδο) σαν κύριο παράγοντα της αρχικής συγκέντρωσης του αναγκαίου κεφαλαίου για την βιομηχανική δραστηριότητα που ακολουθεί αυτήν την φάση.

2η ΦΑΣΗ

Τα άτομα που βρίσκονται ηθ κοντά στην παραδοσιακή χειροτεχνική - βιοτεχνική παραγωγή καθώς και στην διάθεση των προϊόντων αυτών, ευαισθητοποιούνται από την επαφή τους με την κατάσταση στην Ευρώπη σ' αυτόν τον τομέα την εποχή εκείνη (ανάπτυξη της τεχνολογίας κλπ) και αποφασίζουν να ενώσουν τα κεφάλαιά τους και να τα επενδύσουν σ' ένα είδος συνεργατικής, για να δημιουργήσουν ανάλογες με την πρώτη βιομηχανικές επιχειρήσεις. Όπως βλέπουμε από την κατανομή των χρόνων ίδρυσης αυτών των επιχειρήσεων (Πίνακας 1), η διαφορά στα χρόνια που δια-

ησιώνουμε μεταξύ της ίδρυσης του πρώτου με το δεύτερο εργοστάσιο μειώνεται αισθητά μεταξύ του δεύτερου και του τρίτου κλπ. Αυτό δείχνει το προοδευτικό πνεύμα του εμπορικού κεφαλαίου της εποχής, σ' αντίθεση με το αντιδραστικό πνεύμα του κεφαλαίου που προέρχεται από την γαιοπρόσοδο, το οποίο εξάλλου περιορίζεται με μη παραγωγικές επενδύσεις (κατοικίες πολυτελείας κλπ), ή στην επιδεικτική κατανάλωση (14).

Ο πίνακας που ακολουθεί δείχνει αναλυτικά την ποιοτική αλλαγή της εμπορικής δραστηριότητας των Ναουσίων και την μετατροπή της σε βιομηχανική δραστηριότητα:

Ο πίνακας αυτός παρουσιάζεται κατά κάποιον τρόπο εμπειρικό (δεν είναι καθόλου πλήρης), αλλά για την ώρα δεν ήταν δυνατό να προχωρήσουμε σε μια πιο λεπτομερή έρευνα πάνω στην εξέλιξη κάθε οικογένειας, όπως θα ήταν επιθυμητό. Όμως παρ' όλα τα μειονεκτήματά του, ο πίνακας αυτός δίνει συνοπτικά την εικόνα αυτής της ποιοτικής μεταβολής όπως είπαμε πιο πάνω, και για ο λόγο αυτό μπορούμε να τον θεωρήσουμε χρήσιμο.

Γι' αυτήν την ίδια περίοδο (πρώτη δεκαετία του ΧΧού αιώνα) πρέπει να σημειώσουμε την εμφάνιση ενός νέου τύπου βιομηχανίας, με την δημιουργία των πρώτων έριοκλωστήριων Ευρωπαϊκού τύπου στη Νάουσα, το 1907. Πρόκειται για ένα εργοστάσιο που περιλαμβάνει όλα τα απαραίτητα τμήματα για την πλήρη επεξεργασία του μαλλιού μέχρι την ύφανση, για το οποίο ο Στουγιαννάκης λέει (15) με μεγάλο θαυμασμό ότι η ιδρύτρια εταιρία είναι

αξιέπαινη «...διότι προσανατόλισε την δραστηριότητα της της συνήθους βιομηχανίας του δάμβακος προς εν νέον είδος βιομηχανίας του μαλλιού, αγνωστον εξ άλλου εις την χώραν και εις το σύνολον του Κράτους, τομέαν άνεκμετάλλευστον, ο οποίος περικλείει πολλές ύποσχέσεις δι' εκείνους οι οποίοι άνελαβον την εκμετάλλευσίν του. Το εργοστάσιον αυτό είναι το πρώτον του είδους του και τα προϊόντα του είναι περιζήτητα εις την αγοράν, εξ ίσου με

ἐκείνα τῆς Εὐρώπης. Προσφάτως δὲ ἐπρωτιμῆθησαν διὰ τὰς στρατιωτικὰς στολὰς, ὥστε ἡ παραγωγή νὰ εἶναι μικροτέρα τῆς ζήτησεως...». Ἡ εἰκόνα αὐτὴ συμπληρώνεται μερικὰ χρόνια ἀργότερα (1914), μὲ τὴν διαπίστωση⁽¹⁶⁾ ὅτι «...σήμερον, τὸ ἐργοστάσιον αὐτὸ λειτουργεῖ διὰ τὸν Ἑλληνικὸν Στρατόν, παράγον ὑφάσματα ἐξαιρετικῆς ποιότητος. Ἄν καὶ ἔχει ἰδρυθῇ ἐδῶ καὶ ἐπὶ μόνον ἔτη, τόσον ἐπέτυχε, ὥστε σήμερον κατασκευάζονται νέα κτίρια, τὰ ὁποῖα θὰ στεγάσουν τὰς νέας ἐγκαταστάσεις, καὶ κατὰ τὸν τρόπον αὐτὸν ἡ παραγωγή του θὰ διπλασιασθῇ».

Πληροφορικὰ ἀναφέρουμε ὅτι τὸ ἐργοστάσιον αὐτὸ λειτουργοῦσε κανονικὰ μὲ τὴν ἐπωνυμία «ΕΡΙΑ». Ἐριουργεῖα Α.Ε., μέχρι τὸ 1931, καὶ ἀπὸ τῆς χρονιᾶς αὐτὴ ἀρχίζει μιά σειρά περιοδικῶν διακοπῶν τῆς λειτουργίας του μέχρι τὸν Μάρτιο τοῦ 1938, ἡμερομηνία κατὰ τὴν ὁποία κλείνει ὀριστικὰ καὶ ἀπολύει τὸ σύνολο τῶν ὑπαλλήλων καὶ ἐργατῶν του (16—18 ὑπάλληλοι καὶ 250 ἐργάτες). Ἔτσι κλείνει μιά περίοδος τῆς ἱστορίας του, ἐνῶ μιά καινούργια ἀρχίζει ἀργότερα, μετὰ τὴν ἀνακατασκευὴ του, γιατί καταστράφηκε κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ ἐμφυλίου πολέμου τὸ 1949.

Κλείνοντας τὴν περιγραφή πάνω στὴν πρώτη καὶ ἀποφασιστικὴ περίοδο τῆς ἱστορίας τῆς βιομηχανίας τῆς Νάουσας, καὶ γιὰ νὰ συμπληρώσουμε τὴν εἰκόνα τῆς τοπικῆς παραγωγῆς, σημειώνουμε ὅτι παράλληλα μὲ τὰ μεγάλὰ ἐργοστάσια, οἰκιακὰ ἐργαστήρια ἐπεξεργάζονταν μιά ποσότητα 32.000 ὀκάδων μαλλιῶ καὶ παρήγαγαν τὰ παραδοσιακὰ ὑφάσματα (σαγιάκια). Εἶχαν συνολικὰ μιά παραγωγή 66.400 μέτρα ὕφασμα, ἀξίας 3—4.000 τουρκικῶν λιρῶν. Ἀλλὰ ἡ περιγραφή πού κάνει ὁ Στουγιαννάκης γι' αὐτὴν τὴν διαδικασία ἐπεξεργασίας καὶ ἐπίσης τὰ ποσὰ πού ἐπαιρναν τελικὰ οἱ οἰκογένειες αὐτὲς (γύρω στὶς 800 λίρες συνολικὰ, γιάννηματοποίηση, ὕφανση καὶ βαφή τοῦ ἀρχικοῦ προϊόντος), μᾶς ὁδηγεῖ νὰ σκεφτοῦμε ὅτι στὴν πραγματικότητα αὐτὴ ἡ οἰκιακὴ βιοτεχνία δὲν ἦταν ἀνεξάρτητη, ἀλλὰ πρόσφερε τὴν ἐργασία τῆς ἐναντι ἀμοιβῆς (μισθοῦ), καὶ ὅτι τὸ σύνολο αὐτῆς τῆς ἐπιχείρησης ἀνῆκε σὲ ἄλλους. Ἀλλ' αὐτὴ ἡ ὑπόθεση μένει νὰ ἐπιβεβαιωθῇ⁽¹⁷⁾.

«Γενικῶς», γράφει ὁ Στουγιαννάκης στὴν ἐργασία του πού προαναφέραμε, «...ἀπὸ βιομηχανικῆς ἀπόψεως, ἡ Νάουσα εἶναι σχεδὸν ἡ πρώτη πόλις τῆς Τουρκίας καὶ ἡ τροφὸς τοῦ βιομηχανικοῦ πνεύματος, τὸ ὁποῖο, προερχόμενο ἐξ αὐτῆς, ἐγκατεστάθη καὶ εἰς

τὰς ἄλλας πόλεις τῆς Μακεδονίας καὶ κυρίως εἰς Βέροιαν καὶ εἰς Ἑδεσσάν⁽¹⁸⁾, ἡ ὁποία ἐξ ἄλλου, ἐκ βιομηχανικῆς ἀπόψεως, ἔχει μέλλον πλέον λαμπρόν τῆς Νάουσας, διότι διαθέτει πῶς πλοῦσιους φυσικοὺς πόρους, δηλαδὴ μιά κινητήριον δύναμιν μεγαλύτερα, ἐξ αἰτίας τῶν σπουδαιωτέρων καταρρακτῶν κλπ...».

Ἡ νέα γενιά τῶν βιομηχανιῶν τῆς Νάουσας, ἀπὸ τὸ 1920, εἶναι συνδεδεμένη κυρίως μὲ μιά οἰκογένεια βιομηχάνων⁽¹⁹⁾, τὴν οἰκογένεια Λαναρά, ἡ ὁποία, ὅπως μπορούμε νὰ διαπιστώσουμε ἀπὸ τ' ὄνομά της συνδέθηκε ἀρκετὰ νωρὶς μὲ τὴν ἐπεξεργασία τοῦ μαλλιῶ. Δυστυχῶς τὰ δεδομένα πού διαθέτουμε μέχρι στιγμῆς γιὰ τὴν περιγραφή τῶν νέων αὐτῶν μονάδων εἶναι πολὺ φτωχά, καὶ στὸ μεγαλύτερο μέρος τους προέρχονται ἀπὸ ὑπαλλήλους τῶν ἐργοστασίων αὐτῶν. Τὸ χαρακτηριστικὸ σ' αὐτὴν τὴν περίπτωση εἶναι ἡ μεγάλη συνέχεια τῶν βιοτεχνικῶν καὶ βιομηχανικῶν δραστηριοτήτων αὐτῆς τῆς οἰκογένειας, ἡ ὁποία συνεχίζεται ἐξ ἄλλου μέχρι σήμερα.

Τὸ 1922 ὁ Λαναρὰς ἰδρύει μαζὺ μὲ τοὺς ἰδρυτὲς τοῦ πρώτου κλωστηρίου τῆς πόλης ἓνα καινούργιο σύγχρονο ἐριουργεῖο, πού παρήγαγε ὅλα τὰ εἶδη ὑφασμάτων. Τὸ 1928, οἱ ἀδελφοὶ Λαναρὰ ἰδρύουν (αὐτὴ τῇ φορᾷ μόνοι τους) ἓνα ἄλλο μεγάλο ἐργοστάσιο, γιὰ τὴν παραγωγή ὑφασμάτων ὑψηλῆς ποιότητος⁽²⁰⁾, χωρὶς καθόλου νὰ ἐγκαταλείψουν τὸ προηγούμενο ἐργοστάσιο. Οἱ δύο αὐτὲς μονάδες ἀσχολοῦσαν συνολικὰ περὶ τοὺς 2.000 ἐργαζόμενους, σὲ τρεῖς θάρδιες τὴν ἡμέρα, καὶ ἡ λειτουργία τους συνεχίστηκε χωρὶς ἐμπόδια μέχρι τὸ 1940 (καὶ μετὰ ἄλλη διεύθυνση, μέχρι σήμερα). Ἐπὶ πλέον τὰ προϊόντα τοῦ πρώτου ἐργοστασίου διακρίθηκαν μὲ ἀνώτερες τιμητικὲς διακρίσεις στὴν Διεθνῇ Βιομηχανικῇ Ἐκθεσὶ τοῦ Λονδῶν τοῦ 1932⁽²¹⁾. Γενικὰ, ἡ οἰκογένεια Λαναρὰ κατέχει μιά σημαντικὴ θέση στὸ σύνολο τῆς Ἑλληνικῆς Βιομηχανίας, ὅπως δεχνεῖ ἡ ἐκλογή τοῦ Θ. Λαναρὰ σὰν μέλους τῆς Διοικούσας Ἐπιτροπῆς τῆς Ἑνώσεως Βιομηχάνων καὶ Βιοτεχνῶν τῆς Ἑλλάδος, τὸ 1936⁽²²⁾ καὶ ἀργότερα (1939), σὰν ἀντιπρόεδρος τῆς Διοίκησης τῆς Ἑνώσεως Κλωστοῦφαντουργῶν⁽²³⁾.

Μέχρι τὸ 1940, τὸ πῶς σπουδαῖο γεγονός σχετικά μὲ τὴ βιομηχανία τῆς Νάουσας ἀποτελέσσει ἡ καταστροφὴ ἀπὸ πυρκαϊὰ τοῦ πρώτου τῆς ἐργοστασίου, τὸ 1936, τοῦ ὁποίου τὰ ἔρεπια ὑπάρ-

χουν ἀκόμη, δείγματα τοῦ παλιοῦ μεγάλου. Τὰ ἄλλα ἐργοστάσια λειτουργοῦσαν ὁμολὰ—μὲ μερικές ἀλλαγές στὸ ἐπίπεδο τῶν μετόχων, ἀλλὰ ὄχι στὸ ἐπίπεδο τῆς παραγωγῆς—καὶ κατὰ τὰ ἔτη 1940—49, ὅταν ἓνα μεγάλο μέρος τους καταστράφηκε κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ ἐμφυλίου πολέμου.

Μιά νέα περίοδος δραστηριότητος τῶν βιομηχανιῶν τῆς Νάουσας ἀρχίζει ἀπ' τὴν ἡμερομηνία αὐτὴ καὶ μετὰ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ — ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

1. Larousse: Dictionnaire encyclopédique, ἐκδ. 1962, σελ. 547.
2. Ὁ ἀριθμὸς αὐτὸς δὲν εἶναι σταθερός. Ἡ Ἑθνικὴ Στατιστικὴ Ὑπηρεσία τῆς Ἑλλάδος θεωρεῖ σὰν ἐλάχιστο ὄριο τὸν ἀριθμὸ τῶν 10 ἀπασχολουμένων ἀνὰ βιομηχανικὸ κατὰστημα. Κοῖτα, Στατιστικὴ Ἑπετηρίδα τῆς Ἑλλάδος 1976, σελ. 215.
3. Κοῖτα, μετὰξὺ ἄλλων Σβορώνου Ν., Ἱστορία τῆς Νεώτερης Ἑλλάδος, ἐπίσης, Μάλιος Μ., Ἡ σύγχρονη φάση ἀνάπτυξης τοῦ καπιταλισμοῦ στὴν Ἑλλάδα, Ἀθήνα 1975, σελ. 29.
4. Στουγιαννάκης Ε., Ἱστορία τῆς πόλεως Νάουσας, ἐκδ. 1976, σελ. 56.
5. Cousinery E.M., Voyage dans la Macédoine, Παρίσι 1833, σελ. 71.
6. Ibid, σελ. 71, ἐπίσης Rouquerville, F.C.H.L., Voyage de la Grèce, Παρίσι 1826—1827, σελ. 94—95.
7. Ὁ Στουγιαννάκης εἶναι αὐτὸς πού μᾶς παρέχει αὐτὴν τὴν πληροφορία. Δυστυχῶς δὲν μπορέσαμε νὰ τὴν ἐξακριβώσουμε καὶ νὰ τὴν ἐλέγξουμε ἀπὸ πουθενά, κι ἐπὶ τὴν παρουσιάζουμε μὲ ὁποιοδήποτε ἐπιφύλαξη.
8. Νικολαΐδης Β., Turk et Turquie Contemporaine, τ. 2, Παρίσι 1851, σελ. 281.
9. Στουγιαννάκης Ε., «Νάουσα». Ἀρθρο στὸ Μακεδονικὸ Ἡμερολόγιο 1911 σελ. 148. Ἐπίσης Ἀναστασόπουλος Γ., Ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς Βιομηχανίας 1840—1940, Ἀθήνα 1948, τ. 2, σελ. 909.
10. Στουγιαννάκης Ε., «Νάουσα» ὁρ. cit, σελ. 148. Ἐπίσης, Baker, Turkey in Europe, Λονδίνο 1877, σελ. 407.
11. Στουγιαννάκης Ε., «Νάουσα», σελ. 148—153. Ὁ Πίνακας (1) ἐγίνε βάσει τῶν στοιχείων πού περιέχονται σ' αὐτὸ τὸ κείμενο.
12. Οἱ πίνακες προέρχονται ἀπὸ τὸ βιβλίο τοῦ Γ. Ἀναστασόπουλου, Ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς Βιομηχανίας.

■ ΣΥΝΕΧΕΙΑ στὴ σελίδα 80

Κάθε μέρα και περισσότερο ή ανθρωπότητα βλέπει να κλιμακώνεται ή βία με τις διάφορες μορφές της. Φθάσαμε στο σημείο να έχει γίνει ή βία άπαραίτητο στοιχείο της καθημερινής μας ζωής και να μεγαλώνει έτσι ή αντίδρασή μας στην οποιαδήποτε έκδήλωσή της.

Μερικές μορφές βίας όπως εκείνη των τρομοκρατών συγκινούν ιδιαίτερα την κοινή γνώμη. Και για τον λόγο αυτό βλέπουμε και την μεγαλύτερη κλιμάκωσή της τα τελευταία χρόνια.

Μεμονωμένες ομάδες προσπαθούν με την χρησιμοποίηση ώμης βίας κατά άνυπεράσπιστων πολιτών να έκβιάσουν διάφορα πολιτικά πλεονεκτήματα. Οί πρωταρχικοί λόγοι που άνάγκασαν τις ομάδες αυτές να καταφύγουν στην βία ίσως να ήταν καθ' όλα συμπαθείς όταν επρόκειτο για περιπτώσεις έκπρωσώπων λαών ή φυλών που έχουν ύποστει χειρότερα άκόμη από την «συμπαιχνία» των μεγάλων δυνάμεων.

Μέσα στην άπόγνωση τους αυτή βρίσκουν την άσκηση της βίας ως την μόνη δυνατότητα να άκουσθαι ή φωνή τους.

Διαφορετικά μένουν ξεχασμένοι στα «ψιλά γράμματα» της διεθνούς επικαιρότητας άν μπόρουν να περάσουν και σ' αυτά. Και έχουμε τέτοια παραδείγματα άρκετά: τους Παλαιστινίους, τους Άρμενίους τους άντιτιθέμενους στην πολιτική των φυλετικών διακρίσεων κι' όλους αυτούς τους λαούς που άγωνίζονται για μία έλεύθερη Πατρίδα που μία στρατιωτική Χούντα πήρε την έλευθερία τους.

Ό τρόπος όμως που διάλεξαν για να προβάλουν τα αίτήματά τους είναι ίσως ό χειρότερος διότι δέν είναι καθόλου πειστικό τό να άγωνίζεσαι για τα ανθρώπινα δικαιώματα, όταν τα παραβιάζεις και ό ίδιος κατάφωρα. Ό πολός κόσμος νοιώθει περισσότερο άλληλέγγυος προς τα θύματα της βίας γιατί στην πραγματικότητα αυτή είναι ή άδύνατη πλευρά. Και τα θύματα αυτά πρέπει να προστατευθούν με τους καλύτερους δυνατούς τρόπους.

Η ύπαρξη και ή επίβίωση των σημερινών όργανομένων κοινωνιών έξαρτάται από την προστασία που μπορουν να παράσχουν στα μέλη τους.

Τότε μόνο και τα άτομα θα δεχθούν και να ύποβληθούν σε θυσίες για την βελτίωση των κοινωνιών.

Άλλά και δέν θα προσφεύγει ό καθένας στην βία όταν διαπιστώνει ότι δέν άδικείται.

Στην ουσία τελικά άπαιτείται μία μεγαλύτερη εύαισθητοποίηση των όποιωνδήποτε μεγάλων άπέναντι στην άσκηση της κάθε μορφής βίας. Εύαισθητοποίηση που πρέπει να έκδηλωθαι τόσο στο έσωτερικό της κάθε χώρας όσο και στην διεθνή σκηνή.

Η συνεργασία των κρατών και των διεθνών όργανισμών δέν μπορει να παίρνει μόνο την μορφή της τυπικής έρμηνείας των κειμένων νόμων όπου και όπως έπιτραπεί ή έφαρμογή τους.

Γιατί ή ανθρώπινη ζωή έχει σε όλα τα πλάτη

Η ΒΙΑ ΚΑΙ Η ΕΠΟΧΗ ΜΑΣ

και μήκη της γής την ίδια άξία που κανένας δέν μπορει να την άμφισβητεί ή να την περιφρονεί.

Θά πρέπει κάποτε να άποδεχθούμε όλοι μας ότι δέν υπάρχουν άνθρωποι περισσότεροι ή λιγότεροι ίσοι, από τους άλλους. Ίσως θά πρέπει, ή άσκηση της βίας να προβληματίσει πολύ περισσότερο τους ίσχυρούς. Η βία μπορει να έξαλειφθαι σε βάθος μόνο με την καταπολέμηση των πρωταρχικών αίτιών που την προκαλουν.

Της Κλεοπάτρας Παπαματθαίου

ΜΕΛΟΥΣ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ
ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ

«ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ»
ΤΟΠΙΚΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΛΑΡΙΣΗΣ

Με τον έξανθρωπισμό των κοινωνιών μας σ' όλες τους τις μορφές της ζωής.

Διαφορετικά δέν κάνουμε τίποτε άλλο από τό να συνεχίζουμε τό ίδιο παιχνίδι. Κάποιοι τρομοκράτες έκβιάζουν και σκοτώνουν κάποιους άλλους για έγκλήματα που διαπράττονται κάπου άλλοι. Πιστεύω ή τωρινή κλιμάκωση της βίας να επιφέρει μία βαθύτερη εύαισθητοποίηση όλων άπέναντι στην άσκηση βίας, της βίας κάθε μορφής και κατά οίουδήποτε.

Ίσως αυτό να άπαιτεί και την έπανεκτίμηση μερικών άξιών της βιομηχανικής μας έποχής. Άξιών που ώθουν στην άπομόνωση του ατόμου και στην γέννηση και έκδήλωση της βίας.

Όδηγούμεθα στις σκέψεις αυτές διότι ή βία είναι άρρώστια της γιγαντωμένης πολιτείας μία παράφορη έκρηξη της επανάστασης του ανθρώπου, άπέναντι στην άδεια και παράλογη ζωή του. Η βία που προσβάλει τους άλλους που προσβάλει και τον εαυτόν μας.

Καταστροφή και αύτοκαταστροφή, ή βία που διαλέγει τον άλλο θύμα της για στόχο, της άλλοτε για τό χρώμα του και πιό συχνά κατά τύχη, ή βία που δρā σαν τό δηλητήριο της έποχής μας.

Η βία που μοιάζει με άποχαλινωμένη ένέργεια με τρελό καταρράκτη με άκράτητο νερό που ρημάζει τα πάντα και που θάπρεπε να περιοριστεί.

Πρέπει να περιοριστεί όταν άναζητήσουμε μία καλύτερη ποιότητα ζωής, για τον καθένα μας και για όλους σ' όλόκληρο τον κόσμο.

Να την άναζητήσουμε μέσα σ' ένα πνεύμα έλευθερίας, ειρήνης και συναίσθησης της εύθύ-

■ ΣΥΝΕΧΕΙΑ στή σελίδα 72

ΤΑ ΘΕΡΙΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΜΕΛΕΤΩΝ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ

ΤΟΥ ΑΙΜΟΥ

Μια από τις δραστηριότητες του IMXA ως επιστημονικού και έρευνητικού Ίδρυματος με διεθνή προβολή και αναγνώριση είναι: και τα θερινά μαθήματα ελληνικής γλώσσας και πολιτισμού για ξένους που διοργανώνονται κάθε καλοκαίρι στη Θεσσαλονίκη τον Αύγουστο.

Τα μαθήματα αυτά μπορούμε να πούμε ότι στην εξέτασή τους παρουσιάζονται σε τρία στάδια: 'Ός πρώτο στάδιο θα θεωρήσουμε εκείνα που διοργανώθηκαν απ' το IMXA σε συνεργασία με το QUEENS COLLEGE του πανεπιστημίου της Νέας Υόρκης απ' το 1968 ως το 1971. Τη διοργάνωσή τους από ελληνικής πλευράς είχε αναλάβει ο αείμνηστος Βασίλειος Λαούρδας. 'Ός δεύτερο στάδιο θα χαρακτηρίσαμε τη δεύτερη περίοδο των μαθημάτων που ανέλαβε σε νέες βάσεις το IMXA μόνο του, με τη διεύθυνση του καθηγητή Κουσοφίλη Μητσάκη, το 1973 - 1975. Το κύριο χαρακτηριστικό αυτής της περιόδου είναι ότι ως γλώσσα των μαθημάτων χρησιμοποιήθηκε η αγγλική. Τέλος το τρίτο στάδιο, όπου χρησιμοποιήθηκε η πείρα που αποκτήθηκε απ' τα προηγούμενα χρόνια, άρχισε απ' το καλοκαίρι του 1966 και χρησιμοποιήθηκαν ή ελληνική και ή αγγλική γλώσσα.

'Ας δούμε με συντομία την προεργασία που γίνεται στο IMXA για να διοργανωθούν τα θερινά μαθήματα. 'Απ' το Δεκέμβριο του προηγούμενου χρόνου στέλνονται ταχυδρομικώς διαφημιστικές αφίσσες σε τεράστιο αριθμό αποδεκτών σ' όλο τον κόσμο Πανεπιστήμια, Κέντρα Έρευνών, Βιβλιοθήκες, Διεθνείς 'Οργανισμούς, 'Ελληνικές εκκλησιαστικές ένορίες και κοινότητες του εξωτερικού κ.ά.) Οι αφίσσες αυτές θυμίζουν πάντα πως τα μαθήματα αυτά γίνονται στη Θεσσαλονίκη. 'Ετσι η άφιξη του 1973 έχει μια χαριτωμένη μακέτα όλης της πόλης, καυωμένη απ' τον αρχιτέκτονα και καθηγητή του

Αύγουστος 1976. "Ένα τμήμα σπουδαστών του «Διεθνούς Θερινού Προγράμματος» του IMXA στο Αρχαιολογικό Μουσείο του Βόλου. Διακρίνονται, μεταξύ των σπουδαστών, ο βυζαντινολόγος καθηγητής JOHN GIANAKOPOLOS, ο αρχαιολόγος καθηγητής Φώτης Πέτσας και ο υπεύθυνος του τεχνικού μέρους του Προγράμματος Κ. Παπουλίδης

ΤΟΥ ΚΩΝ. Κ. ΠΑΠΟΥΛΙΔΗ 'Επιστημονικού συνεργάτη του IMXA

Πανεπιστημίου Ν. Μουσόπουλο, του 1974 ένα τμήμα της θυζαντινής εκκλησίας της Αγίας Αικατερίνης, το 1975 ένα τμήμα της Καμάρας, του 1976 ένα τμήμα απ' τα Κάστρα της πόλης και το 1977 το Λευκό Πύργο. 'Απ' τον Ιανουάριο κιόλας αρχί-

ζουν να έρχονται στο IMXA οι αιτήσεις συμμετοχής απ' τις πέντε ήπείρους. Οι αιτήσεις αυτές είναι τόσο πολλές ώστε οι διοργανωτές, έρχονται πολλές φορές σε δύσκολη θέση και είναι αναγκασμένοι ν' άρνηθούν τη συμμετοχή σε πολλούς, λαμβάνοντας υπ' όψη περισσότερο τα πιστοποιητικά σπουδών τους τις συστάσεις των καθηγητών τους και το συγγραφικό τους έργο. 'Ετσι το επιστημονικό επίπεδο των μαθημάτων είναι αρκετά ύψηλο, αφού μεταξύ των

σπουδαστών των θερινών μαθημάτων ένα ποσοστό που ανέρχεται στο 10% διδάσκουν σε ανώτατα πνευματικά ιδρύματα. Έκτος απ' τους καθηγητές ανωτάτων σχολών έρχονται καθηγητές και καθηγήτριες της μέσης εκπαιδεύσεως (κλασσικοί φιλόλογοι κ. ά.) μέλη έρευνητικών ιδρυμάτων, υπάλληλοι διεθνών οργανισμών (της Ευρωπαϊκής Κοινής Αγοράς), φοιτητές κ. ά. Σ' αυτούς πρέπει να προστεθεί κι' ένας μεγάλος αριθμός σπουδαστών απ' όλα τα κράτη του κόσμου οι οποίοι έρχονται ως προσκεκλημένοι του Υπουργείου Πολιτισμού και Επιστημών διότι αίσιευσαν στις εξετάσεις τους στην ελληνική γλώσσα. Το ελληνικό Υπουργείο για να τους βραβεύσει τους προσκαλεί ένα μήνα στη Θεσσαλονίκη. Ένα μεγάλο ποσοστό απ' τους σπουδαστές των θερινών μαθημάτων γνωρίζει καλά την ελληνική γλώσσα διότι την διδάσκει, ένα άλλο έχει γεράς βάσεις και γνώσεις και ένα άλλο δεν έχει την πρακτική εξάσκηση.

Τις τελευταίες ημέρες του Ιουλίου στις Φοιτητικές Έστίες Θεσσαλονίκης αλλάζει ριζικά ή αμείωσπα. Η γραμματεία των θερινών μαθημάτων που αποτελείται από μέλη του προσωπικού του IMXA είναι εγκαταστημένη εκεί και φροντίζει όλο το 24 ωρο για την εγκατάσταση των σπουδαστών που έρχονται. Εκεί ο επισκέπτης θα ακούσει όλες τις γλώσσες το κόσμου. Τις τελευταίες ημέρες του Ιουλίου στις Φοιτητικές Έστίες Θεσσαλονίκης καταβάλλεται κάθε προσπάθεια για να μπούν οι σπουδαστές στο πνεύμα των θερινών μαθημάτων.

Ακολουθεί ή τεράστια εργασία των μαθημάτων τον μήνα Αύγουστο. Οι επιστημονικοί συνεργάτες του IMXA διδάσκουν τρεις ώρες καθημερινά την ελληνική γλώσσα. Είναι αλήθεια ότι μετά ένα μήνα έντατικής εργασίας, παρόλη την αυγουσιότητα ζέση της Θεσσαλονίκης, τα αποτελέσματα είναι καταπληκτικά. Οι σπουδαστές, επειδή οι περισσότεροι έχουν ανεπτυγμένο επιστημονικό ενδιαφέρον αλλά και γεράς βάσεις στην ελληνική γλώσσα, στα τέλη του Αυγούστου μπορούν να εκφράζονται στο γραπτό και στον προφορικό λόγο στη γλώσσα μας. Μετά από το καθημερινό τρίωρο μάθημα της ελληνικής γλώσσας οι σπουδαστές παρακολουθούν 2 ώρες γενικά μαθήματα ελληνι-

Αύγουστος 1977. Ένα τμήμα σπουδαστών του «Διεθνούς Θερινού Προγράμματος» του IMXA στο Λέοντα της Αμφιπόλεως. Διακρίνεται, μεταξύ των σπουδαστών, ο αρχαιολόγος καθηγητής Φώτιος Πέτσας (μέ το νότα στο φικό) ενώ επεξηγεί τα ιστορικά πλαίσια της τοποθεσίας. Μεταξύ των άκροατών του ο καθηγητής Θεοφάνης Σταύρου

νικού πολιτισμού στα ελληνικά ή στα αγγλικά. Στα δίωρα αυτά μαθήματα οι σπουδαστές έχουν την δυνατότητα να παρακολουθήσουν ένα από τα παρακάτω πέντε τμήματα ή και ορισμένα μαθήματα της εκλογής τους από το κάθε τμήμα:

Τμήμα Α': Ιστορία, Αρχαιολογία, Φιλοσοφία και Φιλολογία της Αρχαίας Ελλάδας.

Τμήμα Β': Ιστορία Τέχνη, Θεολογία, Φιλοσοφία και Φιλολογία της Βυζαντινής εποχής.

Τμήμα Γ': Νεοελληνική τέχνη, Πεζογραφία, Ποίηση, Ιστορία και Λαϊκή Τέχνη.

Τμήμα Δ': Αρχαία, Βυζαντινή, Σύγχρονη Ιστορία και σχέσεις του Βυζαντίου με το Δυτικό και το Σλαβικό κόσμο.

Τμήμα Ε': Αρχαία και Βυζαντινή αρχαιολογία — Αρχαία, Βυζαντινή και Σύγχρονη τέχνη. Για τη διδασκαλία των μαθημάτων αυτών ναλούνται από το IMXA, εξειδικευμένοι καθηγητές ανωτάτων σχολών από το έσωτερικό και το εξωτερικό. Εξάλλου ο κύκλος των μαθημάτων αυτών συμπληρώνεται με διαλέξεις σε θεολογικά, λογοτεχνικά, νομικά και οικονομικά θέματα. Με το καθημερινό πεντάωρο μαθημάτων συμπληρώνεται ή πρωινή απασχόληση των σπουδαστών.

Τα απογεύματα διοργανώνονται διάφορες εκδηλώσεις οι οποίες έχουν βασικό και αντικειμενικό σκοπό την πρακτική εξάσκηση των σπουδαστών στην ελληνική γλώσσα, αλλά και τη μύηση στην ελληνική νοοτροπία και ζωή. Έτσι τα απογεύματα οι σπουδαστές μπορούν να δουν ελληνικές κινηματογραφικές ταινίες, να μάθουν ελληνικούς χορούς, να πάρουν μέρος σε συζητήσεις στην ελληνική γλώσσα και να ακούσουν ελληνική μουσική. Οι εκδηλώσεις αυτές πλουτίζονται με οργανωμένες ξεναγήσεις στη Θεσσαλονίκη (Πέλλα, Καβάλα, Φίλιπποι, Άγιον Όρος, Βολος - Πήλιο, Μετέωρα Καστοριά). Τόσο στις ξεναγήσεις στη Θεσσαλονίκη όσο και στις εκδρομές στα μεγάλα ιστορικά κέντρα εκτός Θεσσαλονίκης ο αντικειμενικός σκοπός είναι διπλός: τουρισμός και εκπαίδευση. Η εκδρομή στους Φιλίππους - Καβάλα π.χ. περιλαμβάνει: Επίσκεψη στην Καβάλα, ξεναγήση στο αρχαιολογικό της μυσείο, μπάνιο και γεύμα στην Καλαμίτσα, ξεναγήση στους Φιλίππους και παρακολούθηση αρχαίου ή μεσαιωνικού έργου στο αρχαίο θέατρο των Φιλιππων.

Την τελευταία ημέρα του Αυγούστου σε εξοχικό κέντρο της Θεσσαλονίκης διακόσσοι περίπου φιλοξενούμενοι από 30 χώρες των πέντε ηπεί-

■ SYNEXEIA στη σελίδα 72

«Γιά τή σωστή ανάγνωση τοῦ λογοτεχνικοῦ κειμένου»

Μερικές προτάσεις καί μία προσέγγιση...

1. Οί προϋποθέσεις...

Πληθαίνουν στίς μέρες μας οί διαμαρτυρίες πολλῶν ἀναγνωστών, πού δυσκολεύονται νά προσεγγίσουν ἕνα λογοτεχνικό κείμενο «μοντέρνας» γραφῆς καί ἀνοιχτά ἐξεγείρονται ἐναντίον τῆς σύγχρονης λογοτεχνίας κατηγορώντας τά ἔργα τῆς ὡς πλαστά, ἀκαταλαβίστικα καί γεμάτα ἀκατανόητο ἐγκεφαλισμό. Οἱ διαμαρτυρίες αὐτές δέν ἀνάγονται μόνο στό χῶρο τοῦ μέσου ἀναγνώστη ἀλλά καί στό χῶρο τῆς κριτικῆς, χῶρος πού ἀνήκει ἀποκλειστικά στούς «μυημένους» καί πού λογικά δέ θά ἔπρεπε νά ἀνέχεται ἤ νά προσυπογράφει τέτοιου εἴδους διαμαρτυρίες (1). Φυσικά δέν ἀνήκουμε σ' αὐτούς πού βλέπουν αἰσιόδοξα τή λογοτεχνική πραγματικότητα, ἀλλά νομίζουμε ὅτι τά προβλήματα πού γεννᾶ εἶναι ἄλλου εἴδους (λ.χ. ὁ ρόλος τῆς λογοτεχνίας, τὸ μέλλον τῆς κ.ἀ.) καί δέν πρέπει νά τά συναρτήσουμε (στίς βάσεις τουλάχιστον πού θέλουν πολλοί ἐπικριτὲς τῆς) μέ ἀφοριστικά σχήματα τοῦ τύπου «ἡ σύγχρονη λογοτεχνία εἶναι ἀκατανόητη». Ἔτσι, καί' ἐπέκταση, ὀφείλουμε νά δεχτοῦμε πραγματικά ὅχι μόνο τὴν ὑπαρξὴ τῆς ὡς ἔκφραση καλλιτεχνικῆς δημιουργίας ἀλλὰ καί τὸν τρόπο γραφῆς τῆς. Γιὰ νά πετύχουμε ὅμως αὐτὸ εἶναι ἀνάγκη νά δοῦμε καθαρότερα τὰ πράγματα καί κυρίως νά μάθουμε νά διαβάσουμε σωστά.

Ὅταν μιλάμε γιὰ «σωστὴ ἀνάγνωση» ἐννοοῦμε νά ἐγκαταλείψουμε τὴν παθητικὴ ἢ ἀδιάφορη στάση ἀπέναντι στοῦ κείμενου πού ἔχουμε στὰ χέρια μας καί νά τὸ ἀντιμετωπίσουμε μέ ἐνεργητικότητα καί φιλικὴ διάθεση. Κάθε κείμενο (πεζὸ ἢ ποιητικὸ) λειτουργεῖ

ὡς πομπὸς πού ἐκπέμπει μηνύματα ζωῆς, καί ὁ ἀναγνώστης λειτουργεῖ ὡς δέκτης, πού πρέπει νά ἀποκωδικοποιήσῃ αὐτὰ τὰ μηνύματα (2). Ἡ ἀποκωδικοποίηση αὐτὴ ἀξίζει τὸν κόπο, γιατί ἔτσι ὁ ἀναγνώστης φτάνει στὴν ὑψίστη πνευματικὴ ἀπόλαυση πού χαρίζει ἡ λογοτεχνία, εὐαισθητοποιεῖται καί ἱσχυροποιεῖται, ἀποκτᾶ καινούργια βιώματα, ἐμπειρίες πολὺτιμες γιὰ τὸ δύσκολο ἀγῶνα τῆς καθημερινῆς ἐπιβίωσης. Ἀς ρίξουμε λοιπὸν στὰ σκουπίδια τὴν ἀνάγνωση τοῦ... σαλονιοῦ, ἂν θέλουμε νά διαβάσουμε σωστά. Ἡ ἀνάγνωση δέν εἶναι εὐκόλη ὑπόθεση...

Δέν εἶναι ἐπίσης σωστὸ νά κα-

Τοῦ Χρήστου Μουχάγιερ

τεχόμαστε ἀπὸ πλέγματα δυσπιστίας ἀπέναντι στοῦ ἔργου οὔτε νά εἴμαστε προκατειλημμένοι ἀπέναντι στοῦ συγγραφέα του. Ἡ ἔλλειψη ἐξοικείωσης μέ τὰ νεώτερα λογοτεχνικά ρεύματα γεννᾶ συνήθως τὴ δυσπιστία (3), ἐνῶ ἡ προκατάληψη μπορεῖ νά ὀφείλεται σὲ κακὴ πληροφόρηση ἢ ἀκόμα καί σὲ ἰδεολογικὴ ἀντίθεση πρὸς τὸ συγγραφέα ὡς ἄτομο καί τίς ἰδέες του πού, ἐνδεχομένως, προβάλλει στοῦ ἔργου του (4). Δυσπιστία καί προκατάληψη ὀδηγοῦν σὲ ἕκ τῶν προτέρων «ἀπορρίψεις» καί τότε δὲ γίνεται κἂν λόγος γιὰ ἀνάγνωση...

Παλαιότερη εἶναι ἡ διαμάχη σχετικὰ μέ τὸ πού πρέπει νά ρίχνουμε τὸ βάρος τῆς ἀνάγνωσης. Πολλοὶ λένε ὅτι πρέπει νά μᾶς ἐνδιαφέρει μόνο τὸ περιεχόμενο δηλαδὴ τὸ τί λέει τὸ ἔργο. Ἄλλοι πάλι κάνουν τὸ ἐντελὲς ἀντίθετο: ἀδιαφοροῦν γιὰ τὸ τί λέει καί ἐνδιαφέρονται γιὰ τὸ πῶς τὸ λέει. Ἡ μονομερὴς ὅμως ἀνάγνωση

ση βλάπτει τὸ ἔργο, κόβει τοὺς δεσμοὺς ἀνάμεσα σ' αὐτὸ καί τὸν ἀναγνώστη τὸν ὀδηγεῖ σὲ ἐπικίνδυνες μονοδρομήσεις (ἀτελὲς σύλληψη τῶν κωδικῶν συμβόλων πού ἐκπέμπει τὸ κείμενο, φορμαλιστικὴ ἀνάγνωση κ.ἀ.). Σωστὴ ἀνάγνωση λοιπὸν, πρέπει νά εἶναι ἡ ταυτόχρονη προσπάθεια πού καταβάλλουμε γιὰ νά νιώσουμε τί θέλει νά πεῖ τὸ κείμενο καί νά ἀπολαύσουμε τὸν τρόπο γραφῆς του. Πρέπει ὅμως νά παρατηρήσουμε ὅτι, ἐπειδὴ τὸ κείμενο δὲ νεῖναι τίποτα ἄλλο ἀπὸ σχέσεις λέξεων πού ἐκλέγονται καί τοποθετοῦνται ἀπὸ τὸ συγγραφέα ὅχι στὴ τύχη πρωταρχικὸς σκοπὸς τῆς ἀνάγνωσης εἶναι νά ὀδηγηθοῦμε μέσα ἀπὸ τὸ πῶς στοῦ τί λέει. Ἄν νιώσουμε τὴ σπουδαιότητα αὐτῆς τῆς διαδικασίας, θά πάψουμε νά μεμψιριοῦμε γιὰ πολλὰ κείμενα ὅχι «παραδοσιακῆς γραφῆς» πού μᾶς φαίνονται ἀκατανόητα, γιατί, λαθεμένα διαζόμεστε νά τὰ καταλάβουμε ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμὴ.

Βασικὴ προϋπόθεση σωστῆς ἀνάγνωσης ἐνὸς κειμένου εἶναι ἡ ἐπαρκὴς γνώση τῶν ἱστορικῶν συνθηκῶν (νότιων καί ξένων) μέσα στίς ὁποῖες κυοφορήθηκε καί γεννήθηκε τὸ κείμενο. Εἶναι ἀδιανόητο νά ἀποκόψουμε τὸ δημιουργὸ καί τὸ ἔργο του ἀπ' αὐτὲς, γιατί ὁ λογοτέχνης, ὅπως κάθε συνειδητὸς καλλιτέχνης, βιώνει τὴν ἐποχὴ του καί ἀντλεῖ τὸ ὕλικό του ἀπ' αὐτὴ, γεγονὸς πού δέν τὸ ἀμφισβητοῦμε ἀκόμα καί γιὰ τοὺς λογοτέχνες πού σκύβουν μέ προσοχὴ πάνω στὴ παράδοση καί θρέφουν τὸ ἔργο τους μέ τοὺς πλούσιους χυμοὺς τῆς. Ἡ αὐθαίρετη ὅμως χρησιμοποίησις τῶν ἱστορικῶν συνθηκῶν ὡς μοναδικὰ ἔργα λεῖο γιὰ τὴν κατανόηση τοῦ κειμένου εἶναι πολὺ ἐπικίνδυνη γιὰ τὴ μᾶς ὀδηγεῖ σὲ ἐπιπόλαιες κρί-

σεις και επιφανειακές κατά κανόνα προσεγγίσεις.

—“Αν για παράδειγμα δοῦμε τὰ ἔργα τῆς λεγόμενης «γενιάς τοῦ 30» μόνο σὰν ἔκφραση τῆς ρευστῆς (πολιτικά καὶ κοινωνικά) ἑλληνικῆς μεσοπολεμικῆς κοινωνίας καὶ ὅχι παράλληλα, σὰν βαθύτερο αἶτημα ἀνανέωσης τῆς βαλτωμένης ἑλληνικῆς λογοτεχνίας, τότε στενεύουν τὰ περιθώρια γιὰ σωστή ἀνάγνωσή τους.

Ἡ ἀνίχνευση καὶ στὴ συνέχεια ἡ οἰκείωση τοῦ θέματος ἀποτελεῖ σπουδαῖο παράγοντα τῆς ἀνάγνωσής μας, γιατί μᾶς βοηθάει νὰ διαβάσουμε ἀνετότερα τὸ κείμενο, νὰ παρακολουθήσουμε μὲ ἐνδιαφέρον τὸ ζετύλιγμα τῆς ὑπόθεσης (ἂν ὑπάρχει), νὰ αἰσθανθοῦμε βαθύτερα τοὺς χαρακτήρες ἢ τὰ πρόσωπα ποὺ κινοῦνται μέσα σ’ αὐτό, νὰ κινηθοῦμε καὶ ἐμεῖς μέσα στὴν ἀτμόσφαιρα ποὺ δημιουργεῖ ὁ συγγραφέας καὶ νὰ γευτοῦμε πτωτόγνωρες καταστάσεις, ποὺ μόνο ἡ προσέγγιση τῆς θεματικῆς δομῆς θὰ μᾶς χάριζε.

Εἴπαμε παραπάνω ὅτι πρωταρχικός σκοπὸς τῆς ἀνάγνωσής εἶναι νὰ οδηγηθοῦμε στὸ τί λέει τὸ κείμενο μέσα ἀπὸ τὸ πῶς τὸ λέει. Ἐπειδὴ ὅμως τὰ πράγματα στὸ πνεῦμα αὐτὸ δυσκολεύουν, πρέπει νὰ ὀπλιστοῦμε μὲ τὴν ἀπαραίτητη ὑπομονὴ τοῦ καλοπροαίρετου ἀναγνώστη. Σὲ πρώτη φάση πρέπει νὰ ἐξοικειωθοῦμε μὲ τὴν γλώσσα τοῦ κειμένου, μὲ τὸ ἰδιαίτερο γλωσσικὸ ὄψος τοῦ λογοτέχνη. Ἡ γλωσσικὴ δομὴ τοῦ κειμένου εἶναι ὑπόθεση τοῦ συγγραφέα καὶ λειτουργεῖ ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὶς δικές μας γλωσσικὲς προτιμήσεις. Ἡ ἐπιλογὴ τῶν λέξεων καὶ τὸ συντακτικὸ τους συνταίριασμα ἀποτελοῦν αὐτὴ τὴ γλωσσικὴ δομὴ καὶ οποιαδήποτε προσπάθεια ἀντικατάστασης ὀρισμένων λέξεων ἢ τοποθέτησής τους σὲ ἄλλη συντακτικὴ θέση ἀλλοιώνει τὴ λειτουργία τους καὶ παράγει διαφορετικὸ αἰσθητικὸ ἀποτέλεσμα (ἢ τὸ ἐξαφανίζει ἐντελῶς). Οἱ λέξεις (μὲ τὸν τρόπο ποὺ τοποθετοῦνται) δὲν εἶναι ἀπλοὶ φορεῖς ἐννοιῶν, ἀλλὰ ἔχουν εἰδικὸ βάρος· στόχος τους νὰ κουβαλήσουν μέσα μας τὸ ὕλικὸ ποὺ μὲ βοήθεια τῆς φαντασίας

μας θὰ μᾶς μεταφέρει σ’ ἓνα καινούργιο κόσμο μὲ ὑπόσταση ἀνεπανάληπτη. Ἡ βιωματικὴ αὐτὴ ἀνάγνωση φέρνει στὴν ἐπιφάνεια ἀτομικὲς ἐμπειρίες, ἐνῶ παράλληλα γεννᾷ μὲ τὴ σειρά τῆς νέας, ἄγνωστες μέχρι τώρα ἀλλὰ θελκτικὲς, ἐμπειρίες.

Στὸ σημεῖο αὐτὸ πρέπει νὰ τοῦσουμε πόσο ἐπικίνδυνο εἶναι νὰ μᾶς ἐλκύουν τὰ περίτεχνα στολίδια τοῦ λόγου ποὺ μὲ μεγάλη μαστοριά χρησιμοποιοῦν πολλοὶ συγγραφεῖς. Πρέπει νὰ μάθουμε ὅτι τὰ λογοτεχνικὰ στολίδια δὲν ὑπηρετοῦν ἐνεργῶς τὴν πρόθεση τοῦ λογοτέχνη γιὰ σωστὴ ἔκφραση, ἀλλὰ παίζουν βοηθητικὸ ρόλο καὶ γι’ αὐτὸ δὲν εἶναι αὐτοσκοπὸς τῆς ἀνάγνωσής.

Ἰδιαίτερη ἔκφραση πρέπει νὰ δώσουμε στὴ στίξη τοῦ κειμένου ποὺ διαβάζουμε. Ἡ κακὴ ἀνάγνωση ἀγνοεῖ τὴ στίξη καὶ πέφτει, κατὰ κανόνα, σὲ ἀνεπιτρεπτες συγχύσεις γύρω ἀπὸ τὸ περιεχόμενο ἢ εἶναι ἀνίκανη νὰ παρακολουθήσει τὶς ἐναλλαγές τῶν καταστάσεων (ἀργή - ἥρεμη, γοργή - ταραγμένη κ.ἄ.) ποὺ προβάλλει ὁ συγγραφέας. Ἐπίσης δὲν πρέπει νὰ ἀγνοοῦμε τὴ χρησιμοποίησιν τῶν ρηματικῶν τύπων (χρόνος, ἔγκλιση, φωνή) ποὺ ὁ λογοτέχνης μεταχειρίζεται συνειδητὰ γιὰ νὰ τὸνίσει μὲ ἔμφαση ἢ νὰ ὑποβάλλει καταστάσεις, νὰ τοποθετήσει τὶς ἐνέργειες στὸ χρόνο κ.ἄ. (5)

Ὁ ἀναγνώστης πρέπει νὰ ἔχει ὑπόψη του ἐπίσης καὶ τὴν ὑπόλοιπη λογοτεχνικὴ (ἢ ἄλλη) παραγωγή τοῦ συγγραφέα. Ἔτσι θὰ εἶναι σὲ θέση νὰ παρακολουθήσει τὴν ἐξέλιξη (ἢ ὅχι) τοῦ ἔργου του, τὶς θεματικὲς σταθερὲς ποὺ (ἴσως) διακρίνουν τὸ ἔργο του, τὶς αἰσθητικὲς ἢ κοινωνικοπολιτικὲς ἀντιλήψεις του, ποὺ ἐκφράζονται (ἄμεσα ἢ ἔμμεσα) μ’ αὐτὸ, τὶς ἀλλαγές (ἢ ὅχι) στὸν ἐκφραστικὸ χαρακτήρα καὶ τὴν τεχνικὴ ποὺ χρησιμοποιεῖ. (6)

Τὸ βιογραφικὸ ὕλικὸ ποὺ ἴσως, ἔχουμε στὰ χέρια μας μπορεῖ νὰ μᾶς δώσει πολύτιμη βοήθεια γιὰ τὴν κατανόηση τοῦ ἔργου καὶ τὴν ἐντελέστερη σύλληψη τῶν μηνυμάτων ἢ τῶν «θέσεων» τοῦ συγγραφέα, ἀλλὰ ἂν τὸ μεταχειρι-

στοῦμε σὰν μοναδικὸ ὁδηγὸ, τότε εἶναι πολὺ εὐκόλο νὰ πέσουμε σὲ λαθεμένες ἐκτιμήσεις καὶ ἡ ἀνάγνωσή μας νὰ εἶναι πρόχειρη, ἐπιφανειακὴ, ἀφοριστικὴ γιὰ τὸ ἔργο καὶ ἴσως παραγνωρίσει τὸ σπουδαιότερο παράγοντα, δηλαδὴ τὴν αἰσθητικὴ ἀριότητα ποὺ μᾶς καλεῖ τὸ κείμενο νὰ ἀπολαύσουμε σὰν καθαρὸ δημιούργημα τέχνης.

Τέλος ἂς μὴ φοβηθοῦμε καὶ τὴ μελέτη κριτικῶν ἐργασιῶν, ποὺ πολλὰς φορὲς εἶναι ἀπαραίτητες γιὰ νὰ μποῦμε βαθύτερα στὴν κατανόηση τοῦ ἔργου, ἀλλὰ ἂς μὴ ξεχνᾶμε παράλληλα ὅτι ἡ ἀνάγνωση κάθε κειμένου εἶναι, πάνω ἀπ’ ὅλα, ὑπόθεση ἀποκλειστικὰ δικῆς μας, γιατί, ὅπως λέει ὁ RO-LAND BARTHEΣ: «διαβάζω τὸ ἔργο σημαίνει τὸ ἐπιθυμῶ, σημαίνει πῶς θέλω νὰ εἶμαι τὸ ἔργο, πῶς ἀρνοῦμαι νὰ θεωρήσω τὸ ἔργο ἔξω ἀπὸ κάθε λόγο πλὴν τοῦ δικοῦ μου». (7)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Δὲς σχετικὸ ἄρθρο τοῦ Πάνου Θασίτη στὸ «Ἀντί», Ἀθήνα 1979, τεύχος 123, 66.49 - 51, μὲ τίτλο «Ποίηση: Γιά μιὰ ρεαλιστικὴ γραφή».

2. Πολὺ χρήσιμο γιὰ τὴν κατανόηση τῆς λειτουργίας τοῦ «μοντέρνου» ποιήματος τὸ κείμενο τοῦ Τίτου Πατρίκιου στὸ τόμο: «Ἡ διδασκαλία τῆς μοντέρνας ποίησης στὴ Μέση Ἑκπαίδευση» Ἀθήνα, 1978.

3. Γνωστὴ γιὰ παράδειγμα εἶναι ἡ ἀρνητικὴ στάση πολλῶν ἀπέναντι στὴ «σουρεαλιστικὴ ποίηση» ἢ στὸ ἐνέο μυθιστόρημα, ποὺ καταργοῦν τὸν παραδοσιακὸ τρόπο γραφῆς.

4. Ἐνδιαφέρον παρουσιάζει ἡ στάση πολλῶν κριτικῶν ἀπέναντι στὸ ἔργο λογοτεχνῶν ποὺ ἀνήκουν σὲ ἀντίθετο ἰδεολογικὸ στρατόπεδο (Σεφέρης, Ρίτος, Καζαντζάκης, Κοτζιάς, Ρούφος, Ἀναγνωστάκης, Πατρίκιος κ.ἄ.) κύρια χαρακτηριστικὰ τῆς ὁποίας εἶναι ἡ προκατάληψη καὶ ἡ ἐμπάθεια.

5. Μεγάλο εἶναι τὸ βάρος ποὺ πέφτει στοὺς ὦμους τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ. Ὅπως ἔγιναν τὰ πράγματα γιὰ τὴ σωστὴ «μύηση» τῶν νέων στὴν λογοτεχνία

■ ΣΥΝΕΧΕΙΑ στὴ σελίδα 60

Τι πρέπει να γνωρίζει η ώριμη γενεά για την στάση της απέναντι των νέων

Β' Μέρος
Συνέχεια από το 6ο τεύχος

Τα σφάλματα των γονέων

Για να κρατήσουμε το κύρος μας οι ώριμοι, οι ίδιοι οι γονείς, υποπίπτουμε σε πολλά σφάλματα, ασυγκρίτως περισσότερα απ' όσα φανταζόμαστε. Κι' όμως τα σφάλματά μας αυτά τα ίδια αργότερα μας έκδικούνται. Μπορεί κανένας να σκεφθῇ μερικὰ, δηλαδή τα πὺθ διαδοδεμένα σφάλματα ἀγωγῆς, ὅπως π.χ. εἶναι οἱ ἀπαιτήσεις μας ἀπὸ τοὺς νέους, ποὺ δὲν συμβιβάζονται μὲ τὴς ἀσυνέπειές μας, ὅπως πάλι κι' ἐκεῖνες οἱ ἀντικρουόμενες ἐντολές μας καὶ διαταγές, οἱ ἄδειες καὶ πολλὰς φορὲς χωρὶς περιεχόμενο ἀπαιτήσεις μας.

Ἔτσι, μ' αὐτὸ τὸ νόημα, ὁ νέος δυσκολεύεται νὰ πάρει τὴ ζωὴ στὰ σοβαρά, ὅσο κι' ἂν τὸ θέλῃ. «Θέλω νὰ ζήσω ἠθικὰ, ἀλλὰ γίνονται κυνικὸς» — λέει ἕνας νέος. «Ἔχω ἀντιληφθῇ, ὅτι κανένας δὲν περιμένει ἀπὸ ἐσένα νὰ ζήσης σύμφωνα μὲ τὰ ἰδεώδη σου, τὰ ἰδεώδη ποὺ ὁμολογεῖς. Εἶσαι ἀφελὴς ἂν τὸ ἐπιχειρήσεις. Ἔχω ἀνακαλύψει πὺς ἡ ὑποκρισία ἔχει γίνῃ θεσμός. Τὴ συναντῶ στὸ σπίτι, στὸ σχολεῖο, στὴν κοινωνία. Ὁ πατέρας μου εἶναι πολὺ ἠθικὸς στὴς προσωπικὲς σχέσεις του, ἀλλὰ στὴς δουλειές του εἶναι σχεδὸν ἀπατεῶν. Ἡ μητέρα μου εἶναι φιλελεύθερη στὴν πολιτική, ἀλλὰ στὴν πράξιν ἀντιλαμβάνομαι καὶ βλέπω, ὅτι ὅλα αὐτὰ εἶναι λόγια χοντροκομμένα καὶ τίποτα περισσότερο. Στὸ σχολεῖο μὲ διδάσκουν μὲ λόγια ὅλες τὴς ἀρετές, ποὺ πρέπει νὰ ἔχῃ ἕνας καλὸς πολίτης, ἀλλὰ σὲ κάθε βῆμα τῶν διασκέδων μου ἀποκαλύπτω τὰ ἀντίθετα ἢ, τὸ λιγότερο, πὺς δὲν παίρνουν στὰ σοβαρά αὐτὰ ποὺ λένε, γιατί ἡ ζωὴ τους βρῖσκεται μακριὰ

ἀπὸ τὴ μετουσίωση τῶν λόγων σὲ πράξεις, στὴ στάση τους ἀπέναντι τῶν ἄλλων καὶ στὴ συμπεριφορὰ τους ἐν γένει. Λόγια, λοιπὸν καὶ μόνο λόγια, ἤχηρὰ καὶ χωρὶς περιεχόμενο».

Τὰ λόγια τοῦ νέου εἶναι, δυστυχῶς, ἀδιάσειστες διαπιστώσεις τῆς νεολαίας πρὸς τὴς ἀσυνέπειες τῶν ὠρίμων, ἀσυνέπειες λόγων καὶ πράξεων, ποὺ ὁδηγοῦν τὸν νέο στὴν κυνικότητα, ποὺ τόσο τοῦ τὴν κατακρίνουμε. Μ' αὐτὸ βέβαια, τὸ νόημα δὲν μπορούμε νὰ

Τοῦ ὁμοτίμου καθηγητοῦ τῆς Κοινωνιολογίας ΙΩΑΝ. Ν. ΞΗΡΟΤΥΡΗ

πλησιάσουμε τὸν νέο μὲ κύρος, ἂν ἐμεῖς οἱ ὠριμοὶ δὲν σταθοῦμε σὰν παράδειγμα, ἂν δὲν βιώνουμε αὐτὰ ποὺ συμβουλεύουμε, αὐτὰ ποὺ ἀπαιτοῦμε ἀπ' αὐτούς.

Τὸ πλησίασμα τῶν δύο γενιῶν θὰ μπορούσε νὰ διευκολυνθῇ μὲ τὸν διάλογο ἀνάμεσα στὴ νέα καὶ στὴν παλιὰ γενιά. Ὡστόσο ὁ ῥόπος αὐτὸς ποὺ προσφέρεται ὄντως εὐνοϊκὰ γιὰ τὸ πλησίασμα καὶ τὴ γεφύρωση εἶναι κάπως δύσκολος. Δυστυχῶς εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ ὁμολογήσω πὺς στὸν τόπο μας ὁ σπουδαῖος αὐτὸς δρόμος ποὺ κάπως μπορούσε νὰ ὁδηγήσῃ στὴ συνάντησιν τῶν δύο γενιῶν εἶναι ἀρκετὰ δύσκολος ἂν ὄχι ἀκατόρθωτος.

Δὲν ξέρομε δυστυχῶς νὰ συζητοῦμε, δὲ μάθαμε τί θὰ πῇ διάλογος. Δὲν ὑποπτεύομε, πὺς ὁ διάλογος ἀπαιτεῖ διαφώτιση τοῦ θέματος γι' αὐτὸ καὶ ὕστερα ἀπὸ τὴς πρῶτες φράσεις μας, ὅταν ἀρχίζουμε τὸν διάλογο, τὴ συζήτησιν, χάνομε τὸ θέμα, ποὺ ἔπρεπε νὰ συζητήσουμε καὶ στὴ θέση του τοποθετοῦμε τὸν ἑαυτὸ μας, ὁπότε ἡ συζήτησιν γίνεται διαφωνία, ἡ ὁποία πάλι μετατρέπεται σὲ προ-

σωπικὴ διένεξιν. Δυστυχῶς σπάνια ἡ συζήτησιν διατηρεῖται ὡς τὸ τέλος στὸ ἐπίπεδο τῆς σοβαρότητος καὶ τῆς εὐπρέπειας. Κατὰ κανόνα ἐκφυλίζεται σὲ λογομαχία κακοῦ εἶδους, κακόπιστου μερικῆς φορὲς καὶ ἀγοραίου. Καὶ ὅμως, ὅπως εἶπαμε, ὁ διάλογος ἀνάμεσα στὴν παλιὰ καὶ στὴ νέα γενεὰ θὰ ἦταν ἐξαιρετικὰ καρποφόρος, ἂν μπορούσε ὁ καθένας μας νὰ τὸν κάνῃ, ὅπως πρέπει. Πὺς νὰ συζητήσουμε, ἀφοῦ δὲ μάθαμε ποτέ ν' ἀκούῃ ὁ ἕνας τὸν ἄλλον κι' ἀκόμη περισσότερο, ὅταν αὐτὸς ὁ ἄλλος εἶναι πολὺ νέος...;

Εἴμαστε φοβερὰ ὑποκειμενικοὶ καὶ φυσικὰ ἰσχυρογνώμονες. Ἐπιμένουμε πεισματικὰ σὲ πράγματα, γιὰ τὰ ὁποῖα δὲν ἔχομε καν ἰδέα. Οἱ συζητήσεις μας δὲν διεξάγονται μὲ ἀμοιβαῖο σεβασμὸ καὶ ἀνεκτικότητα, οὔτε μὲ τὸν ἀρμόζοντα τόνο τῆς φωνῆς καὶ μὲ εὐπρέπεια, προπαντὸς δὲν τὴς ἀπροσωποποιῶμε. Δὲν ἀναπτύσσομε τὴς περισσότερες φορὲς συλλογισμοὺς, προβάλλοντες ἐπιχειρήματα, παρὰ ἐκνευριζόμενοι ὑψώνομε τὴ φωνή... Ἡ διαλεκτικὴ, ὁ διάλογος, δὲν εἶναι ὄπλο φιλονεικίας, παρὰ μέθοδος δρόμος γιὰ νὰ βρεθῇ τὸ σωστό, νὰ λυθοῦν ἀπορίες, νὰ παραμερισθοῦν προκαταλήψεις, νὰ συνειδητοποιήσῃ ὁ ἄνθρωπος τὴν ἀγνοιά του.

Ὁ διάλογος ἔχει βέβαια νόημα παιδευτικὸ καὶ παιδευτικὴ ἀξία, ὅταν βέβαια γίνεται, ὅπως πρέπει. Ἀλλωστε συζητῶ θὰ πῇ σὺν - ζητεῖν, ζητῶ δηλαδὴ μαζί μὲ ἄλλους νὰ βρῶ τὴν ἀλήθεια. Μὰ δὲ συζητεῖ κανένας, ὅταν πηγαίνει ἐκ τῶν προτέρων ἔτοιμος νὰ ἐπιβάλλῃ στὸν ἄλλον τὴ γνώμη του. Στὸν τόπο μῆς ἡ συζήτησιν ἐκτρέπεται σὲ πάθος ἢ σὲ ἀντιδικία... Κι' ὅμως ὁ δρόμος τοῦ διαλόγου, ὅπως εἶπαμε, εἶναι ὁ ἀσφαλέστερος, γιὰ νὰ πλησιάσῃ κανένας τὸ νέο.

«Είχα μια μακρά συνομιλία και σοβαρή συζήτηση», γράφει ένας είκοσάχρονος νέος, «με τον πατέρα μου. Κουβέντα μεταξύ ανδρών. Του είπα πόσο απογοητευμένος είμαι από τη γενιά του, από την αγάπη της προς το χρήμα, από την έκμεταλλευση, που αυτή κάνει στους ανθρώπους, από το ανέντιμο πνεύμα, που κυριαρχεί στις δουλειές της, από τη διαφθορά στην πολιτική της και από τους αίματηρους πολέμους της. Ο πατέρας μου απάντησε: «Κοίταξες παιδί μου, τον κόσμο και τον βρῆκες ἑλλιπῆ. Θέλεις να κάνης έναν καλύτερο κόσμο. Έχεις την εύλογιά μου, αλλά ο ὠραίος σου κόσμος πρέπει να ὑποστῇ κάποια βελτίωση. Δεν μου ἀρέσει ἡ κυνική γλώσσα του, ἡ δυνατή καὶ ἑξαλλή μουσική του καὶ ἡ αἰσχρὴ φιλολογία του. Ἀναγνωρίζω τις ἀντιφάσεις στη ζωὴ μου καὶ δὲν ἔχω τί ν' ἀπαντήσω, ἀλλὰ προτιμῶ τῆς ἀβεβαιότητός μου ἀπὸ τις ἀπόλυτες ἀλήθειες σας. Εἰστε ὅλοι τόσο βέβαιοι γιὰ τις ἀπαντήσεις σας; Ἐχετε ἡμεσες λύσεις γιὰ ὅλα τὰ προβλήματα; Δεν ἀρνούμαι τὸ δικαίωμά σας νὰ καινοτομήσετε καὶ νὰ ἐπαναστατήσετε. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀποστολὴ τῆς νεότητος. Ἡ δική μου ἀποστολὴ εἶναι νὰ ὑπερασπίσω τὴν παράδοση, τὴ δημιουργική, βέβαια, παράδοση. Πάρτε ὅ,τι καλὸ καὶ ζωντανὸ ὑπάρχει στὴν παράδοση καὶ μπολιάστε ταιριαστὰ τὸ νέο στὸ παλιὸ αἷμα...». «Πρέπει νὰ τοῦ ἀναγνωρίσω τοῦ γέρου μου», γράφει ὁ νέος, «πὺς ξέρει ν' ἀκούῃ προσεκτικὰ τοὺς ἄλλους, ξέρει νὰ συζητήσῃ, μιλᾷ ἀνάμεσα στὴν παλιὰ καὶ στὴν νέα γενιά εἶναι ἀπαράιτητος... Ἀς τὸν μάθουμε ὅμως πρῶτα.

Οἱ συνθῆκες σήμερα

Σήμερα οἱ νέοι, μέσα στὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς μας, ὑφίστανται τὴν πιὸ ἀντιφατικὴς ἐπιδράσεις. Οἱ ἀντικρουόμενες θεωρίες, τὶς ὁποῖες συναντοῦν σὲ κάθε τους βῆμα, τοὺς κάνουν περισσότερο ἀβόητους καὶ ἀμφιταλαντεύονται περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη γενιά. Οἱ ἀντικρουόμενες αὐτὲς, ἀλλὰ καὶ τόσο ἔντονες ἀντιθέσεις, πρὸς συναντοῦν στὴ ζωὴ, εἶναι ἀκριβῶς

αἰτία νὰ μὴ λαμβάνουν τόσο πολὺ ὑπόψη τους τὶς συμβουλές τῆς ὠριμῆς γενιᾶς, πρὸς τὶς περισσότερες μάλιστα φορές αὐτὲς οἱ παραινέσεις ὅχι μόνον δὲν τοὺς κάνουν ἐντύπωση, παρὰ τοὺς προκαλοῦν καὶ τοὺς σπρώχνουν στὴν ἀντίδραση.

Κι' αὐτὸ γίνεται, γιατί οἱ συμβουλές μας, σχεδὸν στὸ σύνολό τους παίρνουν τὴν ἀρνητικὴ μορφή τους ἢ τὴ συγκριτικὴ ἢ τὴ μορφὴ τῆς ἠθικολογίας, ὅπως π.χ. ἡ φράση μας «Ὅταν εἶχα τὴν ἡλικία σου, ἔκανα τοῦτο ἢ ἐκεῖνο...». Ἡ μ' αὐτὸ τὸ νόημα καὶ μορφὴ συμβουλὴ προκαλεῖ τοὺς νέους ἀντόματα κουφαμάρα. Κι' ἀμύνονται ἐναντίον τῶν ἠθικολογικῶν λόγων μας, μὴ ἀκούοντας. Κάνομε λάθος νὰ προβάλλουμε τὸν ἑαυτὸ μας στὴ μορφή, στὸ πόσο καλοὶ ἦμασταν ἐμεῖς καὶ πόσο κακοὶ εἶναι αὐτοὶ συγκρινόμενοι μὲ μᾶς. Κι' ὅταν ἀκόμη μᾶς ἀκούνε, δὲν πιστεύουν, ὅτι δουλεύαμε τόσο σκληρά, ὅτι ἦμασταν τόσο λογικοί, ἔξυπνοι, τόσο οἰκονόμοι κι' ὅτι εἶχαμε τόσο καλὴ συμπεριφορά, ὅσο λέμε. Στὴν πραγματικότητα οἱ νέοι δυσκολεύονται καὶ νὰ φαντασθοῦν ἀκόμη ὅτι κι' ἐμεῖς ὑπῆρξαμε κάποτε νέοι.

Γιὰ νὰ μπορέσουμε νὰ βοηθήσουμε τὸ νέο, θὰ πρέπει ν' ἀποχτήσουμε τὴν ἱκανότητα νὰ ἀνταποκρινόμαστε στὶς ψυχικὰς καταστάσεις καὶ στὰ αἰσθήματα τῶν νέων μας, τῶν παιδιῶν μας, χωρὶς νὰ ἐπηρεαζόμαστε ἀπ' αὐτά. Πρέπει νὰ βοηθοῦμε τοὺς νέους μας στὸ θυμὸ τους, στὸ φόβο τους, καὶ στὴ σύγχυσή τους, χωρὶς ἐμεῖς οἱ ἴδιοι νὰ θυμῶνουμε, νὰ φοβόμαστε ἢ νὰ παθαίνουμε σύγχυση. Νὰ προσπαθοῦμε νὰ λύνουμε τὶς ἀπορίες τους ὅχι μὲ ἀφελεῖς ἢ ἀκριτες ἐξηγήσεις, παρὰ μὲ τρόπο θετικὸ, γιατί ὁ νέος ζητεῖ σὲ ὅλα τὰ πράγματα καὶ σ' αὐτὴ ἀκόμη τὴ θρησκεία, ἀπόλυτη, προπαντὸς χειροπιαστή, καθαρότητα, γι' αὐτὸ καὶ ταλαντεύεται αἰωρεῖται μέσα σὲ ἀκρότητες...

Παράπονα τῶν ὠρίμων

Ἐνα μικρὸ παράπονο σχεδὸν κατὰ κανόνα βρίσκεται στὸ στόμα τῶν ὠρίμων ἐναντίον τῆς νέας γενεᾶς. Εἶναι ἡ ἀχαριστία τῶν νέων.

Ἡ ἀγνωμοσύνη. Εἶναι ἓνα κατηγορῶ, πρὸς ἐκφράζεται, πρὸς ἐκτοξεύεται κατὰ τῆς νέας γενεᾶς, μιὰ ἑκφρασὴ μας, πρὸς κι αὐτὴ μὲ τὴ σειρά τῆς ἐπιτείνει τὸ χάσμα, πρὸς μᾶς χωρίζει ἀπὸ τοὺς νέους.

Γενικὰ μπορεῖ νὰ πῇ κανεὶς, ὅτι αὐτὴ ἡ ἀξίαρετὴ ἀρετὴ, πρὸς ἀφορὰ στὶς ἀνθρώπινες σχέσεις, εἶναι τόσο σπάνια, τόσο δυσεύρετη καὶ ἀκριβή, ὅχι μόνον στὸν κόσμον τῶν ἐφήβων, τῶν νέων, ἀλλὰ καὶ στὸν κόσμον τῶν ὠρίμων. Ἐνας ξένος ποιητὴς λέγει, πὺς κάποτε ὁ Θεὸς θέλησε νὰ κάνῃ μιὰ γιορτὴ ἐπάνω στὰ οὐράνια δώματα, πρὸς τιμὴν τῶν ἀρετῶν. Τὴν ὠρισμένη ὥρα παρουσιάσθηκαν ὅλες οἱ ἀρετές, ὅπως ταῖριαζε σὲ οὐράνια ἑορταστικὴ συγκέντρωση. Τότε, ὁ Μεγαλοδύναμος εἶδε δύο ἀρετές νὰ στέκωνται ἡ μιὰ κοντὰ στὴν ἄλλη, ἀλλὰ κάπως ψυχρὰ καὶ σοβαρά, σὰ νὰ μὴ γνωρίζονται διόλου ἀναμεταξύ τους. Τότε ὁ Θεὸς πλησίασε, πῆρε τὴ μιὰ ἀπὸ τ' ἑξῆς καὶ τὴν ὀδήγησε πρὸς τὴν ἄλλη, ὅποτε μὲ ἐκπληξῆ εἶπε: «Μὰ δὲ γνωρίζετε;». Καὶ πρόσθεσε: «Ἡ ἀρετὴ εὐσπλαχνία καὶ ἐδῶ ἡ ἀρετὴ εὐγνωμοσύνη». Ἡ εὐσπλαχνία ἔκανε τότε μιὰ βαθιὰ ὑπόκλιση πρὸς τὴν εὐγνωμοσύνη καὶ εἶπε «Δὲν εἶχα τὴν εὐχαρίστηση νὰ τὴ συναντήσω ἐπάνω στὴ γῆ ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους...». Δὲν ξέρω, ἀν δὲν τοποθετοῦμε τὰ πράγματα στραβά, ὅταν παραπονιόμαστε γιὰ τὴν ἀγνωμοσύνη τῶν παιδιῶν, τῶν νέων, γιατί, ὅταν φτάνουμε στὸ θέμα αὐτό, δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ μιλοῦμε γιὰ τὴν ἀγνωμοσύνη τῶν νέων, παρὰ γιὰ τὴν ἀγνωμοσύνη τῶν ὠρίμων. Ἀπὸ ποιὸν νὰ διδαχθῇ ὁ νέος τὸ ἱερὸ καὶ ἅγιο συναίσθημα τῆς εὐγνωμοσύνης;

Εἶναι δύσκολο νὰ διδαχθῇ κανένας τὴν εὐγνωμοσύνη, ὅταν γύρω του κυριαρχῇ ἡ ἀγνωμοσύνη, ἡ ἀκατάσχετὴ διάθεση γιὰ ἀτάκηση, ἡ ἑλλειψὴ ἀνεκτικότητας καὶ κατανόησης. Ἀς σκεφθῇ κανένας πόσες πικρές, ἄδικες καὶ ἀνελκρινεῖς λέξεις ἄκουσε ὁ νέος, ὅταν ἦταν ἀκόμη μικρὸ παιδί ἀπὸ τὸ στόμα μας. Ὅταν τὰ αὐτιά τῶν παιδιῶν γεμίζουν ἀπὸ ψυχρὰ, σκληρὰ, χωρὶς καμμιὰ ἀγάπη λόγια, τί πρέπει νὰ περιμένουν

με απ' αυτά;

Από τους δέκα λεπτούς που θεραπεύσε ο Χριστός, ο ένας μόνο γύρισε πίσω και τον ευχαρίστησε, του εξέφρασε την ευγνωμοσύνη του. Τότε ο Σωτήρας, κάπως μελαγχολικά, τον ρώτησε: «Δέκα δέ θεραπεύθηκαν; Πού είναι οι έννέα;» Ασφαλώς οι θεραπευθέντες δεν ήταν έφηβοι, άνθρωποι της νεανικής ηλικίας. Ήταν άνθρωποι ώριμοι. «Αν κάποτε», είπε ένας σοφός, «το κοινωνικό οικοδόμημα άρχίζει να τρίζει και οι άρμοι του χαλαρώνονται σημαντικά, τότε θα έχει πληθυνθεί η άχρηστία των ανθρώπων κάπου στο οικοδόμημα αυτό, που ταραίζεται, δεν βρίσκεται στη θέση της ή ευγνωμοσύνη». Μια κοινωνία, είπαν, και νομίζω πως είναι σωστό, έχει την νεολαία, που της ταιριάζει. Οι νέοι είναι παιδιά δικά μας, ζουν και αναπνέουν τη δική μας ατμόσφαιρα τόσο μέσα στο σπίτι, στο σχολείο, όσο και στην κοινωνία. Είναι παιδιά της αγωγής και της συμπεριφοράς των ωρίμων.

Οι δυσκολίες, που μας παρουσιάζει η σημερινή νεολαία, προέρχονται, νομίζω, κατά τομεγαλύτερο ποσοστό από σφάλματα των γονέων, της ώριμης γενιάς και λιγότερο από τους ίδιους τους νέους και τουτό από πολλές αιτίες, που λόγω του περιορισμένου χώρου, δεν μπορώ ν' αναπτύξω περισσότερο. Πάντως, πρέπει να σκεφθούμε, πως δεν μπορεί να υπάρξει νιότη, χωρίς να φέρνει μαζί της την τόλμη, τη χαρά, τον ιδεαλισμό, το όνειρο για την αλλαγή του κόσμου... ακόμη και το ξέφρενο... Κι επειδή όλα αυτά τα λησμονούμε, μερικές φορές δεν κάνουμε τίποτε άλλο με τις απαιτήσεις μας, παρά να θέλουμε να σκέπτεται ο νέος, όπως έμεεις οι ώριμοι... Έτσι πολλές φορές λέμε κι επαναλαμβάνουμε στο νέο: «Έλα, γέραςες κι εσύ μαζί μας...». Για τον ίδιο λόγο δεν μπορούμε να καταλάβουμε πολλά φερσίματα του νέου κι ούτε βέβαια και να του τα συγχωρήσουμε...

Τεράστιες αλλαγές

Έπειτα θα πρέπει να ξέρουμε, ότι

ο εικοστός αιώνας σημαίνει μια τεράστια αλλαγή στον κόσμο, που χαρακτηριστικό της μεγάλης αλλαγής είναι η κεντρική θέση, που παίρνει η κυριαρχία της μηχανής. Πρόκειται για έναν κόσμο δυσβάστακτο, ιδιαίτερα για τους νέους, που δεν έχουν πιά, όπως οι γονείς τους, την ευχέρεια να περνούν από την μαγεία των παιδικών χρόνων στις ευθύνες του ενήλικου μέσω του ποιητικού μεταβατικού σταδίου της παραδοσιακής εφηβείας. Σήμερα η εφηβεία έχει αλλάξει σε μορφή και ουσία. Μια σημερινή κοπέλλα δεκαοκτώ χρονών είναι λιγότερο ευτυχισμένη από μια συνομήλική της του παλιού καιρού. Μπορεί βέβαια να μιλά ελεύθερα για ζητήματα του σέξ και συχνά να δίνει ξηπρακτη μορφή σ' αυτή την ελευθερία της, ωστόσο έχει στερηθεί την όνειρεμένη ζωή της νιότης, το όνειρο της εφηβικής ηλικίας της, που το γεύονταν πλουσιοπάροχα ή κοπέλλα των παλιών καιρών. Η κοινωνία της ευημερίας και άνοχης έχει καταστρέψει την ποίηση της ζωής του εφήβου. Ίσως αυτή ή απώλεια να ώθη τους νέους προς την ανταρσία κατά τρόπο ευσυνείδητο, προς την επανάσταση, προς δρόμους και κατευθύνσεις, που δεν τις γνωρίζει κι ούτε μαντεύει ή υποπτεύεται τι μπορεί να τους περιμένει, τί θα συναντήσουν.

■ ΣΥΝΕΧΕΙΑ στο επόμενο τεύχος

Για τη σωστή ανάγνωση του λογοτεχνικού κειμένου

■ ΣΥΝΕΧΕΙΑ από τη σελίδα 57

ο δάσκαλος καλείται σε πολύ δύσκολο έργο. Προτεραιότητα όμως πρέπει να δώσει στη σωστή (γραμματική και συντακτική) γλωσσική διδασκαλία όχι με τρόπο μηχανικό, αλλά με τη βοήθεια κειμένων δοκιμών λογοτεχνικών.

6. Το προσωπικό ημερολόγιο του Γ. Σεφέρη, λόγω χάρη, μπορεί να μας χρησιμεύσει σαν κλειδί για την προσέγγιση πολλών ποιημάτων του. Το ίδιο χρήσιμα είναι, για την κατανόηση των κειμένων τους, πολλά «μαχητικά» ηθισθητικά ή ιδεολογικά άρθρα των Α. Αλεξάνδρου, Μ. Αναγνωστάκη κ.ά.

7. ROLLAND BARTHEΣ: «Κριτική και αλήθεια» Εκδόσεις Καστανιώτη.

ΣΤΙΣ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΝΑΟΥΣΑΙ'ΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

■ ΣΥΝΕΧΕΙΑ από τη σελίδα 52

op. cit. τ. 2, σελ. 932-933.

13. Μετά την κατάνιξη του εθνικιστικού κινήματος του Αραβή Πασά στην Αίγυπτο, οι Έγγλέζοι κατέχουν την κοιλάδα του Νείλου, κάτω από το πρόσχημα της προστασίας της αντιβασιλείας. Απ' αυτήν την στιγμή και μέχρι το 1920 (ήμερομηνία που η Αίγυπτος αποκτά την ανεξαρτησία της), οι Έγγλέζοι κατέχουν την χώρα και της επιβάλλουν συνθήκες έκμετάλλευσης από διάφορες ευρωπαϊκές και βαλκανικές επιχειρήσεις.
14. Φίλια Β., Κοινωνία και Έξουσία στην Ελλάδα: 1. Η Νόθα άστικοποίηση, Αθήνα 1974. Για την περίπτωση μας θα πρέπει να υπενθυμίσουμε ότι οι αρχικές συνθήκες (δωρεάν κινητήρια δύναμη, γνώση των συνθηκών της αγοράς) υπήρξαν αρκετά ευνοϊκές για την επιτυχία αυτής της προσπάθειας.
15. Στουγιαννέκη Ε., «Νάουσα» op. cit. σελ. 150. Επίσης, Αναστασόπουλος Γ., op. cit. σελ. 912.
16. Αναστασόπουλος Ibid.
17. Ο Ρ. Coysz, στην διδακτορική του διατριβή, L'industrialisation Lyonnaise au 19e Siecle, (Ιανουάριος 1977) περιγράφει μια διαδικασία που θυμίζει την περίπτωση μας, αλλά η αναλογία είναι δύσκολο να βρεθεί.
18. Ναουσαίοι ιδρύουν το 1895 και το 1917 στην Έδεσσα μεγάλες βιομηχανίες. Κοίτα πάνω στο θέμα, Αναστασόπουλος Γ., op. cit. σελ. 932. Επίσης τον πίνακα των Κλωστήριων της Μακεδονίας που παρήθεσα.
19. Αυτό δεν σημαίνει πως οι άλλες οικογένειες έεαφάνιστηκαν.
20. Δελτίον Βιομηχανικού Έπιμελητηρίου Ελλάδος, 1ον έτος, τ. 6-7, σελ. 198.
21. Αναστασόπουλος Γ., op. cit. σελ. 1325.
22. ibid. σελ. 1470.
23. ibid. σελ. 1533.

Είναι αλήθεια ότι η ανθρωπότητα όφειλε πολλά σὲ πολιτισμούς παλιούς, πού στά βάθη τῆς ἱστορίας ἔλαμψαν γιά μιὰ ὀρισμένη χρονική περίοδο καί μετὰ ἔσθθησαν κι ὅτι τὰ σημερινὰ δεδομένα ζωῆς καί ἐξέλιξης ὀφείλονται κατὸ μεγάλο ποσοστὸ σ' ἐκείνους. Ανάμεσα ὅμως στοὺς πολιτισμούς πού ἐμπνέουν σήμερα τὴν ἀνθρωπότητα καί θὰ ἐξακολουθοῦν νὰ τὴν ἐμπνέουν εἶναι κυρίως ὁ ἀρχαῖος ἑλληνικὸς πολιτισμός. Γιατὶ οἱ Ἕλληνες ὅ,τι ἀνακάλυψαν, ὅ,τι μιμήθηκαν, τὸ πρόσφεραν σ' ὅλους ἐχθρούς καί φίλους.

Ὁ ἀρχαῖος ἑλληνικὸς πολιτισμός εἶναι γιά τὸν κόσμο τὸ χθεσινὸ τὸν σημερινὸ καί τὸν αὐριανὸ μιὰ ἀνεξάντλητη πηγὴ ἀπὸ διδάγματα καί μιὰ συνεχὴ παρακίνησι πρὸς τὰ ἐμπρὸς.

Ἡ Ἀρχαία Ἑλλάδα προσέφερε κυρίως τὴν ὥθησι γιά σκέψι καί ἔρευνα, καθὼς ἐπίσης καί τὴ θεμελίωσι σὲ σωστὲς βάσεις πολλῶν ἐπιστημονικῶν θεωριῶν. Σὰν καλοὶ παιδαγωγοὶ δίδαξαν τοὺς ἄλλους νὰ σκέπτονται, νὰ ἀναζητοῦν τὴς αἰτίες καί τὴς ἀφορμὲς διαφόρων φαινομένων, τοὺς μετέδωσαν τὸ ζῆλο γιά μάθησι, τὴν ἀγάπῃ γιά ἔρευνα, τὴ χαρὰ τῆς διανοητικῆς προσπάθειας, τὴν ὁμορφιά τῆς πνευματικῆς ἀνάτασις.

Ἦταν ἀπ' τοὺς λίγους ἴσως πολιτισμούς πού ἔλαμψαν τότε, ἀλλὰ ἡ λάμψι τους θὰ διατηρεῖται αἰώνια σὰν παντοτινὴ ἀκτινοβολία. Καί ἴσως αὐτὸ νὰ ὀφείλεται στὸ ὅτι εἶχε ἀσχοληθεῖ μὲ τὰ πάντα καί θεμελίωσε ἀπόψεις καί θεωρίες, πού σ' αὐτὲς στηρίχθηκαν ὅλοι οἱ μετέπειτα.

Πρῶτα - πρῶτα στὴν ἐπιστῆμῃ προσέφερε πολλὰ ἀναδεκνύοντας ἓνα σωρὸ φιλοσόφους καί ἐρευνητές. Ἡ θεωρία τοῦ ἀτόμου τοῦ Δημοκρίτου π.χ. ἦταν τὸ σημαντικότερο ἐρέθισμα γιά τὴ μελέτη πού ἔγινε καί τόσα ἀπέδωσε.

Υπάρχουν πολλοὶ Ἕλληνες πού ἀνέπτυξαν φιλοσοφικὲς θεωρίες μὲ μεγάλη ἀξία πού ἰσχύουν

«Τὶ ὀφείλει στὴν Ἀρχαία Ἑλλάδα ἡ ἀνθρωπότητα»

αὐτούσιες καί γιά τὴν ἐποχὴ μας. Ποιὲς νὰ ἀναφέρει κανεὶς πρῶτα: Τὸ Σωκράτη, τὸν Πλάτωνα, τὸν Ἀριστοτέλη, τοὺς στωϊκοὺς, τοὺς σοφοὺς ἢ τοὺς περίφημους τραγικοὺς μας τὸ Σοφοκλῆ, τὸν Εὐριπίδη καί τὸν Αἰσχύλο, πού μὲ

Τῆς μαθητριάς ΝΤΙΝΟΠΟΥΛΟΥ ΘΩΜΑΨ

τὴν τέχνη τους τροφοδοτοῦσαν τὸν κόσμο μὲ ὑψηλὲς ἰδέες; Καί εἶναι ἴσως οἱ μόνοι πού δίδαξαν τὴν ὁμορφιά τοῦ λόγου;

Σημαντικὴ ἦταν ὅμως ἡ προσφορὰ ἀπὸ πλευρὰς διδασκάλων Ἡ ἱστορία, ἡ ἐξέλιξί της, τὰ πολιτεύματα πού διαδέχτηκαν τὸ ἓνα τὸ ἄλλο, οἱ σημαντικοὶ σταθμοί, ὅλ' αὐτὰ ἀποτελοῦν γιά τοὺς νεώτερους ἓνα χρυσὸ βιβλίον πού ἂν τὸ μελετήσουν, πολλὰ καλὰ στοιχεῖα μποροῦν νὰ ἀντλήσουν καί πολλὰ ἄσχημα νὰ ἀποβάλουν. Οἱ μάχες, οἱ αἰτίες κι ἀφορμὲς τους, οἱ συνέπειες οἱ κίνδυνοι, ἡ πολιτικὴ τῶν μεγάλων ἀνδρῶν, ἐσωτερικὴ καί ἐξωτερικὴ, σὲ πολλὰ μποροῦν νὰ χρησιμεύσουν στοὺς συγχρόνους μας.

Ἀλλὰ καί τὰ πολιτιστικὰ στοι-

χεῖα πού μᾶς μετέδωσαν εἶναι κάτι σημαντικό, μιὰ ἀκόμη προσφορὰ γιά τὴν ἀνθρωπότητα.

Δὲν μπορεῖ κανεὶς ἐδῶ νὰ μὴν ἀναφέρει καί τ' ἀριστουργήματα τῆς τέχνης σ' ὅλους τοὺς τομεῖς: ζωγραφικὴ, γλυπτικὴ, ἀγγειοπλαστικὴ, ἀρχιτεκτονικὴ πού ἀποτελοῦν γιά ὅλους σήμερα πραγματικὴ ἀποκάλυψι καί πού πολλὰ ἀπ' αὐτὰ τὰ ὑπέροχα ἔργα στολίζουν μεγάλα μουσεῖα. Εἶναι ἔργα ἀθάνατα πού ἔχουν νὰ παρουσιάσουν γιά τὸν καθένα ἀπὸ αἰσθητικῆς πλευρὰς πραγματικὴ ἀπόλαυσι, ἀλλὰ καί γιά τὸν εἰδικὸ καί τὸν ἐπιστήμονα μιὰ πηγὴ ἐμπνεύσεως καί θαυμασμοῦ γιά τὴν τέχνη. Ἡ ἀνθρωπότητα δὲ θὰ γνωρίζε τί εἶναι ὠραῖο χωρὶς τοὺς Ἕλληνες καί ὅποτε ἐπιστρέφει στὰ διδάγματά τους ἡ τέχνη ἀνθεῖ.

Ἐνέπνευσαν στοὺς ἀνθρώπους ἰδέες αἰώνιες καί μεγάλες, τὴς καλλιέργησαν δείχνοντας τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐφαρμογῆς τους καί τὴς μετέδωσαν καί στὴς γενιὲς τὴς ἐπόμενες. Ἀθάνατες ἀξίες καί ἰδέες ὅπως ἡ πατρίδα, ἡ θρησκεία, ἡ οἰκογένεια, ἡ δημοκρατία, ὁ σεβασμός τοῦ συνανθρώπου, ἡ δικαιοσύνη, ἡ φιλία, ἐμπνεύστηκαν καί καλλιιεργήθηκαν στὸ χῶρο τῆς μικρῆς σὲ ἔκτασι, ἀλλὰ τόσο μεγάλης σὲ πνεῦμα ἀρχαίας Ἑλλάδας.

Ἀλλὰ ὑπάρχει καί κάτι ἄλλο πού δημιούργησαν καί δίδαξαν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες στὴν ἀνθρωπότητα, κάτι ἐντελὼς ἄγνωστο πρὶν ἀπ' αὐτοὺς: Ἡ ἔννοια τῆς ἐλευθερίας. Χωρὶς αὐτὴν οὔτε τέχνη, οὔτε φιλοσοφία, οὔτε πνευματικὴ ἀνάτασι μποροῦν νὰ ὑπάρχουν καί ἐπομένως οὔτε καὶ πολιτισμός. Καί αὐτὴ μόνο ἡ ἔννοια νὰ ἦταν ἡ μοναδικὴ προσφορὰ τῆς Ἑλλάδας στὴν ἀνθρωπότητα, θὰ ἦταν ἀρκετὴ γιά νὰ τῆς ἐπιτρέψει νὰ διεκδικήσῃ τὸν τίτλο τῆς μητέρας τοῦ σύγχρονου πολιτισμοῦ.

Νὰ τί ὀφείλει στὴν Ἑλλάδα ἡ ἀνθρωπότητα: Ὅ,τι ὀφείλει ὁ μορφωμένος στὸ σοφὸ δάσκαλό του.

Ἄπ' τὴν ἄλλη δουλὰ σταθῆκαμι
στὰ κουσκινίντζια πού γένουνταν τὴν
Παρασκευὴν. Σ' ἔναν κόσκινουν μέ-
σα εἶχαν θαλιμένον σιτάρι μὴ πουρὰ
ἀνακατομένα.

Ἡ νύφη ἄλλαζε: ἔχι τὰ νυφικιά-
τικα, ἀμὰ μὴ τὰ καλὰ τῆς, τὰ κουρι-
τσίστικα τὰ ζυντράνια. Τὰ κουρίτσικα
τὴν τρουγιστρονόσαν, τὴ χτένιζαν,
τὴν ἐπληγαν τὶς κόσσεις καὶ σκου-
πούσαν τρουγιούρου - γιούρου ἀπ'
αὐτὴν τὰ κουσκινίντζια γιὰ νὰ φύ-
γει ἡ νύφη μὴ μπιρκέτι ἀπ' τοῦ σπίτι
τῆς.

Τώρα ἡ νύφη τὴν τηληφταία ὦρα
πηγαίνει: στοῦ κουμουτήριου, νὲ σει-
ρὰ νὲ τάξη στὴ χαρὰ.

Τότε ἡ νύφη ἦταν πρέπουσ νὰ κα-
μαρώνει νὰ μὴ σκύψει κἄν καὶ κἄν
τοῦ κιφάλι σιακάτου, οὔτε νὰ γυνο-
νάει: ζιρδὰ καὶ δέξα νὰ μὴν οὐμιλάει,
νὰ μὴν εἶναι λιγουμένη ἀμὰ νὰ ξέρει
νὰ καμαρώνει. Πῶς λέει ἡ παροιμία
«σὺν ξαναπαντριφτῶ ξέρου νὰ καμα-
ρώνου». Καὶ οἱ νουντάδες τότε εἶχαν
χαμπηλὲς πόρτες, γιὰ νὰ μὴ σκύψει
ἡ νύφη (ἂν ἦταν καὶ λίγου ψηλὴ)
χαλνούσαν τοῦ πιρδῶζι τῆς πόρτας
γιὰ νὰ σέθει ἴσια καὶ καμαρουτὴ στοῦ
νουντά.

Τώρα τ' ἀκάλιτσια γένηται μιὰ
δουμάδα καὶ πλειότηρου πρὶν τὴ χα-
ρὰ μὴ ἀκαλιστήρια ἀπ' τοῦ «αὐθρο-
μίου».

Τότε ἀκαλνούσαν τοῦ Σαδδάτου
τοῦ ταχὶ μὴ πέντι πατριήτσες: σι'
ἔναν φάκιλουν. «Νᾶσαι οἱ ἀκαλι-
σιμένοι στοῦ γάμου τοῦ Κουσταντῶ
καὶ τῆς Ἰφιτέρπης» ἔληγαν οἱ ἀκαλι-
στάδοι. Μὴ ταῦτο καταλάθνησκαν πού
δᾶρθουν μὴ τραπέζι. Οὐ φάκιλους
ἔγραφειν καὶ ἰδνομα ἀπ' τ' αὐτὸν πού
ἀκαλιούνταν. Καὶ ἂν δὲν εἶχειν πατι-
ρίτσες τότε ἦταν ἀκαλισμένοι δι-
χους τραπέζι.

Ὅσοι ἦταν ἀκαλισμένοι μὴ τρα-
πέζι: ἔστειλαν δῶρα λογιόντι: - λου-
γιδὸν γιὰ τοῦ κινούργιου τ' ἀντρώγου
νου ντιντζιρέδες, χαλκουσοῦκια,
σινὰ καὶ ἄλλα. Οἱ συγγινεῖς τῆς νύ-
φης τᾶστειλαν στῆς νύφης τοῦ σπίτι
καὶ τοῦ γαμπροῦ στοῦ σπίτι του. Οἱ
ἀκαλιστάδοι ἦταν πιντζιὰ ἀνῶπαντρα
καὶ ἔχι στινοὶ συγγινεῖς τοῦ γαμπροῦ
καὶ τῆς νύφης.

Οὐ γάμους τώρα γένηται σὲ μισή

Τότι υἱ τώρα

ΑΝΤΕΤΧΙΑ ΤΗΣ ΧΑΡΑΣ

ὦρα τότε βαστούσειν μιὰ ἰδουμάδα.

Τοῦ Σαδδάτου τοῦ δράδου κατὰ
δασμαηλιῶ ὅταν ξουρίζονταν οὐ γα-
μπρὸς ἐπιζαν τὰ διουλιὰ. Τὰ ξουρα-
φίντζια μὴ τὶς σαπουνάδες τὰ μά-
ζαιναν σ' ἓνα τάση καὶ τᾶστειλναν
στὴ νύφη νὰ τὰ πιεῖ. Ἔτσι ἔδειχνειν
τὴν ἀγάπη καὶ τὴν ταπεινουσύνη τῆς
γιὰ τοὺν ἄντρα πού δὲ παντρεύονταν.

Ἔσταρνας ἀχρονούσειν νὰ ἀντίγη-
ται οὐ γαμπρὸς πάλι τὰ διουλιὰ ἐπη-
ζαν. Ὅταν στὴν ἀρχὴ ἀπ' τοῦ ἄν-
τιμα οὐ γαμπρὸς εἰθίλειν νὰ δάλει
τοῦ συντρόφι του ἀνέδηνειν τοῦ ντα-
θάνι καὶ κριμούνταν ἀπ' τὶς λαδδα-
ριές σι' ἀνώγι, γιὰτὶ τότε τ' ἀνώγια
ἦταν ἀνταδάνουτα καὶ σιζ: λαδδαριές.

Τοῦ κ. Νικ. ΣΠΑΡΤΣΗ καθηγητοῦ ΚΑΤΕΕ

κριμούσαν τὶς ἀρμυθὲς μὴ τοῦ κη-
λαμπούκι. Κριμούνταν πού λέτε: καὶ
ντιγὶ σταυρουμένας βαστούσαν ἀπὸ
κάτου τοῦ συντρόφι του καὶ αὐτὸς ἀ-
πουλιούνταν ἴσια μέσα στὰ ντιγὶ τὰ
πουδουάργια. Ἄμια ἐπιφτεῖν στρα-
θὰ ξαναἔδηνειν καὶ ξαναῤῥχονταν
γιὰ νὰ ἱπητεύσει. Ἐνα πιδὶ ὡς δέκα
χρονῶν ἀπὸ χαλζίκους γουνιούς
τοὺν ἔζουνειν τοῦ ζουνάρι. Καὶ ὅταν
μπίτιζειν τοῦ ἄλλαγμα οὐ γαμπρὸς
χειριτούσειν τὴ μάνα τοῦ μπαμπὰ τ'
ἀδελφία του καὶ ὅλους τοὺς ἀκαλισμέ-
νους καὶ κάθητι νὰ δειχτεῖ ὅσους ἔρ-
χονται: στὴ χαρὰ.

Τὴν ὦρα αὐτὴ δασμαηλιῶ γέ-
νουνταν καὶ ἡ κόχη. Τὴν κόχη τὴν
ἐφκίαναν οἱ ἀκαλιστάδες στοῦν καλὸ
τοῦ νουντά, μὲ τὰ διουλιὰ πού ἐπῆζαν
Σ' ἔναν κιουσὲ κοιμνούσαν ἀπ' τὶς
ἀράφεις ἡ τοῦ νταθάνι καὶ ὡς τοῦ πά-
τοχια ἓνα καλὸ ζιλι μὴ καθούργια.
Καὶ τοῦ ζιλι τοῦ σόλιζαν μὴ δάφνης
ποῦχαν ἱτρές ἀπανουθὶ ἡ καὶ ἄλλα
λουλούντζια ἂν ὑπάρχουν. Εἶκει δὲ
στέκουνταν ἡ νύφη γιὰ νὰ φαντάζει
σὺν δασίλισσα.

Ὅπως τὰ διουλιὰ ἐπῆζαν τὰ κου-
ρίτσικα χόρηθον ὅξου σι' ἀνώγι καὶ
ἔδαναν δάφνης μὴ δαράκι στοῦ τσίπι-
νὸ τους. Στοῦ γαμπροῦ τοῦ σπίτι ἀχιρ-
νούσαν νᾶρχονται οἱ ἀκαλισμένοι.

Πρῶτα οἱ φίλοι τοῦ γαμπροῦ γιὰ
νὰ πᾶν νὰ πάρουν τὴν προίκα μαζί
μὴ τοὺς ἀκαλιστάδες καὶ τὰ διουλιὰ.
Στὴ νύφη κερνοῦντι χουρεῦσαν κἄ-
ναν χουροῦ μαζί μὴ τοὺς ἀκαλισμέ-
νους τῆς νύφης καὶ φουρτώνουν σι'
ἄλουγα τὰ σιντούκια, μὴ τὴν προίκα
καὶ ὅλα τὰ ζιλιὰ καὶ τὰ σέια. Τὰ μικρὰ
πιντζιὰ τᾶδαναν στοῦ σαμάρι: καὶ στὰ
καπούλια καὶ τὰ τρανύτρηρα τᾶδαναν
νὰ βαστοῦν τὰ δῶρα. Τοῦ στανοῦ τοῦν
ἔδαναν στοῦ τρανύτρηρου συγγινεῖς
πιδὶ καὶ ἀπὸ πίσου ἔρχονταν ντιγὶ
πιντζιὰ μὴ τὴ μπάντα καὶ οὐπίσου ἄλ-
λα πιντζιὰ μὴ προυσκέφαλα, ζουθά-
νεις καὶ ἄλλα δῶρα. Πάρα πίσου τᾶ-
λουγα καὶ μετὰ ἡ μουσική, καὶ οὐπίσου
ἀπ' τὴ μουσική τὰ μπρατίνια καὶ οἱ
ἀκαλιστάδες. Τᾶλουγα ἦταν σπουλι-
σιμένα μὴ κόκκινεις κουδρέλεις στὰ
γκέμνια καὶ ἱτρές ἀπ' τὴ χαρὰ. Ἱτρές
ἔδαναν καὶ οἱ ἀκαλιστάδοι στοῦ φέσι
τους.

Τὰ μικρὰ πιντζιὰ φουρούσαν ἀντι-
ριά. Τὰ μικρότερα κορίτσικα φουρού-
σαν φουστάνια μακριὰ καὶ μιὰ φαρ-
διὰ κουδρέλλα στὰ μαλιὰ φλιόγκουν
καὶ λουλούντζια στὴ δέξα μιρὰ καὶ
καμινὰ καρφέτσα ζιζοῦ. Ἡ κουδρέλ-
λα ἦταν κόκκινη ἡ καμινὰ φράς πρά-
σινη. Τὸ μὰι τρανὰ κουρίτσικα φου-
ρούσαν τσίπινου.

Τὰ τρανὰ πιντζιὰ φουρούσαν ἱλέκι
καὶ φέσι στοῦ κεφάλι: μὴ μικρὴ φούν-
τα ἄσπρη καὶ ἄσπρα σκουφούγια καὶ
σιαλιθάρι μὴ ζουνάρι. Οἱ ἄντροι φου-
ρούσαν φουστάνελλα φέσι γόκκινου
καὶ μπουντά (ἄντρο: κόν σάκκου) καὶ πι-
σλι. Γιὰ νὰ φέγγουντι στοῦ δρόμου
δαστούσαν φανάργια: τρανὰ πού τᾶ-
δαναν ὕσταρνας στοὺς νουντάδες καὶ
τᾶνώγια γιὰ νὰ φέγγουν.

Με άφορμή τὸ ἐνδιαφέρον σημεῖω-
μα, γιὰ τὸ σημερινὸ Ἀρκοχώρι, ποὺ
ἔγραψαν οἱ Γιάννης Καρατσιώλης
καὶ Τάκης Μπαίτσης καὶ δημοσιεύ-
τηκε στὸ προηγούμενο τεύχος τοῦ
ἐξαίρετου περιοδικοῦ «Νιούστα» (βλ.
τεύχος 5, Ὀκτώβριος - Δεκέμβριος
1978, σελ. 157 καὶ 161), σκέφτηκα
νὰ προσθέσω ὅσα, ἔλλα, ἱστορικὰ κ.
τ.λ. στοιχεῖα μπόρεσα νὰ βρῶ, πρό-
χειρα μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι, ἔτσι, ὑπάρ-
χει πιθανότητα καὶ ἄλλοι Ἡμεθιῶ-
τες νὰ θελήσουν νὰ μιμηθοῦν τοὺς
ἀξιέπαινους τούτους Ἀρκοδοχωρί-
τες, ὁπότε καὶ ἐγὼ θὰ ἔλθω βοηθός
στὶς τέτοιες, παρόμοιες προσπάθειες.

Τὸ τοπωνύμιον παραδίδεται μὲ
τύπου: Ἀρκοδοχώρι (παλιότερα)
καὶ Ἀρκοχώρι (τώρα). Ἡ ὁμώνυμη
κοινότητα ἱδρύθηκε τὸ 1918 (Β.Δ.
28-6-1918, ΦΕΚ, Α', 152) 1918)
καὶ ἀποτελοῦνταν (τότε), ἀπὸ τὸ
Ἀρκοδοχώρι καὶ τὸ Χωροπάνι
(Στενίμαχον), ποὺ ὕστερα ἔγινε
(1927) ξεχωριστὴ κοινότητα.

2. Ἡ ἐτυμολογία τοῦ τοπωνύμιου
μας ὁδηγεῖ στὴν ὑπόθεση ὅτι στὸ χω-
ριὸ κατέβαιναν συχνὰ ἀρκοῦδες
(«χωρίον τῶν ἀρκῶν»), ἐκτὸς ἂν
ὀφείλονταν ἡ ὀνομασία του σὲ κά-
ποια ὁμοιότητα τοῦ ἐδάφους μὲ τὸ
σχήμα τῆς ἀρκοῦδας. Ἄν ἔτσι ἔχει
τὸ πράγμα, πὺθ σωστὴ εἶναι ἡ παλιὰ
ὀνομασία («Ἀρκοδοχώρι») καὶ ἡ
νεώτερη ἐπίσημη μεταποίηση εἶναι
νεοελληνικὴ, ἀρχοντοχωριάτικη κρη-
τικὴ πράξη ἐξευγενισμοῦ ἢ ἐξαρ-
χαϊσμοῦ, ποὺ δὲν συμφωνεῖ μὲ τὴν
ἱστορικὴ γραφὴ τοῦ τοπωνύμιου ὅ-
πως συνέθηκε, ἄλλωστε, καὶ μὲ ἄλ-
λα τοπωνύμια ποὺ μετανομάστηκαν,
γιατὶ τὸ πρῶτο συνθετικὸ εἶναι ἀρ-
κος (καὶ σπάνια ἀρκος) καὶ στὴ
νεοελληνικὴ ἀρκοῦδα.

Εἶναι τὸ μόνο χωριὸ τῆς Ἑλλά-
δος, ποὺ φέρνει αὐτὸ τὸ ὄνομα.

3. Τὴν παλιότερη μνημόνευσή τοῦ
τοπωνύμιου βρίσκουμε στὴ γνωστὴ ὁ-
ριοθέτηση τῶν συνόρων τῆς περιοχῆς
τῆς Νάουσας, ποὺ τὴ δώρισε ὁ Τούρ-
κος Σουλτάνος στὸν περίφημο στρα-
τηγὸ του Ἐδρενὸς μπέη (βλ. Εὐστα-
θίου Ι. Στουγιαννῆκη - Δ. Πλαταρί-
δη, Ἱστορία τῆς πόλεως Νάουσας,
ἐκδόση 2η, Θεσσαλονίκη 1976, σελ.
37 - 41 καὶ ἰδιαίτερα τὴ σελ. 41),
ποὺ ἀνάγεται στὰ τέλη τοῦ 14ου αἰ-
ῶνα.

Ἐξ ἄλλου, μ' ἔγγραφο («δεράτι»)
τοῦ ἱστορικοῦ τουρκικοῦ ἱεροδικαίου

Ἄπ' ὅσα γράφουν τὰ χαρτιά...

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΓΙΑ ΤΟ ΑΡΚΟΥΔΟΧΩΡΙ

Βεροίας - Νάουσας 1598 — 1886.
ἐπιμέλεια Ι.Κ. Βασιλαδέλλη, Θεσ-
σαλονίκη 1954, ἔγγραφο 35, σελ.
28 - 29), τῆς 1ης Μαΐου 1646, δό-
θηκε τὸ δικαίωμα στὸν Γιουσούφ
μπέη νὰ διακατέχει καὶ νὰ ἐξουσιάζ-
ει τὸ τσιφλίκι Ἀρκοδοχώρι. Ἀπὸ
τὸ ἔγγραφο τοῦτο μαθαίνουμε, ὅτι
προέκυψαν διαφορὲς μεταξὺ τοῦ τε-
λευταίου καὶ τοῦ Μεχμέτ ἀγά καὶ ἡ
ὕποθεση κατάληξε στὸ διδάνι τοῦ δε-
ζύρη Μεχμέτ πασά, ποὺ δικαίωσε
τὸν Γιουσούφ, ὁ ὁποῖος ἀνγνωρί-
στηκε ἐνοικιαστής τοῦ Ἀρκοδοχω-
ρίου, ὅπως ἦταν καὶ νωρίτερα. Ἔ-
τσι, πληροφοροῦμαστε ὅτι τὸ χωριὸ
ἦταν τσιφλίκι, ποὺ ἀνήκε — πολὺ

Τοῦ Δικηγόρου Βεροίας ΓΙΩΡΓΟΥ Χ. ΧΙΟΝΙΔΗ

πιθανὸ — στὸν Σουλτάνο ἢ σὲ μέ-
λος τῆς σουλτανικῆς οἰκογένειας ἢ,
πάντως, στὸ τουρκικὸ δημόσιο, ὅπου
τὸ νοίκιασε ὁ Γιουσούφ μπέης, γιατί,
ἀλλιώτικα, θὰ ἔπρεπε, φυσιολογικά,
νὰ ἀναφερόταν καὶ ὁ ὁποῖος, ἄλλος
ἰδιοκτῆτης του, ἐκτὸς ἂν ἦταν τέ-
τοιος ὁ Μεχμέτ ἀγάς.

4. Στὰ χρόνια τῆς Τουρκοκρατί-
ας, οἱ κάτοικοι τοῦ χωριοῦ κράτη-
σαν τὴν ἐλληνικὴ συνείδησή καὶ
γλώσσά τους (βλ. Στουγιαννῆκη - Δ.
Πλαταρίδη, ὁ.π.π. 64, ὑποσημείω-
ση), ὅπως τὸ ἀπέδειξαν καὶ στὴν ἐ-
πανάστασή τοῦ 1822, ὅταν πολλοὶ
νότιοι πολεμιστὲς του ἔλαβαν μέρος
ἐνεργῶς (βλ. Στουγιαννῆκη - Πλα-
ταρίδη, πρὶς πάνω, σελ. 135, 146 καὶ
207 καὶ Ἰω. Κ. Βασιλαδέλλη, Οἱ
Μακεδόνες κατὰ τὴν ἐπανάστασή
τοῦ 1821, ἐκδ. 3η Θεσσαλονίκη
1967, σελ. 178), μὲ συνέπεια νὰ
κατασχεθοῦν οἱ περισσότερες Ἀρκοδο-
χωριτῶν, ἀξίας 4400 γροσιῶν, ὅπως
προκύπτει ἀπὸ κατάστασή τῶν λα-
φύρων τῶν Τούρκων, τῆς 27-6-1822

(βλ. τὸ σχετικὸ ἔγγραφο στοῦ Ἰω.
Κ. Βασιλαδέλλη, Οἱ Μακεδόνες εἰς
τοὺς ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας ἀγῶνας,
ἐκδόση 2η, Θεσσαλονίκη 1950, ἔγ-
γραφο 72, σελ. 265 - 267 καὶ κυρί-
ως σελ. 268, πρὸλ. καὶ Στουγιαννῆ-
κη - Πλαταρίδη, ὁ.π.π., σελ. 221,
ὑποσημείωσις 1η, ὅπου μνημονεύεται
ἄλλο ποσό). Ἀκόμα, στὸ χωριὸ κα-
ταστράφηκε, γιατί πυρπολήθηκε, με-
τὰ τὴν κατάπνιξη τῆς ἐπανάστασης,
γιὰ νὰ τιμωρηθεῖ γιὰ τὴ συμμετοχὴ
του σ' αὐτὴν καὶ γιατί εἶχαν κατα-
φύγει σὲ τοῦτο πολλοὶ ἐπαναστάτες,
ἀπ' ὅσους διασώθηκαν (βλ. Ἰω.
Κ. Βασιλαδέλλη, ὁ.π.π. ἐκδ. 3η, σελ.
199 - 200 καὶ κυρίως τὸ ἔγγραφο
29, τῆς 7.7.1822, σελ. 277 - 278, ὁ-
πως καὶ τοῦ Στουγιαννῆκη - Πλα-
ταρίδη, ὁ.π.π. σελ. 207, ὑποσημείω-
ση καὶ σελ. 216 ὑποσημείωσις, Παν.
Ν. Λιούρη, Ἱστορία τῆς Κοζάνης,
Ἀθήναι 1924, σελ. 89, ὑποσημείω-
σις 1, Ν. Γ. Φιλίππιδης, Ἡ ἐπανά-
στασις καὶ καταστροφὴ τῆς Νάου-
σης, Ἀθήναι 1881, σελ. 72 καὶ Ἄπ.
Ε. Βακαλοπούλου, Ἱστορία τῆς Μα-
κεδονίας, Θεσσαλονίκη 1969, σελ.
597 καὶ ὑποσημείωσις 5), μαζί μὲ
ἄλλα χωριὰ τοῦ νομοῦ, πολλὰ ἀπὸ
τὰ ὁποῖα δὲν ξανακατοικήθηκαν πιά
(βλ. γιὰ τοῦτα στοῦ Γεωργίου Χ. Χι-
ονίδη, Τὰ γεγονότα εἰς τὴν περιο-
χὴν Νάουσας - Βεροίας κατὰ τὴν ἐ-
πανάστασιν τοῦ 1822, «Μακεδονικά»
8 (1969), σελ. 211 - 220 καὶ κυρί-
ως τὴν ὑποσημείωσις 1 τῆς σελ. 220
καὶ στοῦ Ἰδίου, Ἡ ἐκστρατεία καὶ ἡ
ἐπανάστασις εἰς τὸν Ὀλύμπον κατὰ
τὰ ἔτη 1811 - 1822, Θεσσαλονίκη
1975, σελ. 30, ὑποσημείωσις 2, ὅ-
που δημοσιεύεται καὶ σχετικὴ διδλι-
ογραφία).

5. Συμπέρασμα καὶ ὑπόσχεσις...

Τὸ Ἀρκοδοχώρι (Ἀρκοχώρι) εἶ-
ναι ἓνα ἀπὸ τὰ χωριὰ τοῦ νομοῦ μας,
ὅπου συνέθηκαν ἀξιόλογα, ἱστορικὰ
γεγονότα τῆς νεοελληνικῆς ἱστορί-
ας.

Ὅσα, λοιπόν, γράφτηκαν πρὶς πᾶ-
νω, ἀ: θεωρηθοῦν ἀπλὴ προκαταβο-
λὴ ἀνταποδόσεως γι' ὅσα ὀφείλονται
στὸ χωριὸ τοῦτο, γιὰ τὴ συμβολὴ του
στοὺς ἐθνικοὺς ἀγῶνες, μὲ τὴν ὑ-
πόσχεσις ὅτι, ἄλλωστε, θὰ διερευνη-
θεῖ τὸ θέμα πρὶς διεξοδικά, στὰ πλαί-
σια μιᾶς ἐνδεύτερης ἱστορικῆς μελέ-
της μου, γιὰ τοὺς ξεσηκωμοὺς (ἐν αν-
τίον τῶν Τούρκων) τῶν ραγιαδῶν
τῆς περιοχῆς τοῦ νομοῦ Ἡμεθίας...

Μία από τις μεγαλύτερες φυσιογνωμίες της Κλασσικής Αναγεννήσεως ύστερα από τόσες και τόσες άλλες και μάλιστα της ίδιας περιόδου (Λεονάρδο Νταβίντι, Ροϋμπενς, Τιτσιάνο, Ραφαέλο, Μποτιτσέλι) ήταν και ο Μιχαήλ "Αγγελος.

Ήταν μέτριος στο ανάστημα κάπως αλλόκοτος με μια μύτη στραβή και ίσως λίγο ψυχρός στη φυσιογνωμία γεννημένος στα 1495, 6 Μαρτίου στο Καπρέζ κοντά στα Άπέννινα. Τα παιδικά του χρόνια τα πέρασε πάρα πολύ σκληρά δίχως αγάπη δίχως στοργή γιατί δεν γνώρισε μητέρα. Πέθανε όταν αυτός ήταν μόλις έξι χρονών. Ο πατέρας του ήταν και αυτός σκληρός βίαιος, αλλά και ανήσυχος χαρακτήρας.

Σαν τροφός του παιδιού του τον παρέδωσε σε μια γυναίκα ενός ράφτη, όμως αυτή εστάθη ή άφορμη για τον Μιχαήλ "Αγγελο, ώστε αυτός να γίνει γλύπτης και ζωγράφος. Είχε αισθήματα καλά και αγαπούσε τον Μιχαήλ "Αγγελο. Στο σχολείο δεν είχε φίλους δεν του έκαναν παρέα οι συμμαθητές του γιατί αυτός όλο ζωγράφιζε. Ο πατέρας του τον έδερνε γιατί κι αυτός δεν ήθελε να γίνει γλύπτης και ζωγράφος. Είχε λοιπόν κακές εμπειρίες από τα παιδικά του χρόνια, και ήταν πικραμένος από την συμπεριφορά των συνανθρώπων αλλά και από την μοναξιά της ζωής. Δεν είχε πνευματικά όφέλη από πουσθενά όμως ή μεγάλη αυτή φυσιογνωμία της τέχνης δεν άργησε να καρπωθεί την συμπαράσταση άλλων ανθρώπων που εξετίμησαν και αξιολόγησαν την δύναμή του. Ήταν πεισματώδης και δυνατός στην θέληση, έτσι μόλις σέ ηλικία δέκα τριών ετών, μπήκε, σέ ένα εργαστήριο ζωγραφικής το καλλίτερο της εποχής του. "Ομως γρήγορα ανακάλυψε ότι αυτός ήταν γεννημένος για κάτι άλλο, για κάτι πιο δυνατό και έκφραστικό, γι αυτό γράφτηκε σέ μια σχολή γλυπτικής. Η σχολή ανήκε στον Λορέντζο Μεδίκι. "Οπως σέ όλες τις περιπτώσεις έπυτιχίας στην

ΜΙΧΑΗΛ ΑΓΓΕΛΟΣ

"Ένας κορυφαίος της 'Αναγεννήσεως"

καριέρα ενός νέου ταλέντου, έτσι και για τον Μιχαήλ "Αγγελο στάθηκε κάποιος πρίγκιπας που στην αύλη αυτού ήταν και ή σχολή αυτή. Τον φιλοξένησε και μάλιστα έγευμάτισε με τα παιδιά του πρίγκιπα. Ήτο ή πρώτη φορά στην ζωή του, που βρίσκει στοργή, αγάπη, τρυφερότητα συμπόνια, συμπαράσταση αυτό τον δυνάμωσε και τον βοήθησε να εξελιχθεί σέ θαυμάσιο γλύπτη που σιγά σιγά με το πέρασμα του χρόνου έφτασε και αυτήν ακόμα την Έλληνική κλασσική αρχαιότητα. Και όμως,

μέσα σέ τόσους και τόσους άλλους συναδέλφους του, αυτόν προτίμησαν το 1501 - 1508 για την συνέχιση της φιλοτέχνησης ενός τεραστίου αγάλματος που θα παρίστανε ξανά προφήτη Το μάρμαρο ήταν τεραστίων διαστάσεων και το είχε αφήσει ο περίφημος γλύπτης Αύγουστίνο ντι Ντούκω πριν σαράντα χρόνια και που ούτε καν είχε αρχίσει να το σκαλίζει αλλά βλέποντάς το και μόνο φοβήθηκε και δεν τόλμησε να συνεχίσει κανένας άλλος. "Ομως ο γίγαντας της τέχνης Μιχαήλ "Αγγελος τόλμησε

Του γλύπτου - Ζωγράφου καθηγητού Καλών Τεχνών ΘΑΝΑΣΗ ΜΗΝΟΠΟΥΛΟΥ

ο άνθρωπος αυτός ζούσε στα μέσα της Ιταλικής αναγέννησης. Μέ την βοήθεια και την αγάπη που του είχε, ο ξακουστός της εποχής εκείνης Πολιτέν, άρχισε να σκαλίζει σάν πρώτο του έργο «την μάχη των Κενταύρων και των Λαπηθών». Σκάλισε στην συνέχεια το γλυπτό «ο μεθυμένος βράχος» «Αδώνι που παίζει». "Ομως παρ' όλο ότι επικρατούσε ή σύγχυση και ή άναταραχή της είδωλολατρίας στους δύο κόσμους, ο γίγαντας της μεγάλης τέχνης, ο μεγαλύτερος όλων των αιώνων έμεινε πιστός στην χριστιανική θρησκεία, και αυτή μόνο λάτρευε. Στην συνέχεια σκάλισε το μεγάλο έργο «ο έρωτας» που κρίθηκε και κατακρίθηκε. Αμέσως σκάλισε και έβγαλε μέσα από τα σπλάχνα ενός τεραστίου και ογκώδους μαρμάρου την περίφημη «ΠΙΕΤΑ» που συμβολίζει την αιώνια νεαρά παρθένου που κρατά στα γόνατά της τον Ίησού Χριστό νεκρό που θαρρείς και αναπαύεται. Ήταν τόσο πλέον ή φήμη του ώστε

και ανέλαβε το έργο αυτό, όπου σκαλίζοντάς το έβγαλε τον περίφημο «Δαυίδ». Ήταν τόσο μεγάλο και βαρύ που χρειάστηκαν τέσσερις ημέρες για να μεταφερθεί στον προορισμό του. Το φύλαγε μεγάλη δύναμη στρατού μέρα νύχτα γιατί τον είχε φτιάξει γυμνό και τα ήθη και έθιμα της εποχής εκείνης δεν το επέτρεπαν. "Ομως δεν σταμάτησε έδω ζωγράφισε τόσους γυμνούς αγίους και ή όργη του λαού έναντίον του ήταν πολύ μεγάλη και από τότε έμεινε σάν γλύπτης και ζωγράφος του γυμνού. Στον αισθηματικό τομέα δεν είχε και πάλι την εύνοια της τύχης και μάλιστα στα 63 του χρόνια γνωρίστηκε με την κόρη του πρίγκιπα Φρειδερίκου 1536. Αυτή όμως είχε ξαναπαντρευτεί στα δεκαοκτώ της χρόνια τον μεγάλο στρατηγό και νικητή της Παβίας Μαρκήσιο της Περκάρα. Μετά τον θάνατο του άφοσιώθηκε στην ποίηση και την θρησκεία. "Όταν γνωρίστηκε με τον Μιχαήλ "Αγγε

■ ΣΥΝΕΧΕΙΑ στή σελίδα 86

Ρίξε μιὰ ματιά στο κάμπο γύρω σου. Ρίξε μιὰ ματιά στον κόσμο που εσύ κατάστρεψες. Θά δεις μιὰ εικόνα άδιεξόδου. Θά συναντήσεις τήν πείνα τή δόξα τήν απογοήτευση. Θά συναντήσεις ανθρώπους ολόμωναχους. Έκατομμύρια έρημους ανθρώπους. Αυτή είναι ή εικόνα του κόσμου σου, Ένας πίνακας μουντός. Τό τζιτζίκι καθισμένο στο ξεφτισμένο κλαδί ενός δένδρου στέλνει παρακλητικά τὰ τελευταία S.O.S. Μά κανείς δέν τό άκούει, κανείς δέν θέλει νά τό άκούσει.

Μά εσύ έτυχε νά θρύσκεσαι εκεί μι. Τό άκοις συνεχώς. Μά πάλι ή μνήμη σου μαζί με κείνη τήν παχυνδιάρα σου σέφη παιχιδίζουν. Θέλουν νά σε γυρνάν σε περασμένους καιρούς. Σέ χρόνια που πέρασαν, που δέν θά τά ξαναζήσεις. Μά γιατί τό κάνουν αυτό; Τι θέλουν επιτέλους νά καρδίσουν. Κάθε φορά τά ίδια. Τόσα χρόνια τά ίδια. 'Η σκέψη και έλο σου τό είναι κορυμμένο εκεί. Σέ κείνα τά χρόνια. Πάλι θά δεις τόν έαυτό σου νά τρέχει παιδάκι μικρό. Σιγά - σιγά θά μεγαλώσεις, θά γίνεις έφηβος, άγόρι φιλόλιγνο μελαχολικό, με λίγους φίλους, για παρά. Και μετά από χρόνια, ή στιγμή που μπαίνεις μέσα στον κόσμο, στή ζωή. 'Η θριαμβευτική είσοδος στήν νέα σου ζωή και ή θλιβερή σου κατάληξη.

Μά τί έπαθες σήμερα; Γιατί σκοτεινιάζει τό πρόσωπό σου; Τι συμβαίνει; Τι συνάντησες στις μακρινές σου αναπολύσεις; «Τό είδα τώρα με άλλο μάτι. Με τό μάτι που έπρεπε χρόνια νά τάχα δει» Και τί συνέβη τί.; Μιλώ για τά όνειρα που γκρεμίστηκαν, για τούς φίλους που έγιναν έχθροί, για κείνη τή στιγμή που έπρεπε νά στηριχθείς στις δικές σου δυνάμεις. Τότε ήσουν μόνος και άπροσάτευτος. Δέν είχες που νά καλυφθείς. Τά βέλη έρχονται κατευθείαν επάνω σου. Τρέχεις, αγωνίζεσαι νά μη σε πατύχουν. Μά κανείς, δέ σε βοηθά. Κουράζεσαι νά βρεις τί σε αντιπροσωπεύει μέσα στις σελίδες ενός άσπρου διλλίου.

Δυσκολεύεσαι νά αποτινάξεις τά άσχημα κατάλοιπα, όλα όσα μπόρεσαν νά σε έπηρεάσουν. Φτάνεις στή φάση της ολοκλήρωσης της προσωπικότητας. Πρέπει νά πετάς τά άχρηστα στα σκουπίδια.

Νέοι χθές, σήμερα, αύριο

Οί άλλοι γύρω σου, δίπλα σου φωνάζουν. Φωνάζουν έσένα. "Έχεις σουλένε καθήκοντα και υποχρεώσεις. Πρέπει νά κάνεις τό ένα και τ' άλλο. Ρίχνουν ξαφνικά πάνω σου όλα τά άάρη. Στηρίζουν πάνω σου έλο τό μέλλον. Ξαφνικά σε έμπιστεύτηκαν; "Όχι, μη γελίσαι, δέν είναι αυτό. Βαρέθηκαν άπλως νά κουβαλάνε αυτοί τις ευθύνες για τόν άνόφελο αυτό κόσμο. Ευθύνες που κι αυτοί οί

Της μαθητριάς ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΔΗΡΑ

Έδιοι κληρονόμησαν απ' άλλους. Θέλουν άπλως και μόνο νά ήττηχάσουν τή συνείδησή τους. Αυτό είναι έλο.

Πιστεύουν πως τά έφόδια που σου έδωσαν ήταν γερά. Πιστεύουν πως στερέωσαν γερά, τά άδύναμα θεμέλιά σου. Πώς αυτοί φρόντισαν νά σε άπαλλάξουν από τις κακουχίες του χειμώνα της ζωής σου. Πώς εσύ που είσαι δικός του κληρονόμος, εσύ που θά κληρονομήσεις τις ευθύνες τους, είσαι δυνατός, πως θά αντιμετώπισεις άγέροχα τις κακουχίες πως θά θαμάσεις τά πάντα. Γιατί εσύ, είσαι δικός τους κι αυτοί σε έπλασαν με τά χέρια τους. "Έτσι πιστεύουν ή θέλουν νά πιστεύουν.

Γελάστηκαν όμως. 'Η διαπαιδαγώγησή σου ήταν ίδια με τή δική τους. Σε έκαναν νά μισείς, νά αγαπάς καμιά φορά. Σε έκαναν σωδονιστή και σε γέμισαν με ένα σωρό προκαταλήψεις. Και τώρα κάθονται και τά περιμένουν όλα από σένα. Τραβούν τό χέρι τους, τό δικό τους χέρι, όσο πιο μακριά γίνεται. "Λοιχε σου άπλωσαν ποτέ τό χέρι;

Και τώρα νομίζουν πως είναι σε θέση νά μιλούν και νά κρίνουν. Ζητούν από σένα τά πάντα. Είναι γελοίο, σε' αλήθεια γελάς νά ζητούν

νά αλλάξεις εσύ τή φορά αυτού του κόσμου. Αυτοί οί Έδιοι είναι σε θέση νά σε στήσουν στο έδωλο και νά σε ρωτήσουν. Αυτοί που σε καλλιέργησαν μονομερώς. Αυτοί που κατάφεραν νά σου μεταδώσουν τις φιλοδοξίες τους.

Δέν σου έδωσαν τά έφόδια τά άπαραίτητα έφόδια για νά άξιοποιήσεις τις φυσικές σου ικανότητες. Δέν κατόρθωσαν νά σε δάλουν στή σφαίρα της πνευματικότητας. Δέν κατόρθωσαν νά σε κάνουν νά αγαπάς τό ωραίο τό άληθινό, τό δικαιο. 'Η παιδεία του ένα μηδενικό που δέν κατάφερε νά σε κάνει ολοκληρωμένο άνθρωπο. Νά σε οδηγήσουν στή λύτρωση που γυρεύεις, ούτε νά άναστήσουν τό πνεύμα σου.

Τώρα είσαι και σύ μόνος σαν αυτούς. Δέν μπορείς με τά σκληρά, στίβαρά σου χέρια νά θαμάσεις τή φύση. 'Η ανάπτυξη του σώματος δέν ήταν σύμμετρη με τήν ανάπτυξη του πνεύματος. Λοιπόν τί γίνεται τώρα; Τι μπορείς νά κάνεις; Τώρα τό πρόσωπό σου είναι ολόένα πιο φοβισμένο.. 'Αρχίζεις νά κλαίς.

Μά όχι, γιατί κλαίς με τά κλάματα δέν θγαίνει τίποτα. 'Εσύ τουλάχιστον μπορείς νά ξεσκεπάσεις τό γυαλί που σκεπάζει τόν κόσμο σου. Μπόρεσες νά κοιτάξεις τό κόσμο κατάματα. Είσαι τυχερός. Μά μη τούς κρίνεις αυστηρά. 'Εσύ καταλαβαίνεις. Δέν έφταιγαν αυτοί. "Έτσι είχαν μάθει νά ζούν κι αυτοί. "Έτσι τούς έμαθαν οί άλλοι νά ζούν. Είναι ίσως ή κακή μοίρα ή όπως άλλως θέλεις πέστο. Αυτή που θέλει τις γενές αντιμετώπιες.

Τώρα τί θά κάνεις. Θά σταυρώσεις πάλι τά χέρια πεομένοντας κάποιο τέλος. Σκέψου για λίγο τά παιδιά σου, τούς νέους έλου του κόσμου που θάρθουν είτε είναι λευκοί, μελαμφοί, μαύροι. Σκέψου αυτούς. Τά άθώα παιδικά τους μάτια, που θά στέκονται άπέναντί σου, θά σε ρωτούν γιατί. Τότε θά είσαι άνέτοιμος νά άπαντήσεις. Σκέψου αυτά όλα και τόσα άλλα και άναψε μέσα σου τή φλόγα που πάει νά σβήσει.

Ξεκίνησε με τόν Έδιο αυθορμητισμό τό Έδιο πάθος για ζωή και έτοιμάσε γι' αυτούς ένα καλύτερο κόσμο. Μη θέλεις νά γίνεις και σύ, σαν αυτούς.

■ ΣΥΝΕΧΕΙΑ σελίδα 68

ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙ

Ο Σύλλογος Αποφοίτων Ναούσης «ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΜΙΧΑΗΛ Ο ΛΟΓΙΟΣ» σε συνεργασία με το Σύλλογο Δασκάλων και Νηπιαγωγών επαρχίας Ναούσης για να τιμήσουν το «Έτος του παιδιού» οργάνωσαν την εκδήλωση «τηλεόραση και παιδί». Η εκδήλωση που είχε μορφή συζήτησης στοργυλής τραπέζης έγινε την Κυριακή 1-4-1979 στις 11 το πρωί στην αΐθουσα κινηματογράφου του πολιτιστικού κέντρου Ναούσης.

Στη συζήτηση πήραν μέρος: η κ. Έλισάβετ Νικολάου Γυμνασιάρχης, η κ. Έλισάβετ Μουσσεφτάρη παιδίατρος, η κ. Λευκή Σαμαρά μητέρα, η δ. Ήρώ Δάδη, μαθήτρια, ο κ. Νικόλαος Κασάπης σχολίατρος και ο κ. Μιχάλης Κεβερεκίδης δάσκαλος, συντονιστής. Ήταν ο κ. Παναγιώτης Αμοιρόπουλος πρόεδρος του συλλόγου Δασκάλων.

Την εκδήλωση παρακολούθησαν ο Δήμαρχος και η κυρία Βλάχου, ο φρούραρχος και η κυρία Κωστοπούλου, ο άστυνόμος κ. Χριστοδούλου και περίπου 250 γονείς.

Παρακάτω παραθέτουμε με συντομία, όσα ελέγχθηκαν στη συζήτηση και τα συμπεράσματα που προέκυψαν:

ΕΡ.: Ποιές διαφοροποιήσεις επέφερε η τηλεόραση στην Έλληνική οικογένεια;

ΑΠ. Ν. Κασάπης: Η παραδοσιακή Έλληνική οικογένεια μέχρι τα τελευταία χρόνια ήταν έκτεταμένη - «άνοικτη» οικογένεια με στενότερους συγγενικούς και φιλικούς δεσμούς. Οι νέες κοινωνικές συνθήκες που σταδιακά δημιουργήθηκαν μεταπολεμικά στις προηγμένες χώρες μεταφέρθηκαν τα τελευταία χρόνια και στην Έλληνική κοινωνία και άλλαξαν την μορφή της και φυσικά της οικογένειας. Έτσι η Έλληνική οικογένεια μεταμορφώθηκε από έκτεταμένη - «άνοικτη» σε «περιορισμένη - κλειστή». Στην μεταφορά της νέας μορφής της κοινωνίας συντέινε με τον τρόπο της και η τηλεόραση.

ΕΡ.: Μήπως η τηλεόραση διαφοροποίησε τις ενδοοικογενειακές σχέ-

Από τα άριστερά προς τα δεξιά διακρίνονται: Μιχάλης Κεβερεκίδης δάσκαλος, Λευκή Σαμαρά μητέρα, Έλισάβετ Νικολάου γυμνασιάρχης, Παναγιώτης Αμοιρόπουλος πρόεδρος του συλλόγου δασκάλων, συντονιστής, Έλισάβετ Μουσσεφτάρη παιδίατρος, Ήρώ Δάδη μαθήτρια, Νικόλαος Κασάπης σχολίατρος

Παρουσίαση ΠΑΝ. ΑΜΟΙΡΟΠΟΥΛΟΣ

σεις:

ΑΠ. α) Λ. Σαμαρά: Ναι, περιόρισε τη συζήτηση μεταξύ των μελών της οικογένειας. Οι γονείς συζητούν λιγότερο μεταξύ τους και με τα παιδιά και το αντίθετο. Ουσιαστικά επήλθε χαλάρωση στους δεσμούς των μελών της οικογένειας.

ΑΠ. β) Μ. Κεβερεκίδης: Είναι καταλυτική. Με τη σιωπή που επιβάλλει καλλιεργεί την απομόνωση και την αποξένωση, αποδυναμώνει τους συναισθηματικούς και φυσικούς δεσμούς της οικογένειας και μερικές φορές τους καταστρέφει.

ΕΡ.: Σε ποιά ηλικία είναι έντονο η επίδραση της τηλεόρασης;

ΑΠ. α) Λ. Σαμαρά: Στην προσχολική και σχολική ηλικία.

ΑΠ. β) Έλ. Μουσσεφτάρη: Η νηπιακή ηλικία είναι πιο εύλωτη. Τα παιδιά της ηλικίας αυτής δεν έχουν κρίση, δεν μπορούν να διακρίνουν το φανταστικό από το πραγματικό, με αποτέλεσμα να επηρεάζονται

ή σύγχυση τους. Οι σκηνές βίας και τρόμου είναι πολύ επικίνδυνες για τα παιδιά της ηλικίας αυτής. Η επίδραση της τηλεόρασης και η ηλικία είναι θα λέγαμε ποσά αντίστροφα. Η σχολική ηλικία λιγότερο επηρεάζεται από την τηλεόραση. Οι έφηβοι δανείζονται πρότυπα από την τηλεόραση.

ΕΡ.: Βλέπουν τα παιδιά τηλεόραση, γιατί βλέπουν, επί πόσο χρόνο και ποιές είναι οι προτιμήσεις τους;

ΑΠ. α) Ν. Κασάπης: Από προσωπική έρευνα το 75% των εφήβων (μαθητών - μαθητριών) παρακολουθούν τηλεόραση κατά κύριο λόγο για ψυχαγωγία, χωρίς όμως να ψυχαγωγούνται πραγματικά. Το υπόλοιπο 25% γιατί δεν έχει να κάνει κάτι καλύτερο.

ΑΠ. β) Έλ. Μουσσεφτάρη: Οι στατιστικές αναφέρουν, ότι ο χρόνος παρακολούθησης της τηλεόρασης έχει σχέση με την ηλικία, το φύλο και την κοινωνικο - οικονομική τάξη της οικογένειας. Τα αγόρια κατά κανόνα βλέπουν επί περισσότερο χρόνο τηλεόραση, όπως και τα παιδιά της

εργατικής και αγροτικής τάξης. Ο χρόνος παρακολούθησης τηλεόρασης αυξάνεται μέχρι τα 12 - 14 έτη και κατόπιν μειοῦται χαρακτηριστικά. Για την ηλικία των 5 - 7 ετών ο χρόνος αυτός είναι 2 ώρες περίπου, των 8 - 11 ετών 3 ώρες περίπου των 12 - 14 ξεπερνά κατά τι τις 3 ώρες και των 15 - 19 ετών 2 περίπου ώρες.

Τὰ παιδιά βλέπουν τηλεόραση γιατί αυτή τὰ φέρνει σὲ επαφή με ἕνα ἄλλο ἄγνωστο πρὸς αὐτὰ κόσμος καὶ ἐκανοποιεῖ τὴ φαντασία καὶ τὴν περιέργειά τους. Οἱ προτιμήσεις τους ἀρχίζουν ἀπὸ τὴς διαφημιζόμενες, τὰ μίκυ μάους; τὰ παιδικὰ προγράμματα, γιὰ νὰ φτάσουμε στὰ προγράμματα ποὺ ἐκανοποιοῦν τοὺς προβληματισμοὺς καὶ τὰ πνευματικὰ ἐνδιαφέροντα τῶν ἐφήβων.

ΑΠ. γ) Ἡ Δάδῃ: Πολλές φορές τὰ προτρέπουν οἱ γονεῖς γιὰ νὰ ἔχουν τὴν ἡσυχία τους, ἢ καὶ ἄλλοι: ἐξωγενεῖς παράγοντες. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀρχή. Μετὰ σιγὰ - σιγὰ χάνουν μέρος τῆς δραστηριότητάς τους καὶ γίνεται συνήθεια.

ΑΠ. δ) Ἑλ. Νικολάου: Ἀπὸ συνήθεια ἢ γιατί δὲν ἔχουν ἄλλο τρόπο ψυχαγωγίας.

ΕΡ.: Ποιὰ προβλήματα σωματικῆς υγείας δημιουργεῖ ἡ πολὺωρη παρακολούθησις τηλεόρασης;

ΑΠ. Ἑλ. Μουσκεφτάρ: Ἡ πολὺωρη παρακολούθησις τηλεόρασης ἀπὸ τὸ παιδί τὸ ἀποστρεφεί ἀπὸ τὴν μυϊκὴ κίνηση ποὺ τόσο ἔχει ἀνάγκη. Ἀκόμα δημιουργεῖ κοπιωπιά (τσούξινο καὶ κοκκίνισμα τῶν ματιῶν, αἰσθημα ξένου σώματος στὰ μάτια, νύστα, δακρύρροια καὶ κεφαλαλγία) παραλύσεις ἄκρων, ἀτροφία τῶν μυῶν τοῦ βραχίονα, τοῦ πήχυ καὶ τοῦ χειροῦ ὀφειλόμενα στὴν πίεσι τῆς μασχαλαίας μοίρας, σπονδυλοπάθεια τῆς αὐχενικῆς μοίρας τῆς σπονδυλικῆς στήλης καὶ παχυσαρκία. Ἐνα σοβαρὸ σύμπτωμα εἶναι καὶ ἡ φωτογενὴς ἐπιληψία.

ΕΡ.: Προσφέρει γνώσεις ἢ ἔχει ἡ τηλεόρασις;

ΑΠ. Ἑλ. Νικολάου: Ναι προσφέρει. Οἱ γνώσεις ὅμως αὐτὲς ἂν δὲν εἶναι κακῆς ποιότητος εἶναι ἐπιβόλαιες. Οἱ πραγματικὲς γνώσεις ἀποκοτώνται μετὰ τὴν συνειδητὴ διεργασία ὅλων τῶν πνευματικῶν λειτουργιῶν. Οἱ τέτοιες γνώσεις εἶναι μόνιμες καὶ παραγωγικές. Τὶς γνώσεις ποὺ προσ-

Στὴν πρώτη σειρά διακρίνονται ὁ δήμαρχος καὶ ἡ κ. Βλάχου, ὁ φρούραρχος καὶ ἡ κ. Κωστοπούλου, ὁ μοίραρχος κ. Χριστοδούλου

φέρει ἡ τηλεόρασις τὸ ἄτομο τίς δέχεται παθητικὰ χωρὶς νὰ μποῦν σὲ λειτουργία ὅλες ἐκεῖνες οἱ πνευματικὲς λειτουργίες καὶ εἶναι ἐπιβόλαιες.

ΑΠ. Μ. Κεδρεκίδης: Ἡ τηλεόρασις προσφέρει γνώσεις καὶ μάλιστα μετὰ τρόπο ἀποτελεσματικόν, γιατί διαθέτει τεράστια μεταδοτικὴ ἐκπαιδευτικὴ μέτρησιν σχεδὸν φυσικὴ ἀμεσότητά της. Τὸ πρόβλημα ὅμως εἶναι ἡ ποιότητα τῶν γνώσεων ποὺ φυσικὰ ἐκκρετᾶται ἀπὸ τὴν ποιότητα τῶν προγραμμάτων.

ΕΡ.: Ποιὰ ἡ ἐπίδρασις τῆς τηλεόρασης στὴν ψυχικὴ υγεία τοῦ παιδιοῦ;

ΑΠ. Ἑλ. Μουσκεφτάρ: Ἡ ψυχικὴ ἰσορροπία τοῦ παιδιοῦ ποὺ ἐκασφαλίζεται πρῶτα μέσα στὴν οἰκογένεια καὶ ἐν συνεχείᾳ μέσα στὸ ἄμεσο περιβάλλον του καταστρέφεται ἀπὸ τὴν παρακολούθησις τῆς τηλεόρασης μετὰ τὴν συναύτησι (τὸ παιδί ταυτίζει τὸν ἑαυτό του μετὰ τὰ πρόσωπα ποὺ βλέπει στὴν τηλεόρασι). Ἄλλοτε ταυτίζεταν μετὰ τοὺς γονεῖς του μετὰ τὴν ἀπεικονιστοποίηση (ἐλάττωσις τῆς συναισθηματικῆς του εὐαισθησίας). Παιδαγωγικὰ ἀποδείχθηκε ὅτι παιδιὰ ποὺ ὑπέστησαν τὴν ἐπίδρασις τῆς τηλεόρασης δὲν ἐνδιαφέρονται γιὰ τὴν ζωὴ τῶν ἄλλων παιδιῶν.

Τὸ νήπιο εἶναι περισσότερο αὐαῖσθητο, ἀκολουθεῖ τὸ παιδί τῆς σχολικῆς ηλικίας. Ὁλέθριο εἶναι τὸ ἀ-

ποτέλεσμα γιὰ τὴν ψυχικὴ υγεία τοῦ παιδιοῦ ἀπὸ τὴς σκληρῆς βίας καὶ τρόμου.

Υπάρχει ὅμως καὶ ἕνας εὐεργετικὸς μηχανισμὸς ποὺ λειτουργεῖ κατὰ τὴν παρακολούθησις ἐνὸς τηλεοπτικοῦ ἔργου. Εἶναι ἡ κάθαρσις. Κατ' αὐτὴν τὸ ἄτομο ἐκτονώνεται ἐσωτερικὰ καὶ γίνεται ἔτσι ἀκίνδυνο (περίπτωση ποὺ ἀφορᾷ κυρίως τοὺς ἐνήλικας).

ΑΠ. Ν. Κασάπης: Ὅταν μιλάμε γιὰ ψυχικὴ υγεία τοῦ παιδιοῦ ἀναφερόμαστε στὸ αἰσθημα ἀσφάλειας ποὺ ἀναζητεῖ τὸ παιδί πρῶτα στὴν οἰκογένεια ὕστερα στὸ σχολεῖο καὶ γενικώτερα στὸ περιβάλλον του. Ἄν τὰ τηλεοπτικὰ προγράμματα ἐνισχύουν αὐτὸ τὸ αἰσθημα ἀσφάλειας τότε ἔχουμε θετικὴ ὁπωσδήποτε συμβολὴ στὴν ψυχικὴ υγεία τοῦ παιδιοῦ. Ἄν ἀντίθετα καταστρέφεται μετὰ τὴς σκληρῆς βίας καὶ τρόμου ἡ ἐπίδρασις εἶναι ὁπωσδήποτε λονητικὴ μετὰ πολὺ δυσάρεστες συνέπειες. Δυστυχῶς στὰ τηλεοπτικὰ προγράμματα ἐπικρατεῖ τὸ δεῦτερο στοιχεῖο καὶ ἔτσι δὲν μποροῦμε νὰ κάνουμε λόγο γιὰ θετικὴ συμβολὴ τῆς τηλεόρασης στὴν ψυχικὴ υγεία τοῦ παιδιοῦ.

ΕΡ.: Ποιὰ ἡ ἐπίδρασις τῆς τηλεόρασης στὴν πνευματικὴ ἀνάπτυξις τοῦ παιδιοῦ;

ΑΠ. Ἑλ. Νικολάου: Ἀσυνθηκὴ δὲν ἀφήνει τὴν κρίσι νὰ ὀριμαίνει, δεσμεύει τὴν φαντασία «πασάρε»

πρότυπα στους νέους αρνητικά για την ελεύθερη πνευματική τους ανάπτυξη.

ΑΠ. Μ. Κεδρεκίδης: "Αν οι προσφερόμενες γνώσεις έχουν το στοιχείο του προβληματισμού τότε η συμβολή της τηλεόρασης στην πνευματική ανάπτυξη του παιδιού είναι θετική. Αντίθετα, χωρίς το στοιχείο αυτό έστω κι' αν είναι σωστές και ανταποκρίνονται στη νοητική ικανότητα και τα πνευματικά του ενδιαφέροντα, όχι μόνο δεν βοηθά, αλλά και οδηγεί σε πνευματική υπολειμτικότητα και υποτονία.

ΕΡ.: Ποιά είναι η επίδραση της τηλεόρασης στην συμπεριφορά του παιδιού;

ΑΠ. Α. Σαμαρά: Στην συμπεριφορά του μέσα και έξω από το σπίτι και το σχολείο μιμείται τους ήρωες που βλέπει στην τηλεόραση. Αντιθέτως και συμπεριφέρεται με τον ίδιο τρόπο.

ΑΠ. Έλ. Νικολάου: Όπωςδήποτε αρνητική. Παίρνοντας για πρότυπα τους ήρωες που βλέπει στην τηλεόραση προσπαθεί να ξεομιωθεί με αυτούς. Έτσι συμπεριφέρεται όχι με ένα τρόπο που ο χαρακτήρας του το υπαγορεύει, αλλά με αυτόν που απ' έξω του επιβάλλεται.

"Έχουμε δέχαια και την περίπτωση των σωστών προτύπων, αλλά αυτό είναι κάτι το υπάνιο στα τηλεοπτικά προγράμματα, γι' αυτό και δεν το συζητάμε. Άλλωστε το παιδί ευκολότερα μιμείται πρότυπα «εξωτικά» και δυσκολότερα «σωστά».

ΕΡ.: Συμβάλλει γενικά στην ανάπτυξη της προσωπικότητας του παιδιού;

ΑΠ. α) Μ. Κεδρεκίδης: Μερικά από τα βασικά στοιχεία που συνθέτουν την προσωπικότητα είναι η πνευματική στάση, η ψυχική κατάσταση, ο βαθμός της κοινωνικοποίησης και οι ανθρωπιστικές ή αντιανθρωπιστικές αρχές πάνω στις οποίες στηρίζεται η σχέση του ατόμου με τα άλλα μέλη της κοινωνίας και έτσι όλα αυτά τα στοιχεία επηρεάζονται άμεσα από τα προγράμματα της τηλεόρασης. Μπορούμε να πούμε πως η συμβολή της τηλεόρασης στην ανάπτυξη της προσωπικότητας είναι ανάλογη με τα προγράμματα της θετικής ή αρνητικής.

ΑΠ. β) Έλ. Νικολάου: Πιστεύω ότι η τηλεόραση εμποδίζει την ελεύ-

θερη ανάπτυξη της προσωπικότητας και γενικά δρα ανασταλτικά πάνω στην ώριμότητα του ατόμου.

ΕΡ.: Ποιά η ποιότητα των προγραμμάτων της Ελληνικής τηλεόρασης γενικότερα και των παιδικών εκπομπών ειδικότερα;

ΑΠ. Μ. Κεδρεκίδης: Η τηλεόραση θα μπορούσε να ήταν πηγή σωστής πληροφόρησης και μαζί Λαϊκό Πανεπιστήμιο από τη μία και από την άλλη ένας δεξιότεχνος δάσκαλος για όλες τις βαθμίδες και τα είδη της εκπαίδευσης.

Έκπομπές αξίας δεν μπορεί παρά να ωφελούν, να διδάσκουν, να μορφώνουν και να εκπαιδεύουν. Όπως αντίθετα χωρίς αξίας εκπομπές υποβιβάζουν την πνευματική στάση του λαού, τον άλλοτριώνουν και τον μεταβάλλουν σε ένα άδουλο και τυφλό υπηρέτη της καταναλωτικής κοινωνίας.

Δυστυχώς τα προγράμματα της Ελληνικής τηλεόρασης δεν πληροφоруn σωστά και αντικειμενικά, δεν μορφώνουν και δεν ψυχαγωγούν σωστά, προσπαθούν να μεταβάλλουν τον λαό σε άδουλο και τυφλό υπηρέτη της καταναλωτικής κοινωνίας, με τα ξενόφερα κατά 80% προγράμματα, οδηγεί στην εθνική άλλοτρωση και εισάγει την εγκληματικότητα πάνω σε ξένα πρότυπα.

"Όσο για τα παιδικά προγράμματα, νομίζω ότι είναι επιπόλαια, συντάσσονται και προβάλλονται στο πόδι και έξω από μερικά δεν φέρουν το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα που υποτίθεται στοχεύουν.

ΕΡ.: Με ποιό τρόπο θα αποφύγουμε, θα ελαχιστοποιήσουμε τα δυσάρεστα για τη σωματική υγεία επεκλούθα της τηλεόρασης;

ΑΠ. Έλ. Μασκαφτάρα: Να τοποθετούμε την τηλεόραση σε μεγάλο σαλόνι και ποτέ στο καθημερινό δωμάτιο ή την κουζίνα, με πολύ φως και με επιτραπέζιο φωτισμό επάνω από τη συσκευή. Να βλέπουμε από απόσταση τουλάχιστον 2,5 μέτρων. Κατά την αλλαγή των καναλιών να μη βλέπουμε στην οθόνη ή να κλείνουμε το ένα μας μάτι. Προστατευτικά γυαλιά ή χρωματιστό γυαλί μπροστά στην οθόνη δεν ωφελεί σε τίποτα.

ΕΡ.: Με ποιό τρόπο θα αποτρέψουμε τα παιδιά από το να δουν τα ακατάλληλα προγράμματα;

ΑΠ. Έλ. Νικολάου: Δημιουργώντας άλλες ευκαιρίες ψυχαγωγίας και άλλα ενδιαφέροντα.

ΑΠ. Α. Σαμαρά: Όπωςδήποτε δημιουργώντας ενδιαφέροντα και προσφέροντας στα παιδιά άλλου είδους ψυχαγωγία και συζητώντας με αυτά ώστε να μη καταφεύγουν στην τηλεόραση, μη ξέροντας τι να κάνουν μέσα στο σπίτι.

ΕΡ.: Πρέπει να συμβουλευθούν οι γονείς τα παιδιά για το πιο πρόγραμμα θα δουν ή να αφήσουν να κάνουν μόνοι τους την εκλογή;

ΑΠ. Η Δάδη: Ναι, πρέπει να συμβουλευθούν. Άλλα να περιοριστούν στην συμβολή και να μη προσπαθούν να επιβάλουν την άποψή τους. Πέρα από τη συμβολή των γονέων το λόγο έχουν τα παιδιά. Και προπαντός οι γονείς σε καμιά περίπτωση δεν πρέπει να χρησιμοποιούν κανένα είδος βίας.

Νέοι χθές,

σήμερα,

αύριο

■ ΣΥΝΕΧΕΙΑ από τη σελίδα 65

που σε πλήγωσαν. Φρόντισε οι άλλοι να μη βρίσκονται σε χαμένους ξενοδοχεία σταθμούς. Κλείσε όσα μπορείς γραφεία κατεδάφισης. Σταμάτα αυτό το έργο που λέγεται κατεδάφιση ψυχής. Να μην υπάρχουν συντρίμια γύρω σου. Έτσι αποκτάς ένα ιδανικό Ζεις και προσφέρεις, προσφέρεις για να ζεις.

Μα κοιτάξε πιο πέρα. Εκεί πάνω στον άδαφο φράχτη με τα τριαντάφυλλα που έχουν ανοίξει δειλά τα πρώτα τους μπουμπούκια. Αντικρύζουν το φως της μέρας για πρώτη φορά. Ένώ συγχρόνως σου στέλνουν ένα μήνυμα χαράς και αισιοδοξίας.

Πώς ο χειμώνας πέρασε και ήρθε πάλι η άνοιξη. Πώς μετά από κάθε χειμώνα θάρχεται μια άνοιξη. Πώς όσοι χειμώνες κι αν περάσουν, κι αν σκεπάσει τα πάντα το χιόνι με τη παγωνιά του, πάντα η ελπίδα υπάρχει, πώς δε χάθηκε η χαρά, δε χάθηκε η άνοιξη. Πώς θα ξανάρθει. Δικαίωση.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΔΙΗΜΕΡΟ ΓΙΑ ΤΗ ΔΕΝΔΡΟΚΟΜΙΑ

Στις 5 και 6 Ιουνίου πραγματοποιήθηκε στην Έδρα του Ίνστιτούτου Φυλλοβόλων Δένδρων Ναούσης Έπιστημονικό διήμερο με θέματα δεινδροκομικής έρευνας.

Τήν έναρξη των εργασιών του επιστημονικού αυτού διημέρου κήρυξε ο ύπουργός βορείου Ελλάδος κ. Ν. Μάρτης, ο οποίος εξέηρε τον ρόλο και την άποστολή του ιδρύματος, αλλά και ολοκλήρου του γεωπονικού κόσμου, για την ανάπτυξη της δεινδροκαλλιέργειας στην χώρα μας και ειδικότερα στην Βόρειο Ελλάδα που ως γνωστόν ή δεινδροκομία θεωρείται ο βασικώτερος κλάδος της παραγωγής. Τελειώνοντας την ομιλία του ο κ. Μάρτης, έτόνισε ότι ή εθύνη του ιδρύματος και των γεωπόνων γενικότερα, γίνεται ακόμη μεγαλύτερη μετά την ένταξη της χώρας μας στην ΕΟΚ. Έξέφρασε δέ την πεποίθησή του, ότι ή Έλληνική δεινδροκομία θά μπορούσε να έκσυγχρονισθεί σύντομα, ώστε να καταστεί ανταγωνιστική και βιώσιμη μέσα στο χώρο της Κοινότητας.

Πρός τους συνέδρους μίλησαν κατάλληλα ο νομάρχης Ημαθίας Γ. Γιαννόπουλος και ο προϊστάμενος της ύπηρεσίας Γεωργικών Έρευνών κ. Γ. Μπουντώνης, οι οποίοι και ευχέθηκαν καλή έπιτυχία στους σκοπούς του συνεδρίου και του ιδρύματος.

Ο δ) ντής του Ίνστιτούτου Φυλλοβόλων δένδρων κ. Γεώργιος Συργιαννίδης χαιρέτησε τους συνέδρους και ανέπτυξε σέ γενικές γραμμές τό έρευνητικό έργο και τους σκοπούς του ιδρύματος. Στην συνέχεια οι γεωπόνοι έρευνητές του Ίνστιτούτου ανέπτυξαν διεξοδικά τις παρακάτω έρευνητικές εργασίες.

5) 6) 79 Πρώτη μέρα

1) Κυριώτερες κόνσερβοποιήσιμες ποικιλίες ροδακινιάς εισηγητής Εύλαμπία Μουχτούρη Στυλιανίδου. 2) Άποτελέσματα του πειραματικού κλαδεύματος και διαμορφώσεως της ροδακινιάς του Ίωαν. Χ' Θεοδώρου, εισηγητή Ίωαν. Χατζηχαρίση.

6) 6) 79 Δεύτερη μέρα

Ο ύπουργός Β. Ελλάδος κ. Ν. Μάρτης όμιλεί στους συνέδρους. Δεξιά ό προϊστάμενος της ύπηρεσίας Γεωργικών Έρευνών του ύπουργείου Γεωργίας κ. Γεώργιος Μπουντώνης

Διακρίνονται στην πρώτη σειρά: Ο διευθυντής του Ίνστιτούτου Φυλλοβόλων Δένδρων κ. Γεώργιος Συργιαννίδης, ό προϊστάμενος του Κέντρου Έρευνών Βορείου Ελλάδος κ. Ίωαν. Καραγιάννης, ό διοικητής Υ.Χ.Ν. κ. Β. Κουκουμελάς. Στη δεύτερη σειρά διακρίνεται ό καθηγητής Άνωτάτης Γεωπονικής Σχολής Αθηνών κ. Εύάγγελος Σφακιωτάκης

3) Ταυτόχρονη καταπολέμηση των φυλλορρυκτών LITHOCOLE-CORYXIFOLIELLA και L. BLA-

NCARDELLA με την LASPEYRESIA POMONELLA (καρπόκαψα μη λιΐας) σύμφωνα με τον βιολογικό κύ-

κλὸ τῆς L. POMONELLA. Εισαγγη-
τῆς Ὁδ. Ντινόπολος.

4) Πικρή στιγματίωση των μέλων
(BITTER PIT) Εισαγγής: Δημι.
Στυλιανίδης.

5) "Ερευνα επί της ευαισθησίας ποικιλιών ροδακινιάς στην ιολογική ασθένεια SHARKA Εισηγ. Γεωργ. Συργιαννίδης."

6) Ἀξιολόγηση ποικιλιῶν λεπτο-
Καρυᾶς Εἰσηγ. Ἀθηνᾶ Μαΐνου.

7) Βιολογική καταπολέμητη πα-
θογόνων στα όπωροφόρα. Ελσινγ. Ελ-
ρβήνη Σγουρού Καραχτάνη.

8) Ἀξιόλογες ποικιλίες κερα-
σιᾶς κατάλληλές γιὰ τὴ χώρα μας
Εἰσηγ. Ἰωαν. Χ' Χασίρης.

9) Ἡ ἐπίδρασις τοῦ κορυφαίου γή-
ματος στὴν ποιότητα καὶ παραγωγι-
κότητα τῆς ποικιλίας ἀμπέλου Μαύ-
ρο Ναούσης, εἰσηγητὴ Ἰωάν. Κοιό-
κους.

10) Προβολή της κινηματογραφικής ταινίας «Βιολογικός κύκλος της Άναρσιας της Ροδακινιάς» (ANARSIA LINEATELLA) υπό το δ. κ. Μανώλη Βαλσαμιάδη. Εισιτήρ. Όθ. Ντιγόπουλος.

Τις ἐργασίες τοῦ συνεδρίου κατηύθυνε ὁ προϊστάμενος τῆς Ὑπηρεσίας Γεωργικῶν Ἑρευνῶν κ. Γ. Μπουρντούνης καὶ τὲς παρακολούθησαν ὁ νομάρχης Ἡμαθίας κ. Γεωργ. Γιαννόπουλος ὁ δήμαρχος Ναούσης κ. Δημ. Βλάχος ὁ διοικητὴς Χωρ) κῆς Ναούσης κ. Β. Κουκουμέλλας καὶ ἄλλοι τοπικοὶ παράγοντες, ὁ καθηγητὴς τῆς Ἀνωτάτης Γεωπονικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν κ. Εὐάγγελος Σφακιωτάκης ὁ προϊστάμενος τοῦ κέντρου Γεωργικῆς Ἑρεῦνης Βορείου Ἑλλάδος κ. Ἰωάν. Καραγιάννης ὁ Διευτὴς Γεωργίας Ν. Ἡμαθίας κ. Βασ. Χατζηπαύλου οἱ προϊστάμενοι καὶ εἰδικοὶ Γεωπόνοι ἀπὸ τὰ λοιπὰ κέντρα καὶ ἰδρύματα Γεωργικῆς Ἑρεῦνης καθὼς καὶ πολλοὶ ἄλλοι γεωπόνοι ἀπὸ τὲς κεντρικῆς καὶ περιφερειακῆς Ὑπηρεσίας τοῦ Ἰπουργείου Γεωργίας τῆς Ἀγροτικῆς Τραπέζης καὶ τῶν συνεταιρισμῶν.

Τὸ συνέδριο τερμάτισε τὶς ἐργασίες του μὲ σύντομη ὁμιλία τοῦ Ἰωάν. Καραγιάννη ὁ ὁποῖος συνόψισε τὰ συμπεράσματα τοῦ ἐπιστημονικοῦ διημέρου.

Στην πρώτη σειρά διακρίνονται ο νομάρχης Ήμαθίας κ. Γιαννόπουλος και ο δήμαρχος Ναούσης κ. Δημήτριος Βλάχος

Ἐκδηλώσεις τοῦ Πολιτιστικοῦ
Κέντρου Ναούσης γιὰ τὸ
διεθνὲς ἔτος τοῦ παιδιοῦ 1979

Ἐπιμέλεια ΘΩΜΑ ΑΛΔΑΚΟΥ

8.5.79 Κινηματογραφική προβολή
για τα παιδιά των Δημ. Σχολείων.

9.5.79 Διαγωνισμός παιδικής ζωγραφικής.

10.579 Ξανάγησι των μαθητών των Δημοτικών Σχολείων στους αρχαιολογικούς τόπους της περιοχής μας.

12.5.79 Παιδική χορωδία του Πολιτιστικού Κέντρου Ναούτης. Απονομή βραβείων στους βραβευθέντες στο λογοτεχνικό διαγωνισμό, και στο διαγωνισμό παιδικής ζωγραφικής.

13.5.79 Πανηγυρική εκδήλωση
στο πλακόστρωτο του πάρκου, με πα-
δικά χορευτικά.

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ
ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ

Ἐλαβαν μέρος παιδιὰ τῶν τριῶν
πρώτων τάξεων τῶν Δημοτικῶν Σχολείων.

Θέμα του διαγωνισμού «ΤΟ ΔΙΑ-
ΛΕΙΜΜΑ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ».

²⁰Ελάδαν 5 πρώτα βραδεία εἰ καί-

τωθ: ηζθγτχι:

- 1) Ἀλέξανδρος Θεόδωρος
 - 2) Θεοδωρόπουλος Ἰωάννης
 - 3) Χ' Ὑλάτος Δημήτριος
 - 4) Ἀκριτίδης Χρύσανθος
 - 5) Παπαδοπούλου Κυριακή
- Λογοτεχνικός διαγωνισμός διηγή-
ματος καὶ ποιήματος.

"Ελάσαν μέρος παιδιὰ ἀπὸ 12 - 15 ἐτῶν.

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΠΟΙΗΜΑΤΟΣ

1ο Βραβείο. Στον Καραγιάννη Σω-
τήριο για το ποίημα «Η ΨΥΧΟΥΛΑ»

2ο Βραβείο. Στην Νέστορα Έλένη
για το ποίημα «ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ»

3ο Βραβείο Στο Σπαθάκη Δημήτριο για το ποίημα «ΤΟ ΠΑΙΔΙ»

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΔΙΗΓΗΜΑΤΟΣ

1ο Βραβείο. Στήν Γραμμούλα Μαρία για τὸ δῆγημα «ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ»

2ο Βραβείο. Στη Τζάκου Κατερίνα για το διήγημα «ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΒΗΜΑΤΑ».

3ο Βραδέιο. Στή Δήρα Γεωργία
για τὸ διήγημα «ΔΙΕΞΟΔΟΣ»

Καινούργια μέθοδος ποτίσματος

ΕΙΣΑΓΩΓΗ - ΓΕΝΙΚΑ

Τελευταία πολλές χώρες, εξετάζοντας τις δυνατότητες αύξησης της γεωργικής παραγωγής στις ποτιζόμενες εκτάσεις, με την αποτελεσματικότερη χρησιμοποίηση του διαθέσιμου νερού για πότισμα.

Η προσπάθεια στρέφεται στην αναζήτηση νέων μεθόδων ποτίσματος που να μπορούν να εξασφαλίσουν τη μείωση στο ελάχιστο των απωλειών του νερού από εξάτμιση, θατιά διήθηση και επιφανειακή απορροή.

Από τη σκοπιά αυτή το πότισμα με σταγόνες παρουσιάζει μεγάλες προοπτικές και δίνει καλά αποτελέσματα σε πολλές χώρες.

Τα πρώτα πειράματα με τη μέθοδο αυτή έγιναν στις ΗΠΑ το 1918 και μετά τον Β' παγκόσμιο πόλεμο στη νότια Αγγλία.

Πότισμα γεωργικών εκτάσεων έγινε για πρώτη φορά στο Ισραήλ την 10ετία του 1960 - 70.

Σήμερα η μέθοδος δόσκει όλο και μεγαλύτερη διάδοση σε πολλές χώρες του κόσμου.

Γενικά το 1974 η ποτιζόμενη έκταση με τη μέθοδο των σταγόνων ήταν σε χιλιάδες στρέμματα.

ΗΠΑ	300
Αυστραλία (1976)	300
Ισραήλ	60
Μεξικό	70
Ιταλία	40
N. Αφρική	40
N. Ζηλανδία	10
Ελλάδα (1976)	10

Οι σημερινές τιμές των εκτάσεων που ποτίζονται με σταγόνες θα είναι πολλαπλάσιες των παραπάνω εάν κοίνομε από το μεγάλο ενδιαφέρον των Ελλήνων γεωργών.

Το μεγάλο ενδιαφέρον για την μέθοδο αυτή δεν είναι θέματα τυχαία, αλλά φανερώνει τη προσπάθεια εύρεσης οικονομικότερων μεθόδων χρησιμοποίησης του άρδευτικού νερού, την αξιοποίηση πολύ μικρών πηγών νερού, προσπάθεια που είναι με τη σειρά της το αποτέλεσμα της άδυναμίας εξασφάλισης επαρκούς νερού σε πολλές περιοχές του κόσμου, σε συνδυασμό με τη συνεχή αύξηση του

Το πότισμα με σταγόνες

έλλειμματος του νερού.

Επίσης ένας άλλος συντελεστής που τραβά το ενδιαφέρον των γεωργών είναι η δυνατότητα του ποτίσματος με σταγόνες με το μικρότερο κόστος ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ από όλες τις μέχρι σήμερα γνωστές μεθόδους ποτίσματος.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΠΟΤΙΣΜΑ ΜΕ ΣΤΑΓΟΝΕΣ.

Σαν γενικό όρισμό μπορούμε να πούμε ότι «το πότισμα με σταγόνες είναι η μέθοδος ποτίσματος που το νερό αφού πρώτα φιλτραριστεί καλώς

Του Γεωπόνου ΛΕΥΤΕΡΗ ΓΙΑΚΟΥΜΑΚΗ

διοχετεύεται με σωληνώσεις πλαστικές σε κάθε ένα φυτό σε πολύ μικρή σταθερά ποσότητα νερού κατά μικρά χρονικά διαστήματα».

Είναι δυνατό διά μέσου του συστήματος να διοχετευθεί μαζί με το νερό και λίπασμα ή διάφορα έντομοκτόνα ή ζιζανιοκτόνα ή μυκητοκτόνα εδάφους.

Ακόμα έχει την δυνατότητα το σύστημα να ρυθμιστεί ώστε να ποτίσει στο νερό χρειάζονται τα φυτά και όταν το χρειάζονται.

Επίσης υπάρχει η δυνατότητα με την προσθήκη ορισμένων οργάνων ή έναρξη, ή διάρκεια και το σταμάτημα του ποτίσματος να γίνεται αυτόματα χωρίς την παρουσία ανθρώπου.

ΑΠΟ ΤΙ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ

Με λίγα λόγια το σύστημα ποτίσματος με σταγόνες αποτελείται από τρία μέρη

1. Κεφαλή.
2. Σωλήνες μεταφοράς.
3. Σωλήνες διανομής με τους τε-

λακτήρες

Η κεφαλή αποτελείται από την αντλία, το φίλτρο, τον ρυθμιστή παροχής και πίεσης, τον υδρομετρητή, μία συσκευή για την διάλυση του λιπάσματος και διάφορα άλλα όργανα αυτόματισμού εάν είναι επιθυμητός.

Οι σωλήνες μεταφοράς είναι διαφόρων διαμετρημάτων σωλήνες από P.V.C. ή πολυαιθυλένιο ανάλογως των αποστάσεων, των παροχών των κλίσεων του εδάφους κ.λπ. Τέλος οι σωλήνες διανομής με τους σταλακτήρες είναι συνήθως σωλήνες μικρού διαμετρήματος (10 - 20 χιλιοστά) στους οποίους προσαρμόζονται οι σταλακτήρες.

Οι σταλακτήρες είναι διαφόρων τύπων και έχουν αποστολή να ελαττώνουν την πίεση του νερού και να εξέρχεται το νερό σε μία ορισμένη ποσότητα από 2 - 10 λίτρα την ώρα ανάλογως της κατασκευής του σταλακτήρα.

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

Τα πλεονεκτήματα του ποτίσματος με τη μέθοδο των σταγόνων σε σχέση με τις άλλες μεθόδους ποτίσματος όπως είναι η κατάκλυση, η τεχνητή βροχή τ' αλύκκια και οι λεκάνες.

1. Αύξηση των αποδόσεων των περισσότερων καλλιεργειών. Έχουν παρατηρηθεί αυξήσεις από 20 - 50% στα δένδρα, 30 - 40% στα άμπελα και 50 - 100% στα λαχανικά.

2. Αύξηση του ρυθμού ανάπτυξης των φυτών και του μεγέθους των καρπών.

3. Οικονομία νερού κατά 20 - 50% και σε μερικές περιπτώσεις μέχρι 75%.

4. Οικονομία στην εργασία γιατί η αυτοματοποίηση της λειτουργίας σχεδόν δεν απαιτεί χρησιμοποίηση εργατικών χεριών.

5. Δυνατότητα ποτίσματος χωρίς προηγούμενη ισοπέδωση των ποτιζομένων χωραφιών, και χωραφιών με μεγάλη κλίση και σε πλαγιές.

6. Δυνατότητα χορηγήσεως συγχρόνως νερού και λιπάσματος ή νερού και φυτοφαρμάκων εδάφους.

7. Σημαντική μείωση των απωλειών του νερού από θατιά διήθηση, ε-

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΙΜΧΑ

ρων γλέντουν και χορεύουν αδελφωμένοι. Την άλλη ημέρα θα χωρίσουν. Θα συνεχίσουν στις πατρίδες τους την καθημερινή ρουτίνα, αλλά ο χωρισμός τους είναι χωρισμός με λύπη, γιατί τους ένωσε η ελληνική γλώσσα, γιατί έζησαν μία ελληνική «περιπέτεια». Γεύτηκαν την ανεξάντλητη ελληνική ιστορία, αλλά γνώρισαν κι' από κοντά τον λαό μας. Για τους διοργανωτές δεν υπάρχει μεγαλύτε-

ρη χαρά από εκείνη που αισθάνονται σ'όλες τις μέρες τους «ξένους» να αποχωρίζονται στη Θεσσαλονίκη μιλώντας ελληνικά. "Αλλωστε η επιτυχία των θερινών μαθημάτων του ΙΜΧΑ επιβεβαιώνεται και από το γεγονός ότι μερικοί σπουδαστές ήλθαν και παρακολούθησαν μαθήματα για δεύτερη και τρίτη φορά.

«Στη μικρή αυτή διεθνή κοινωνία

έγραφε χαρακτηριστικά στον Πρόλογο του Προγράμματος '78 ο καθηγητής Κ. Μητσάκης, παρέχεται η δυνατότητα να γνωρίσει από κοντά τη νεοελληνική πολιτιστική κληρονομιά και παράλληλα της δίνεται η ευκαιρία να καλλιεργήσει προσωπικές σχέσεις με ανθρώπους, που ο καθένας τους αντιπροσωπεύει μίαν άλλην πραγματικότητα όσον αφορά την καταγωγή, τη γλώσσα, το θρήσκευμα, τις πολιτικές αντιλήψεις»

νης του καθενός.

Δέν μπορεί να υπάρχει ποιότητα αληθινής στη ζωή μας όσο η ανθρωπότητα βρίσκεται συνεχώς, έκτεθειμένη στην απειλή του πολέμου.

Δέν μπορεί να υπάρξει πραγματική ποιότητα ζωής εφ' όσον καταπατούνται τα δικαιώματα του ανθρώπου.

Δέν μπορεί να υπάρξει πραγματική ζωή εφ' όσον εκατομμύρια ανθρώπων δέν έχουν αρκετό φαγητό εύρεση κατοικία, δυνατότητα μόρφωσης.

Δέν μπορεί να υπάρχει πραγματική ποιότητα ζωής εφ' όσον ο άνθρωπος εξακολουθεί να καταστρέφει τις πηγές και τις όμορφες της φύσης και να μολύνει τον αέρα και το νερό.

Δέν μπορεί να υπάρχει πραγματική ποιότητα ζωής χωρίς τον σεβασμό του τρόπου ζωής των άλλων.

Για να διορθωθεί αυτή η κατάσταση καθένας

Ή βία και η εποχή μας

θα πρέπει να βοηθήσει με κάθε μέσο ώστε να δημιουργηθεί μία κοινωνία που θα επιδιώκει:

Να προφυλάξει τις μέλλουσες γενεές από την μάλιστα του πολέμου.

Να εξασφαλίσει για όλα τα ανθρώπινα όντα όποια κι' αν είναι η φυλή τους ή πίστη στο δικαίωμα να συνεχίσουν την υλική τους πρόοδο και την πνευματική τους ανάπτυξη με ελευθερία και αξιοπρέπεια με οικονομική ασφάλεια και με ίσα δικαιώματα.

Να εξασφαλίσει τις ουσιώδεις ανάγκες διατροφής, ένδυμασίας, παιδείας, υγείας—ασφάλισης.

"Όλα αυτά θα επιτευχθούν όταν οι μεγάλοι εξαφανίσουν το συμφέρον και απονείμουν δικαιοσύνη για καλύτερη ζωή σ' όλους τους άλλους ανθρώπους που μάχονται τώρα για την ελευθερία και επιβίωσή τους.

πιφανειακή απορροή και εξάτμιση.

8. Αποφυγή πιθανής ρυπάνσεως υπογείων και επιφανειακών νερών από λιπάσματα και φυτοφάρμακα.

9. Μείωση των απαιτούμενων δαπανών για τη κατασκευή έργων συλλογής και απομακρύνσεως του στραγγιστικού νερού.

10. Πρόληψη αναπτύξεως ζιζανίων γιατί δέν ποτίζεται όλη η έκταφη επιφάνεια.

11. Βελτίωση των συνθηκών κυκλοφορίας των μηχανημάτων. Βελτίωση της καλλιέργειας του εδάφους, των ψεκασμών της συγκομιδής: ακόμη και κατά την ώρα του ποτίσματος.

12. Δέν επιρεάζεται από τον αέρα είναι ομοιόμορφο το πότισμα, δέν βρέχει τα φύλλα και δέν ξεπλένεται το φυτοφάρμακα.

13. Πρωίωση της ώριμάνσεως της παραγωγής και μεγάλο ποσοστό εμπορευσίμου παραγωγής" "Όλα αυτά

Πότισμα με σταγόνες

τα πλεονεκτήματα και ακόμη μερικά άλλα μικρότερης σημασίας ισχύουν σε ποσοστό, αναλόγως της σωστής μελέτης εγκαταστάσεως και λειτουργίας του συστήματος.

ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

Η μέθοδος ποτίσματος με σταγόνες έχει και όρισμένα προβλήματα που αποτελούν μειονεκτήματα και είναι:

1. Έμφραξεις που μπορεί να παρουσιαστούν στα εξαρτήματα που διανέμουν το νερό δηλαδή στους σταλακτιήρες. Αντιμετωπίζονται με ένα καλό φίλτράρισμα στις περισσότερες των περιπτώσεων.

2. Σε χωράφια με παθογόνεια δηλαδή που έχουν αλάτια είναι δυνατό να παρατηρηθεί σ'εξημερή συγκέντρωση αλατιών σε όρισμένα σημεία του εδάφους αλλά για την περιοχή

μας δέν είναι πρόβλημα γιατί αυτά τα αλάτια από τις βροχές του χειμώνα ξεπλένονται.

3. Κόστος εγκαταστάσεως ύψηλο και εξαρτάται από το είδος των καλλιεργειών, την έκταση, το έδαφος, και άλλους παράγοντες και είναι δυνατό να κοστίζει κατά προσέγγιση από 6.000 έως 12.000 δρχ. κατά στρέμμα.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Από τα παραπάνω θα γίνει: ότι το πότισμα με σταγόνες είναι μία μέθοδος με πολλά πλεονεκτήματα που είναι δυνατό να κάνει απαραίτητη την εγκατάσταση του συστήματος για ένα ή περισσότερα από τα παραπάνω πλεονεκτήματα.

Για την πλήρη όμως απόδοση της μεθόδου τονίζεται ότι η μελέτη το βασικό στοιχείο της μεθόδου πρέπει να γίνει από Γεωπόνο που έχει ειδικές γνώσεις πάνω στο σύστημα ποτίσματος με σταγόνες.

Ἔκθεση ζωγραφικῆς καί γλυπτικῆς

ΘΑΝΑΣΗ ΜΗΝΟΠΟΥΛΟΥ

22.4.79 — 30.4.79 Στὰ πλαίσια τῶν ἐκδηλώσεων γιὰ τὴν ἐπέτειο τοῦ ὀλοκαυτώματος Ναούσης, ὁ Σύλλογος ἀποφοίτων σὲ συνεργασία μὲ τὰ Δημοτικά Σχολεῖα ὀργάνωσαν στὸ 7ο Δημοτικὸ Σχολεῖο τὴν ἔκθεση γλυπτικῆς καὶ ζωγραφικῆς τοῦ γλύπτη καὶ ζωγράφου Θανάση Μηνόπουλου.

Ἔκθεση γλυπτικῆς ὁργανώθηκε γιὰ πρώτη φορὰ στὴν Νάουσα τὰ δέ ἔργα κλασσικῆς καὶ μοντέρνας τεχνοτροπίας ἤρεσαν καὶ προβλημάτισαν τοὺς ἐπισκέπτες.

Τὴν ἔκθεση ἐπισκέφθησαν ὁ ὑπουργὸς παιδείας κ. Ἰωάννης Βαρθιτσιώτης, ὁ γενικὸς γραμματέας Β. Ἑλλάδος κ. Ἀγγελὸς Βαλταδῶρος, ὁ δήμαρχος κ. Δημ. Βλάχος οἱ ἀρχεῖς τοῦ τόπου καὶ πλῆθος κόσμου.

Ὁ ὑπουργὸς Παιδείας κ. Ἰωάννης Βαρθιτσιώτης, ὁ γεν. γραμματεὺς Β.Ε. κ. Ἀγγελὸς Βαλταδῶρος καὶ ὁ ἐπιθεωρητὴς Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως κ. Πασχάλης Τσακίρης ἐπισκέπτονται τὴν ἔκθεση.

Ἡ ΧΟΡΩΔΙΑ ΠΛΑΝΙΝΑΡΣΚΑ ΤΗΣ ΣΟΦΙΑΣ ΣΤΗ ΝΑΟΥΣΑ

Ὑστερα ἀπὸ πρόσκληση τοῦ Ὁδείου Ναούσης καὶ σὲ ἀνταπόδοση τῆς περσινῆς ἐπισκέψεως τῆς χορωδίας τῆς πόλεως μας στὴ Σόφια, ἡ περίφημη μικτὴ χορωδία «Πλανινάρσκα Πέσεν» ἐπισκέφθη καὶ τὴν πόλιν μας καὶ ἔδωσε στίς 26 καὶ 29 Μαΐου δύο συναυλίες ποὺ σημείωσαν ἐξαιρετικὴ ἐπιτυχία.

■ Στιγμιότυπο ἀπὸ τὴν κοινὴ ἐμφάνιση τῶν δύο χορωδιῶν «Πλανινάρσκα Πέσεν» καὶ τοῦ Ὁδείου Ναούσης. Διακρίνεται ὁ μαέστρος Φίλιπ Ἀβράμωφ.

Ἡ χορωδία Ναούσης ἀπὸ τὴν ἰδρυσὴ της μέχρι σήμερα πρωτοστατεῖ σὲ κάθε πολιτιστικὴ κίνηση. Κατὰ τὴν χειμερινήν περίοδο 1965 - 1966 πῆρε μέρος σὲ 15 συναυλίες ποὺ ὀργάνωσε τὸ Β' Σῶμα Στρατοῦ. Παρακάτω δημοσιεύουμε αὐτοῦσιο τὸ σχετικὸ ἔγγραφο τοῦ Β' Σώματος Στρατοῦ κατατοπιστικὸ γιὰ τὴν δραστηριότητα τῆς χορωδίας κατὰ τὴν περίοδο ἐκείνη.

«Ἐχομεν τὴν τιμὴν νὰ ἐκφράσωμεν τὰς θερμότητας εὐχαριστίας καὶ τὰ εἰλικρινῆ συγχαρητήρια διὰ τὴν ἀνιδιοτελεῖ συμβολὴν τῆς χορωδίας ΝΑΟΥΣΗΣ, εἰς τὴν προσπάθειαν τοῦ Σώματος Στρατοῦ, ὅπως διὰ συναυλιῶν εἰς ὅλας τὰς πόλεις τῆς ζώνης εὐθύνης του, παράσχη τὴν εὐκαιρίαν ψυχαγωγίας τῶν κατοίκων καὶ ἐνισχύσεως τῶν δεινοπαθόντων κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἐορτῶν.

Ἡ χορωδία ΝΑΟΥΣΗΣ, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ κ. Βαρβέρη ἀντεπεκρίθη πλήρως καὶ ἐπηνέβη εἰς ὅλας τὰς πόλεις

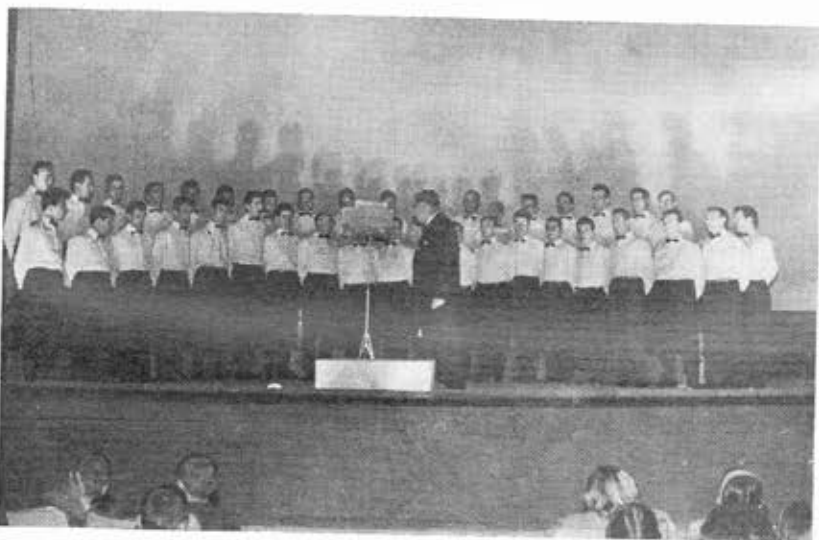
Πέραν τῆς ἀπὸ πάσης πλευρᾶς ἀψόγου καλλιτεχνικῆς ἐμφανίσεως ἀξίον ἰδιαιτέρας ἐξάρσεως εἶναι τὸ γεγονός ὅτι ἅπαντα τὰ μέλη τῆς χορωδίας, καθ' ὅλας τὰς Κυριακάς τοῦ Δεκεμβρίου καὶ Ἰανουαρίου, διέθεταν τὸν ὀλίγον χρόνον τῆς ἀναπαύσεώς των, ἀπεμακρύνθησαν εἰς ἡμέρας ἐορτῶν τῶν οἰκογενειῶν των, ἐκινήθησαν ἐν μέσῳ χειμῶνι, ὑπὸ συνθήκας δυσχερεῖς, ἵνα παραστοῦν εἰς τοὺς τόπους τῶν ἐκδηλώσεων τοῦ Σώματος Στρατοῦ καὶ προσθέσουν τὴν πολὺτιμον παρουσίαν των εἰς τὸ πρόγραμμα τῆς συναυλίας.

Τὸ Σῶμα Στρατοῦ ἐτιμᾷ ὅλας ἰδιαιτέρως τὴν ἀνιδιοτελεῖ προσφορὰν τῆς χορωδίας ἣν θεωρεῖ ὡς ἀπόρροιαν δυναμότησεως Ἑθνικοῦ χρέους, ἐπιθυμίας συμπαράσσεως πρὸς τοὺς ἐνδεεῖς καὶ ἀγάπης πρὸς τὸν Στρίτον.

Παρακαλῶ τὸν Πρόεδρον καὶ τὰ μέλη τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου ὅπως δεχθῶν καὶ διαβιβάσουν εἰς τὰ μέλη τῆς χορωδίας ὡς συνημμένος κατάλογος καὶ ἰδιαιτέρως εἰς τὸν Μαέστρον κ. Βαρβέρην, τὰ θερμότητα συγχαρητήρια μου διὰ τὴν ἀτομικὴν ἐκάστου προσφορὰν καὶ τὰς εἰλικρινεῖς

Ἡ ΧΟΡΩΔΙΑ ΤΟΥ ΩΔΕΙΟΥ ΝΑΟΥΣΗΣ

(Δεκέμβριος 1965 - Ἰανουάριος 1966)

εὐχὰς διὰ τὴν πρόοδο καὶ συνεχῇ ἄνοδον τῆς χορωδίας Ναούσης.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΜΑΡΑΝΤΟΣ

Ἀντιγὸς - Διοικητὴς

Στὶς συναυλίες πῆραν μέρος οἱ κάτωθι χορωδοί:

Κάλλης Πέτρος, Πίνας Πέτρος, Μπονόβας Χρήστος, Σαρίκας Σταῦρος, Καμποικὰς Γρηγόριος, Μήτσαλας Τηλέμαχος, Χασιοῦρας Ἀπόστολος, Χριστοδόλου Θωμᾶς, Ροῦσος Θωμᾶς, Τενεδιὸς Εὐάγγελος, Τόμπος Δημήτριος, Χονδροζουμάκης Ἰωάννης, Καραγιαννόπουλος Κων(νος), Δούτσος Ἐμμανουήλ, Σαράφης Φίλιππος, Βαρβέρης Χρήστος, Σαμαρὰς Νι-

κόλαος, Καμπίτης Δημήτριος, Μπουτούρης Γώργιος, Μπέσιος Θέμης, Διάφας Δημήτριος, Καληδᾶκης Νικόλαος, Ἀλδᾶκος Ἰωάννης, Πετρόπουλος Ἀντώνιος, Δούτσος Ἀχιλλεύς, Ζαμπάκας Εὐάγγελος, Ερβαλωματῆς Παντελῆς, Βαρβέρης Κων(νος), Μπακαλιὸς Κων(νος), Μόρας Δημήτριος, Χ' Ἰωάννου Χρήστος, Σιάτρης Ἰωάννης, Καραμπέλλκος Ἀλέξανδρος, Καρανάτσιος Ἀστέριος, Καμποικὰς Γεώργιος, Τζᾶμος Ἰωάννης, Καλτσογιάννης Γεώργιος, Μυλωνᾶς Βασίλειος, Δουδύμης Κων(νος), Χασιοῦρας Ἀστέριος, Καιοαρίδης Γρηγόριος, Ζαχαριάδης Ἀθανάσιος.

ΠΑΙΔΙΚΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

12.5.79 Η κριτική επιτροπή του λογοτεχνικού διαγωνισμού του πολιτιστικού κέντρου άπένεμε τα βραβεία και τα άναμνηστικά συμμετοχής στους βραβευθέντες στόν διαγωνισμό ποιήσεως καί στό διαγωνισμό διηγήματος. Στό διαγωνισμό πήραν μέρος 17 παιδιά ηλικίας 12 — 15 έτών.

Η κριτική επιτροπή άποτελούνταν άπό τούς κ.κ. Νίκο Παγκαλίδη καθηγητή ξένων γλωσσών, Ζ Καγκαλίδου φιλόλογο, Γιώργο Ζιαμπάκα λογοτέχνη δημοσιογράφο, Τζένη Γώγου, Χρήστο Μπαταντζή μέλη τής διοικήσεως του Πολιτιστικού Κέντρου.

Στό σημερινό τεύχος δημοσιεύουμε τά βραβευθέντα ποιήματα καί τά βιογραφικά στοιχεία τών βραβευθέντων.

ΤΣΑΜΟΥΛΟΥ ΜΑΡΙΑ

Γεννήθηκε τό 1964 στή Νάουσα. Είναι μαθήτρια τής Γ΄ Γυμνασίου. Πήρε τό πρώτο βραβείο διηγήματος μέ τό έργο «Έπιστροφή».

Η ΨΥΧΟΥΛΑ

Πέφτει άσταμάτητα έξω ή βροχούλα,
μόνη της τρέχει ή μικρή ή ψυχούλα.
Τρέχει άδιάκοπα τ' άθώο παιδάκι
νά φτάσει στ' όμορφο ζεστό του σπιτάκι.

Βρέχει άκόμη, τρέξε παιδάκι,
τρέξε, νά, φάνηκε τ' ώραίο σπιτάκι.
Πέφτει άσταμάτητα έξω ή βροχούλα,
μόνη της τρέχει άκόμη ή ψυχούλα.

Δίας Άφεντούλης

«ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ...»

Άγαπήσαμε ένα κόσμο άλλοιώτικο.
Άγαπήσαμε ένα κόσμο παραμυθένιο.
Κι όμως δέν προδοθήκαμε!!
Τά δεσμά πού μās δένουν είναι τόσο σφικτά,
Τά χέρια μας πονάνε. Μά έμείς...
Μά έμείς δέ λυγίζουμε, προχωράμε όλο προχωράμε.
Άγαπάμε κι αυτό μās δίνει κουράγιο.
Η φλόγα τής καρδιάς μας τρεμοσβήνει,
Κι όμως, ξαναφουντώνει γιατί έμείς αγαπάμε.
Και προχωράμε, όλο προχωράμε.
Οί άλλοι γύρω μας κουρδιασμένοι, κι έμείς,
Άγαπάμε και συνεχίζουμε.
Μερικοί λυγίζουν, κάνουν νά πέσουν,
Μά ή έλπίδα όλων μας τούς στηρίζει.
Και προχωράμε, όλο προχωράμε.
Και ξάφνου μερικές μελλένιες ήλιαχτίδες,
προβάλλουν δειλά - δειλά.
Και μείς, παίρνουμε κουράγιο
Και συνεχίζουμε και προχωράμε.
Τώρα τό ξέρουμε!! Κάποτε θά δικαιωθούμε.
Και προχωράμε, όλο προχωράμε.
Η αγάπη μας θεριεύει, και ό κόσμος,
πύρινη ρομφαία μέσα στά χέρια μας.
Κι έμείς προχωράμε, όλο προχωράμε
Και μαζί μας κι άλλοι, κι άλλοι πολλοί.
Ναί!!! Τώρα τό ξέρουμε!
Κάποτε ό κόσμος θά γίνει.... ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ!
Κάποτε ό κόσμος θά γίνει ΔΙΚΟΣ ΜΑΣ!

«Τό λουλούδι τής στάχτης»

Γεννήθηκε στη Νάουσα το 1965. Είναι μαθήτρια της Β' Γυμνασίου. Πήρε το δεύτερο βραβείο στο διαγωνισμό διηγήματος με το έργο «Τα πρώτα βήματα»

Τ Ο Π Α Ι Δ Ι

“Όσο υπάρχουνε παιδιά πάνω στη γή
το ανθρώπινο το γένος δεν πεθαίνει
‘Η εύλογία του Θεού είν’ τα παιδιά
και ή ανθρώπινη ζωή μ’ αυτά δεμένη.

“Όσο υπάρχουνε τριγύρω μας παιδιά
άνθος και σπόρος στο ανθρώπινο το γένος
συνεχιστές ή νέα ή γενιά
μέ τον καιρό θέ ν’ απλωθεί ο νέος κλώνος

Τι είναι αυτό που όμορφαίνει τη ζωή;
είναι ή ξένιαστη και παιδική χαρά τους!
ή ή αγάπη που ζητούνε μοναχά
νά πλημμυρίσει από εύτυχία ή καρδιά τους.

‘Αγάπη που νά είναι αληθινή
μέ προστασία και στοργή νάναι δοσμένη
για την αλήθεια, το σωστό ή συμβουλή
νά γίνουν άνθρωποι σωστοί, εύτυχισμένοι.

“Όλου του κόσμου τα παιδιά είναι καλά
και ή παιδική ψυχή τους πλαστελίνη που την πλάθης
αν μπείς στον κόσμο τους μέσα βαθειά
πολλά για τους μεγάλους θέ νά μάθεις,

“Όλου του κόσμου νά τους χάριζες καλά
χαρά δεν θάνοιωθαν μονάχα δυστυχία
σαν έλλειπε ή αγάπη απ’ αυτά
και μέσ’ στο σπίτι δεν υπήρχε εύτυχία.

Θέλουν τη μάνα, τον πατέρα τους κοντά,
νά τους μιλάνε, άπορίες νά τους λύσουν
είν’ τα προβλήματα πολλά και στα παιδιά
σ’ αυτούς ελεύθερα μπορούν νά μιλήσουν.

Δέν φταίνε αν ξεφεύγουν τα παιδιά
κάνοντας πράξεις που στο βάθος τίς μισούνε
είναι ή αντίδραση και ή πίκρα τους βαθειά
σαν οι μεγάλοι τους παραμελούνε.

Το χρέος των μεγάλων ιερό
κάθε παιδί μέ καλωσύνη νά το δούνε
γονείς δασκάλοι νά τα φέρουνε κοντά
μονάχα τότε εύτυχισμένα θά τα δούνε.

ΔΗΡΑ ΓΕΩΡΓΙΑ

Γεννήθηκε στη Νάουσα το 1964. Είναι μαθήτρια της Γ' Γυμνασίου. Πήρε το τρίτο βραβείο στο διαγωνισμό διηγήματος με το έργο «Διέξοδος»

Γεννήθηκε τὸ 1966 στὴ Νάουσα. Εἶναι μαθητὴς Β΄ τάξεως Γυμνασίου. Πῆρε τὸ πρῶτο βραβεῖο στὸ διαγωνισμὸ ποιήματος μὲ τὸ ἔργο «Ἡ ψυχούλα»

ΝΕΣΤΟΡΑ ΕΛΕΝΗ

Γεννήθηκε στὴ Νάουσα τὸ 1964. Πηγαίνει στὴν Γ΄ τάξη Γυμνασίου. Πῆρε τὸ δεύτερο βραβεῖο στὸ διαγωνισμὸ ποιήματος μὲ τὸ ἔργο «Προδοκίες»

ΣΠΑΘΑΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Γεννήθηκε τὸ 1964 στὴ Νάουσα. Εἶναι μαθητὴς τῆς Γ΄ Γυμνασίου. Πῆρε τὸ τρίτο βραβεῖο στὸ διαγωνισμὸ ποιήματος μὲ τὸ ἔργο «Τὸ παιδί»

Κι' αὐτοὶ ποὺ στήνουν τοῦ πολέμου συμφορὰς
ὥς πᾶνε τὰ παιδιὰ τους νὰ ρωτήσουν
ποιὲς εἶναι τοῦ πολέμου οἱ χαρὲς!
δυὸ μάτια φρίκης ἀσφαλῶς θὰ ἀντικρίσουν.

Χέρι μὲ χέρι, ὅλου τοῦ κόσμου τὰ παιδιὰ
γιὰ μιὰ φιλία μὲ σφραγίδα τὴν ἀγάπη
νὰ ζοῦμε εὐτυχισμένα, εἰρηνικὰ
νὰ λείψουνε τὰ μίσση καὶ τὰ πάθη.

Ὅλου τοῦ κόσμου τὰ παιδιὰ, εἶναι παιδιὰ
κι' ἔχουν δικαίωμα σ' αὐτὴ τὴ γῆ νὰ ζήσουν
εὐτυχισμένα, μὲ ἀγάπη καὶ χαρὰ
στὸ χέρι τῶν μεγάλων νὰ φροντίσουν.

Ὅσο ὑπάρχουν τριγύρω μας παιδιὰ
τὸ ἀνθρώπινο τὸ γένος δὲν πεθαίνει
χρέος μ' ἀγάπη στὰ βλαστάρια τῆς λοιπὸν
εἰρηνικὰ νὰ ζοῦν οἱ ἄνθρωποι ἐνωμένοι.

Κι' αὐτὸ ποὺ οἱ μεγάλοι προσπαθοῦν
αἰῶνες τώρα δὲν μποροῦν νὰ κατορθώσουν
ὥς ἐνωθοῦμε ὅλου τοῦ κόσμου τὰ παιδιὰ
στὴ γῆ αὐτὴ ἀπ' τοὺς πολέμους νὰ τὴ σώσουν.

Σὲ μιὰ ἐκστρατεία, παγκόσμια εἰρηνικὴ
κάθε παιδί φυτεύονταν τὸ δέντρο τῆς εἰρήνης
νὰ πρασινίσει ἡ γῆς αὐτὴ ἀπ' τὴν ἀρχὴ
καὶ ὁ παράδεισός τους, θέ νὰ γίνει.

Χέρι μὲ χέρι ὅλου τοῦ κόσμου τὰ παιδιὰ
ὥς λέν τραγούδια τῆς ἀγάπης καὶ φιλίας
νάνθισι ὁ τόπος μὲ λουλούδια τῆς χαρᾶς
παράδεισος, ἡ γῆς τῆς εὐτυχίας.

Νάρκισσος

Εικαστική κίνηση στην Θεσσαλονίκη

και 'Αθήνα

Στις αίθουσες της Γκαλερί «Κύκλος» Χρυσ. Σμύρνης 18 Θεσ) νίκη άνοιξε η έκθεση του Δημήτρη ΣΚΡΕΤΑ, λαμπρού και ταλαντούχου καλλιτέχνη, Βυζαντινής Αγιογραφίας σε μέταλλο με μεγάλη επιτυχία.

Στην τράπεζα «CITI BANK» Τημοσκή 21 Θεσ) νίκη παρουσία-

Του καθηγητού καλών Τεχνών ΘΑΝ. ΜΗΝΟΠΟΥΛΟΥ

σε την εργασία της ή διαλεκτή ζωγράφος ELAINE ANK από 27) 3 έως 13)4)79

Στην Γκαλερί «Πανοέληνος», Χρυσ. Σμύρνης 14 Θεσ) νίκη παρουσίασαν την δουλειά του οί καλλιτέχνες Σταύρος Μπονάτσος και Μανωλία Σκουλούδη, που ήταν θαυμάσια σε χρώμα και σχέδιο και είχε μεγάλη επιτυχία. Διάρκεια 3 - 17 'Απριλίου 1979.

Στις αίθουσες τις καλλιτεχνικής εταιρίας «Τέχνη» Στρατηγού Καλλάρη 5 Θεσ) νίκη, εγκαινιάσθηκε η έκθεση ζωγραφικής με θέμα «Χαρές και λύπες ζωγραφισμένες» από τα παιδιά της Κύπρου. Ήταν πράγματι πολύ ωραία και συγκινητική γιατί προσπάθησαν τα μικρά αυτά παιδιά να απεικονίσουν τις κακές αναμνήσεις και το δράμα τους Διάρκεια 9 - 31 Μαΐου

ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΚΘΕΣΙΣ ΓΑΛΥΠΤΙΚΗΣ διοργανώθηκε στο SKIRONIO MUSEUM POLYCHRONOYLOS στο 5ο χιλιόμετρο 'Αθηνών - Κορίνθου με γλυπτά έργα από όλο τον κόσμο. Έλλάς - Ρουμανία - Πολωνία - Αυστρία - Ουγγαρία - Γερμανία - 'Ελβετία - 'Αμερική - Πορτογαλία - 'Ισπανία - Ρωσία - Κίνα - 'Ινδία - Γιουγκοσλαβία και 'Ιταλία. 'Από 'Ελληνικής πλευράς έκθεται και ο γλύπτης καθηγητής κ. Μηνόπουλος

ο ίδιος επίσης έκθεται και στην ΔΙΕΘΝΗ έκθεση της 'Αμμένης της Γαλλίας, διάρκειας από 20 Μαΐου έως 30 Σεπτεμβρίου 1979.

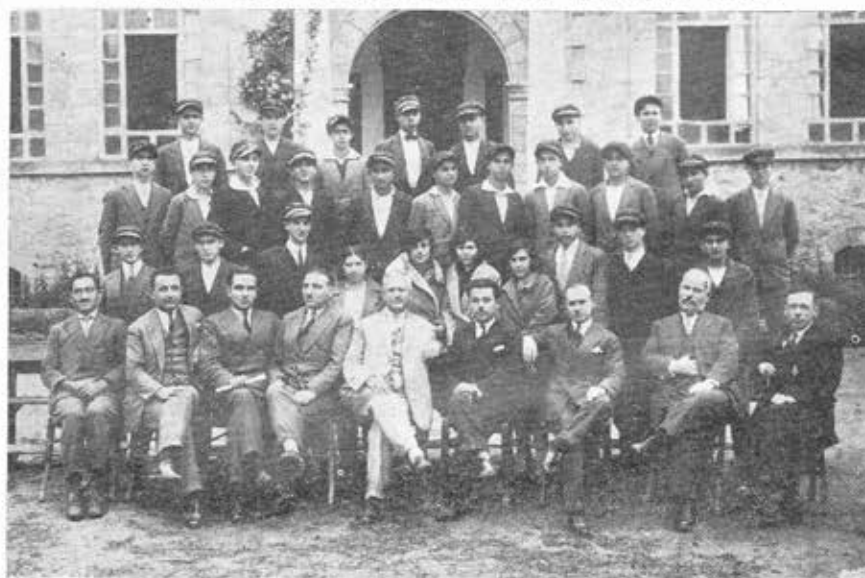
Στην Γκαλερί «ΠΑΝΣΕΛΗΝΟΣ» παρουσίασαν ζωγραφικά τους έργα οί δικηγόροι της Θεσσαλονίκης, την όποια διοργάνωσε ο δικηγορικός Σύλλογος Θεσ) νικής ήταν πράγματι πολύ ωραία και θερμά συγχαρητήρια στους διοργανωτές της. Διάρκεια μέχρι 4 'Ιουνίου.

Στις αίθουσες του προσωπικού της Δ.Ε.Η. λειπούργησε η έκθεση ζωγραφικής του διακεκριμένου ζωγράφου Δημ. Μέλίου με εξαιρετική επιτυχία.

ρετική επιτυχία.

Στις δύο μεγάλες αίθουσες του 7ου Δημοτικού Σχολείου Ναούσης παρουσίασε ζωγραφική και γλυπτά του έργα ο καθηγητής Καλών Τεχνών κ. Μηνόπουλος. Την έκθεση διοργάνωσε ο Σύλλογος 'Αποφοίτων Γυμνασίου Ναούσης και η επιθεώρηση στοιχειώδους εκπαιδεύσεως Ναούσης και αφιερώθηκαν στο έτος του παιδιού και της 'Ελληνικής Λαϊκής Παραδόσεως. Ήταν εξαιρετική στο γεγονός ότι έκθεση γλυπτικής παρουσιάστηκε για πρώτη φορά στην Νάουσα και μάλιστα σύγχρονης γλυπτικής.

ΜΑΘΗΤΕΣ Ε' ΚΑΙ ΣΤ' ΤΑΞΗΣ ΤΟΥ ΛΑΠΠΕΙΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΝΑΟΥΣΗΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1930

Πρώτη σειρά, καθηγητές: Φωστηρόπουλος 'Αγαθάγγελος γυμναστής, Καραχάλιος φιλόλογος, Χατζηανδρέου Βασίλειος φιλόλογος, Τσιούλης Δημήτριος μαθηματικός, Παπαιοκονόμου 'Αντώνιος φιλόλογος γυμνασιάρχης, 'Ιωαννίδης Δημήτριος φιλόλογος, Δημόπουλος φυσικός, Πληκιάδης Κωνσταντίνος των Γαλλικών Χατζηθωμάς Θωμάς φιλόλογος

Δεύτερη σειρά, μαθητές Στ' τάξεως (τελειόφοιτοι): Θωμαΐδης Χαράλαμπος, Καραμπέλλος 'Αχιλλέας, Τουσιάδης Κων)νος, 'Αρνή Πουλχερία, Καρεκλάνου Αικατερίνη, Κοκκίνου Φανή, Οικονόμου Μαρία, Μητσόκας Δημήτριος, Μπλιούρης Πολύδωρος, Λαπαθίτσας Γεώργιος.

Τρίτη σειρά, μαθητές Ε' τάξεως: Κούλης Φίλιππος, Σισμανής Γεώργιος, Τσιόκας Μενέλαος, Περγικάρης 'Αλέξανδρος, 'Αποστολίδης Νικόλαος, Παπαδοπούλης 'Αντώνιος, Παπαχρήστου Χρήστος, Μάντισος Κων)νος, Φτεργιώτης Παντελής, Παπαδόπουλος Χαρίλαος, Γιαννούλης Σωτήριος.

Τέταρτη σειρά, μαθητές Ε' τάξεως: Παπαδόπουλος Θεόδωρος, Κιάος Θωμάς, 'Ιωσιφίδης Χαράλαμπος, Κατσιγιάννης Παναγιώτης, Σκυλίτσης Βασίλειος, Χρηστίδης Χρήστος, Σπουρέλας Στέργιος.

ΟΙ ΕΘΕΛΟΝΤΡΙΕΣ ΑΔΕΛΦΕΣ

Ἑλληνικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ Ναούσης

Ὁ Ἑλληνικὸς Ἐρυθρὸς Σταυρὸς ὀργάνωσε μέχρι σήμερα στὴν πόλὴ μας τρεῖς σειρὲς μαθημάτων, γιὰ τὴν ἐκπαίδευση ἐθελοντριῶν Ἀδελφῶν.

Ἡ πρώτη σειρά λειτούργησε τὸ ἔτος 1956, ἡ δεύτερη τὸ ἔτος 1971 καὶ ἡ τρίτη τὸ ἔτος 1978.

Οἱ Ἐθελόντριες Ἀδελφές παρακολούθησαν συστηματικὰ τρεῖς μῆνες, τὰ παρακάτω μαθήματα: Παθολογία, Χειρουργική, Διαιτητική, Ὑγιεινὴ, Ἀνατομία, Α' βοήθειες. Μετὰ τὸ πέρας τῶν μαθημάτων ἀκολούθησε πρακτικὴ ἐξάσκηση 40 ἡμερῶν στὰ διάφορα τμήματα τοῦ Νοσοκομείου καὶ σὲ ἐπίσημη τελετὴ ἐγίνε ἡ ἀπονομὴ τῶν διπλωμάτων στὶς ἐθελόντριες, ποὺ διακρίθηκαν γιὰ τὴν ἐπίδοσιν καὶ ἀπόδοσίν τους.

Τάξη 1956, πρόεδρος τῆς πρώτης τάξεως Ἐθελοντριῶν Ἀδελφῶν ἦταν ὁ ἱατρός κ. Κων)νος Τσίτσας, διδάσκουσα ἡ δὲς Ζωή

Τῆς δίδος
ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΖΑΛΙΟΥ

Μανίνου καὶ ἀπεφοίτησαν 25 Ἐθελόντριες, οἱ ἑξῆς:
Ἀγοραστοῦ Ἀρτεμὶς
Ἀσλανίδου Κυριακὴ
Βαλσαμίδου Ἱερουσαλὴμ
Γεωργιάδου Εὐθυμία
Κουκούλου Θεοφανή
Κούλη Αἰκατερίνη
Καραμπέλλου Καίτη
Λεπτιδίου Τζένη
Μάκη Ἀναστασία
Μαφρέδα Ἰωάννα
Μπακάλη Εὐδοξία
Μέσκου Ἀφροδίτη
Μυλωνᾶ Σούλα
Μωυσιάδου Σοφία
Οἰκονομίδου Φανή
Πάζη Καλλιρρόη
Πετρίδου Αἰκατερίνη
Παπαδοπούλου Σοφία
Περικοράτη Ἑλένη

Περικοράτη Μαρίκα
Σεραφεῖμ Εὐθυμία
Σουδία Ἀναστασία
Σταματίου Ἐλισάβετ
Σταματίου Εὐδοξία
Στανίση Αἰκατερίνη

Τάξη 1971, πρόεδρος τῆς Β'

τάξεως Ἐθελοντριῶν Ἀδελφῶν ἦταν ὁ Μητροπολίτης Βεροίας καὶ Ναούσης κ. Παῦλος, γ. γραμματεὺς ὁ κ. Νικόλαος Τριανταφύλλου, δ) ντῆς τοῦ Νοσοκομείου Ἀθηνᾶ Λαζαρίδου, διευθύνουσα τοῦ Νοσοκομείου, διδάσκουσα ἡ

δης "Ελλη Γιαγμουρίδου. Φοίτησαν και άπεφοίτησαν συνολικά 47 κυρίες και δεσποινίδες της πόλης μας, οι έξης:

Αποστολίδου Ρόζα
Αλαφίνα Φανή
Αρβανιτάκη Μαρία
Ασιατίδου Μαρία
Βαλαμίδου Βασιλική
Βελή Χρυσούλα
Βλάχου Μαρία
Βογιατζόγλου Βασιλική
Γρηγοράκη Χαρίκλεια
Γουσοπούλου Εύθυμία
Γιόκαλα Έλένη
Διρβανοπούλου Χρυσούλα
Ζάλιου Εύγενία
Ζωγραφοπούλου Χρυσούλα
Καμπουράκη Ζωή
Καρανικόλα Μαρία
Κατσάνου Άννα
Κουτσουπιά Σόνια
Κουτσουπιά Μαρία
Καλού Έλισάβετ
Κάλφα Ζωή
Λιόλιου Αικατερίνη
Μήτσαλα Φανή
Μηλιάτκα Φανή
Μηρούβαλη Αικατερίνη
Μυσιρλή Έλλη
Μακρή Εύαγγελία
Μαλούση Έλισάβετ
Μόζα Άννασασία
Μήττα Παρασκευή
Μυλωνά Έλένη
Παπακωνσταντίνου Εύγενία
Παπαστόικα Αικατερίνη
Πράπα Έλισάβετ
Πριμέντα Μαρία
Σαμαρά Λευκή
Σιούγγαρη Έλένη
Σταματοπούλου Σεβαστή
Σταματοπούλου Λεμονιά
Σινοπούλου Κυριακή
Σιδέρη Έλένη
Τασούκα Άφροδίτη
Τσολάκου Παρασκευή
Τοπούζη Εύγενία
Τσουκαλά Έλένη
Τσέλιου Γεωθμανή
Χατζηδήμου Ίωάννα

Τάξη 1978, πρόεδρος του διοικ. συμβουλίου της Γ΄ τάξεως Έθελοντριών Άδελφών είναι ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Βεροίας και Ναούσης κ. Παύλος, αντιπρόεδρος ο κ. Γεώργιος Βογιατζής, γεν. γραμματεύς ή δις Εύγενία Ζάλιου, ταμίας ή κ. Δήμητρα Στεφανίδου - Νέστορα, μέλη: ο κ. Στέργιος Νέστορας,

δ)ντής του Νοσοκομείου, ο άρχιερατικός έπίτροπος Ναούσης κ. Άμβ. Κυριαζής, ο κ. Άγγελος Βαλταδώρας, ο κ. Γεώργιος Βλάχος, ο κ. Γεώργιος Κουκούλος και ή κ. Βασιλική Βαλαμίδου—Παπαπαναγιώτου. Διδάσκουσα ή δις Σπυριδούλα Σάνα, πτυχιούχος Ε.Ε.Σ.

Οι γιατροί που παρέδωσαν μαθήματα στις έθελόντριες της τάξεως 1978, είναι οι έξης: κ. Άρης Παπανικολής, κ. Κωνστ. Τόμπος, κ. Ίωάννης Βουτσάς, κ. Άντώνιος Ταπλίδης, κ. Κωνστ. Τζιαμάλης και ή δις Μαρία Σεΐζη.

Σέ ειδική τελετή που οργανώθηκε στις 30 Οκτωβρίου στο Δημοτικό Θέατρο από τό τοπικό τμήμα του Ε.Ε.Σ., δόθηκαν τά πτυχία στις έθελόντριες άδελφές της τάξεως 1978. Κατά την διάρκεια της τελετής, στην ό-ροία παρευρέθηκαν οι πολιτικές και στρατιωτικές άρχές της πόλης μας, καθώς και πλῆθος κόσμου, ο πρόεδρος του Δ.Σ. σεβασμιώτατος μητροπολίτης κ. Παύλος μίλησε για τόν τεράστιο ρόλο του Ε.Ε.Σ. και την μεγάλη άποστολή των Έθελοντριών Άδελφών στις εϊρηνικές και πολεμικές περιόδους. Για τό ιστορικό της ίδρύσεως του Ε.Ε.Σ. και της προσφοράς του μίλησε ο γεν. γραμματεύς του κεντρικού συμβουλίου κ. Καμπάνης που αντιπροσώπευε τόν Ε.Ε.Σ. μαζί

μέ την διδα Παπαμικρούλη. Η τελετή περιελάμβανε επίσης ένα σκέτος που παρουσίασαν στρατιώτες και έθελόντριες άδελφές για την δράση του Ε.Ε.Σ. στη διάρκεια των 150 χρόνων της ύπάρξεώς του.

Στό τέλος επιδόθηκαν τά πτυχία στις 26 διπλωματούχες Έθελόντριες Άδελφές, που είναι οι έξης:

Άγοραστού Βασιλική
Βαδόλα Μαρία
Δημητριάδου Ίωάννα
Δριγκοπούλου Κωνσταντίνα
Καρανάτσιου Φανή
Κασιδα Βασιλική
Καστανιώτη Άνδρομάχη
Λαφάρα Σοφία
Λαπαδίτσα Καλλιόπη
Λαφάρα Άγγελική
Λαφάρα Άνθούλα
Λαφάρα Όλγα
Μαλούση Μαρία
Μαμαγιάννου Φανή
Ματθαίου Ι. Όλυμπία
Ματθαίου Λ. Όλυμπία
Μητσοκάπα Μαρία
Μήττα Σοφία
Μπαξεβάνου Παρασκευή
Μπιλιούρη Εύθυμία
Μηλιάτκα Καλλιόπη
Μπούκτση Εύαγγελία
Νόλκα Άθηνά
Παρχαρίδου Γεωργία
Σκούρτα Άθηνά
Σπανού Άνδρομάχη

Στήν πόλη μας για πρώτη φορά δημιουργείται παιδική χορωδία τον Μάιο του 1978, δημιουργός της ο δήμαρχος και πρόεδρος του Πολιτιστικού Κέντρου Ναούσης κ. Δημήτριος Βλάχος, του οποίου είναι μεγάλη η δραστηριότητα και η προσφορά του, στην άνοδο του Πολιτιστικού επιπέδου στην πόλη μας, την παιδική χορωδία του Πολιτιστικού Κέντρου Ναούσης, διδάσκει και διευθύνει ο μαέστρος κ. Ήλιος Μόρας. Οι ένδυμασιές των παιδιών της χορωδίας είναι ομοιόμορφες και είναι προσφορά του Πολιτιστικού Κέντρου Ναούσης. Η ένδυμασία των αγοριών είναι κοντό παντελόνι και γιλέκο από μαύρο βελούδο και άσπρο πουκάμισο, των δε κοριτσιών φόρεμα (σαραφάν) από μαύρο βελούδο και άσπρο πουκάμισο.

Η παιδική χορωδία απαρτίζεται από αγόρια και κορίτσια των τριών μεγαλύτερων τάξεων των δημοτικών σχολείων και είναι τα κάτωθι:

Κορίτσια: Χουλιάρη Τασούλα, Βλάχου Μαρία, Σπητιάνου Βάσω, Μυτηληναίου Φανή, Φειδαρη Χαρούλα, Βελάκου Όλγα, Οικονόμου Διαμαντούλα, Πίτου Ασπασία, Τσίτση Όλυμπια, Τσιμπιάκη Μαρίνα, Διτσόλα Αικατερίνη, Βαταντζή Άθηνά, Καραμπέλα Φανή, Παπουτσήδου Αλεξάνδρα, Μπιλιούρη Μαρία, Μπιλιούρη Άννα, Σινοπούλου Καλλιόπη, Παναγιώτου Ελένη, Μπουνδά Αναστασία, Τσαρνούχα Χαρούλα, Χατζηαντωνίου Μαρία, Σιδερά Ελένη, Λυμπεριάδου Τατιάνα, Δάδη Μαρία, Βογιατζόγλου Ελένη, Βαρθολομαίου Καλλιόπη, Τάνου Μαρία, Μόρα Εύδοξια, Αϊνατζή Χριστίνα, Αργυρίου Εμμανουέλα, Χασιούρα Ζωή, Μακρογιώργου Γεωργία, Τορορή Παρασκευή, Παπαγεωργίου Ελισάβετ, Αγγελίδου Κατερίνα, Μητσιάνη Ελένη, Μπίλη Ζωή, Χαλάτση Φανή, Μοσχοπούλου Άθηνά, Καραμπέλου Ελένη, Χασιούρα Ζωή.

Αγόρια: Αλλάκος Γεώργιος, Αλλάκος Θεόδωρος, Τζιμίτης Πέτρος, Τσαρνούχας Γεώργιος, Σέρμπας Ιωάννης, Ραφαήλ Χρήστος, Ζωγραφόπουλος Μάριος, Μόκιος Βασίλειος, Μητσιάνης Στέλιος, Σαμαράς Θεόδωρος, Σαράτσας Φίλιππος, Σερδαρίδης Μιχαήλ, Κυρμιγιώτης Κων/νος, Σαϊνίδης Θέμης, Αποστόλου Εδάργγελος, Κατραρούπκος Χρή-

Ή παιδική χορωδία του Πολιτιστικού Κέντρου Ναούσης

στος, Τσουκαλός Δημήτριος, Πουτακίδης Γεώργιος, Θεοδωρίδης Θωμάς, Ζαχαριάδης Γεώργιος, Πατρίκας Ζήσης, Τενεδιός Κων/νος, Οικονόμου Στέφανος, Κυπρίτης Σταύρος, Μήτσιαλας Αντώνιος, Μήτσιαλας Αθανάσιος, Πιτάνιος Λεωνίδας.

Τήν πρώτη εμφάνιση ή παιδική χορωδία έκανε στις παιδικές γιορτές των Χριστουγέννων που διοργάνωσε ο δήμος Ναούσης, για τα παιδιά έλλων των δημοτικών σχολείων στις

μπροστά στο πολυπλήθες κοινό της πόλης. Και έδω σημειώνει μεγάλη επιτυχία. Σύσσωμο το κοινό εθαύμασε και κατεχειροκρότησε την άψογη εμφάνιση και τα ωραία τραγούδια της παιδικής χορωδίας.

Το πρόγραμμα της ή παιδική χορωδία παρουσίασε πέντε τραγούδια του Ν. Κόκκινου.

1) Ή Δέηση, 2) Ό Γυμναστικός ύμνος, 3) Ό Σκύλος μας, 4) Ή θάλασσα και 5) Ό τρισένδοξη Έλλάδα.

Στις 19) 4) 1979 ή παιδική χορωδία κάνει την δεύτερη επίσημη εμφάνισή της στο κοινό της πόλης μας, συμμετέχοντας στην συναυλία του ωδείου Ναούσης. Και πάλι σημειώνει μεγάλη επιτυχία.

Μελλοντικά σχέδια της παιδικής χορωδίας:

1) Μόλις πλουτίσει το ρεπερτόριο της με νέα τραγούδια, να παρουσιάσει συναυλία στο κοινό της πόλης μας.

2) Τήν συναυλία αυτή να την παρουσιάσει και σε άλλες πόλεις της Βορείου Ελλάδος.

3) Να συμμετάσχει σε φεστιβάλ παιδικής χορωδίας εκπροσωπώντας την πόλη μας.

«Άξία τής Λαϊκής Παράδοσης»

Στις 24 Μαρτίου εγκαινιάσθηκε σε αίθουσα του Λυκείου Ναούσης έκθεση αφιερωμένη στη Λαϊκή Παράδοση. Ή έκθεση διακοσμήθηκε με φωτογραφίες πολλών κτισμάτων, σχέδια και κυρίως αντικείμενα του λαϊκού μας πολιτισμού όπως ύφαντά, στολές, ξυλόγλυπτα και οικιακά σκεύη.

Σκοπός των καθηγητών και μαθητών που εργάσθηκαν για έτούτη την εκδήλωση ήταν να μάθουν οι νέοι μας να σκύδουν με σεβασμό πάνω στα μνημεία της δημοτικής δημιουργίας, να θαυμάσουν και να συγκινηθούν σ' ό,τι ξεχωριστά δικό τους, να οδηγηθούν στις ρίζες της ίδιας τους της εθνότητας. Γιατί ήρθε ή ώρα να σημαίνει κάποια περισυλλογή και αν-

τίσταση στη ρευστότητα των καιρών μας που δοκιμάζει τις συνειδήσεις, υπονομεύει την συσιολογική ανέλιξη των νέων και εισάγει την κενότητα και το ξέσπασμα σάν φιλοσοφία ζωής. Αν λησμονηθεί, αν περφορηθεί το παρελθόν, τότε θα συντριβούν οι άρμολ της ιστορίας που διασφαλίζουν την όμαλή συνέχεια και θα σβύσει ή δημιουργία.

Γι' αυτό ο σημερινός νέος πρέπει να δοθηθεί για να νοιώσει, πώς χρέος του είναι να αγαπήσει την παράδοση του τόπου του για να μπορέσει να όρθωθεί ρυθμιστής της μοίρας του και να αμείψει φωτισμένα και γόνιμα με τους άλλους λαούς.

Μαρία Βασ. Γιαννακοβίτου
Καθηγήτρια Λυκείου Άρρένιου

Δεξίωση τῶν νέων μελῶν τοῦ Συλλόγου Ἀποφοίτων

Στις 8 Ἰουνίου ὁ Σύλλογος Ἀποφοίτων Ναούσης «ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΜΙΧΑΗΛ Ο ΛΟΓΙΟΣ» δεξιώθηκε τὰ νέα μέλη του στὸ ἐξώστη τοῦ Τουριστικοῦ Περιπτέρου «ΚΙΟΣΚΙ». Τὸ κέφι στὴν βραδυὰ ἔδωσαν ἡ ὀρχήστρα τοῦ Β' Σ.Σ. καὶ τὸ συγκρότημα τῶν μαθητῶν αποτελούμενο ἀπὸ τοὺς Μπάμπο, Μπέρσο, Ἀποστόλου, Ἰλκο καὶ Βοδενλῆ, τραγούδησε ὁ Φώτης Ἰγνατιάδης.

Τοὺς νέους ἀποφοίτους καλωσόρισε ἐκ μέρους τοῦ συλλόγου ἡ δ. Ἑλ. Μήτσιαλα καὶ μίλησαν ἀπὸ τοὺς μαθητῆς οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν νέων ἀποφοίτων Λωτίδης καὶ Μητσιάνη ἐπίσης χαιρέτησαν τὴν ἐκδήλωση ὁ Λυκειάρχης κ. Ἀρπατζίδης καὶ ὁ Δήμαρχος κ. Βλάχος.

Τὸ πρόγραμμα παρουσίασαν ἡ Ἑλ. Οἰκονόμου καὶ ὁ Λωτίδης.

Τῇ γιορτῇ τίμησαν μὲ τὴν παρουσία τους ὁ Γεν. Γραμματέας Υ.Β.Ε. κ. Ἀγγελος Βαλταδῶρας, ὁ Δήμαρχος κ. Δημήτριος Βλάχος, ὁ Φρούραρχος κ. Κωστόπουλος, ὁ Διοικητὴς Χωροφυλακῆς κ. Κουκουμέλας ὁ ἐπιθεωρητὴς Δ.Ε. κ. Τσακίρης οἱ Λυκειάρχες κ.κ. Ἀρπατζίδης καὶ Τρεμόπουλος, οἱ Γυμνασιάρχες κ.κ. Νικολάου καὶ κ. Παπαπαναγιώτου καὶ καθηγητῆς τῶν Λυκείων καὶ Γυμνασίων.

Ἡ ἐκδήλωση σημείωσε μεγάλη ἐπιτυχία καὶ σ' αὐτὸ συντέλεσε πολὺ ὁ ὡραῖα διαρρυθμισμένος χώρος τὸ ζεστὸ περιβάλλον καὶ ἡ φροντίδα τοῦ προσωπικοῦ τοῦ Τουριστικοῦ περιπτέρου.

Ὁ Σύλλογος Ἀποφοίτων Ναούσης «Αναστάσιος Μιχαὴλ ὁ Λόγιος» εὐχαριστεῖ θερμὰ τὸ γλύπη - ζωγράφο Θανάση, γιὰ τὴν ἐκθεση τῶν ἔργων του στὴν πόλη μας, καθὼς ἐπίσης καὶ γιὰ τὴν δωρεὰ ἐνδὸς πίνακα του στὸν Σύλλογο.

Τὸ διοικητικὸ Συμβούλιο τοῦ Συλλόγου Ἀποφοίτων

ΤΟ ΒΕΡΜΙΟ

Ἡ μικρὴ μας πόλη ἀπλώνεται στοὺς πρόποδες ἐνὸς πανύψηλου βουνοῦ ποὺ εἶναι καταπράσινο τὸ καλοκαίρι καὶ σκεπασμένο μὲ χιόνια τὸ χειμῶνα.

Ποιὸς δὲ θαύμασε κι δὲ χάριξε τὰ μενεξεδένια δειλινὰ παιχνίδια τοῦ ἡλίου στὶς πλαγιὰς τοῦ Βερμίου ἓνα καλοκαιριάτικο ἀπόγευμα; Ποιὸς δὲν περπάτησε στὸ χιονισμένο δουνὸ μας μὲ τὴ μαγευτικὴ του διορפיὰ;

Τὸ Βέρμιο ἔχει δύο ὄψεις, τὴν καλοκαιριάτικὴ καὶ τὴ χειμωνιάτικη. Τὸ καλοκαίρι ὁ ἥλιος διαπερνᾷ τὶς καταπράσινες φυλλωσιές τῶν δένδρων καὶ τὶς χαϊδεύει ἀπαλὰ μὲ τὶς

Τῆς μαθήτριας ΜΑΡΙΑΣ Λ. ΚΑΒΒΛΑΡΗ

ἀκτίνες του. Τὰ πουλάκια κελαηδοῦν γλυκὰ γλυκὰ σὰν μιὰ ἀρμονικὴ τῦράνια μελωδία. Οἱ δαντελωτὲς κορυφογραμμὲς τοῦ βουνοῦ μας λαμπροκοποῦν μέσα στὸ ρόδινο φῶς τοῦ ἡλίου. Ποτάμια καὶ ρυάκια κυλᾶν τὸ νερὸ τους ἀνάμεσα στὰ καταπράσινα λειβάδια καὶ δροσιζοῦν τοὺς περαστικούς. Αἰωνόβια πλατάνια ρίχνουν χαρωπὰ τὸν ἥλιο τους στὴ γῆ τοῦ Ἁγίου Νικόλα μὲ τὶς πηγές τῆς Ἀράπιτσας. Ἀπ' αὐτὴ ξεκινᾷ τὸ ποτάμι τῆς πόλης μας κάνοντας ἓνα δρόμο γεμάτο σκαλοπάτια ὅπου νὰ πᾶει, νὰ χυθεῖ στὴν ἀκυπνίσιμη θάλασσα. Αὐτὴ εἶναι ἡ μιὰ ὄψη τοῦ βουνοῦ μας τὴν ἐποχὴ ποὺ ἡ φύση ξυπνάει. Ἔχει ἔμως κι ἄλλη τὴν χειμωνιάτικη.

Βρισκόμαστε στὴν καρδιά τοῦ χειμῶνα, ἡ φύση εἶναι ἀλλαγμένη, ὀλόλευκη μεσ' στὴ μαγευτικὴ τῆς φορεσιὰ. Τὰ κατάλευκα τοπία σκλαβώνουν τὸν κάθε περαστικό. Ὁ χειμωνιάτικος ἥλιος, χωρὶς νὰ μπορεῖ νὰ ζεστάνει τὴν γῆ, ἀκτινοβολεῖ στὴν κάτασπρη λαμπερὴ λευκότητά, ποὺ ἀνακλᾷ πάνω τῆς ὅλη τὴν διορפיὰ τῆς φύσης, ἐνὼ κοιμάται στὴ γαλήνια σιγαλιὰ περιμένοντας τὸ ἀνοιξιὰτικο ξύπνημα.

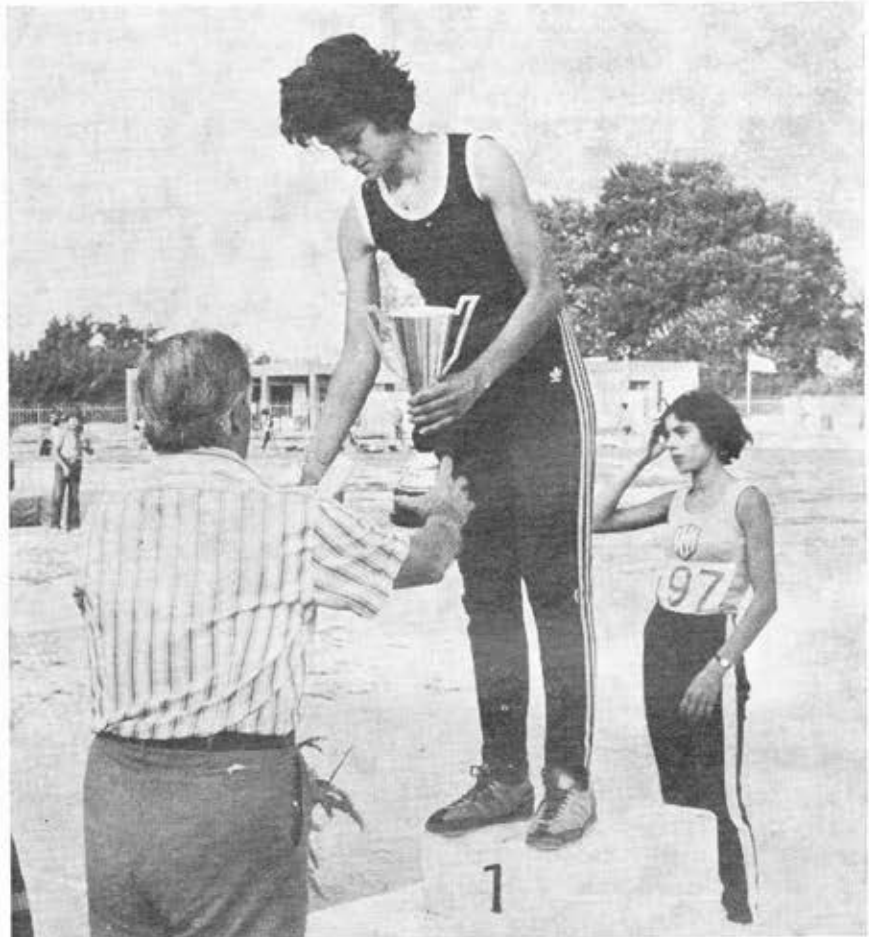
Οἱ ἀχροποταμιές ἔχουν παγώσει καὶ τὸ δουνὸ μας μὲ τὸ κάτασπρο δαντελένιο σκουφάκι του δρίσκειται σ' ὅλη τὴν ἐπιδητικὴ μεγαλοπρέπεια.

Νὰ λέγαμε πῶς ἀγαπᾷς τὸ ὑπέροχο δουνὸ μας; Θάταν λίγο. Ἄς ποῦμε, λοιπὸν, πὶδ σωστά, πῶς τὸ λατρεύουμε κυριολεκτικὰ.

ΕΦΗ ΣΑΝΙΔΑ

Γεννήθηκε στις 25 Φεβρουαρίου 1963 στη Νάουσα. 'Ανήκει στην δύναμη του ΦΑΣ ΝΑΟΥΣΑ. Στο στίβο πρωτοεμφανίστηκε το καλοκαίρι του 1976. Οί πρώτες επιδόσεις στα 800μ 2'35''0 και στα 1500 μ 5'.00'1 ήταν πολύ ικανοποιητικές. Όλα φανέρωναν ότι ήταν ένα μεγάλο ταλέντο και πολύ γρήγορα θα άφηνε μια χρυσή εποχή στον αθλητισμό της πατρίδας μας. Η μεγάλη αγάπη της για τον αθλητισμό και η προσπάθειά της για διάκριση άρχισαν να την οδηγούν από επιτυχία σε επιτυχία. Τήν επόμενη χρονιά κάνει Πανελλήνιο ρεκόρ Κορασίδων στα 800Μ με 2'18''51, ενώ το ρεκόρ της στα 1500Μ γίνεται 4'55''84. Γι' αυτήν οι επιδόσεις αυτές ήταν ένα πολύ μεγάλο κίνητρο για να ριχθί με περισσότερο ζήλο στη δουλειά. Και πράγματι το ότι δούλεψε φάνηκε πέρυσι με τις νέες της επιτυχίες. Πρώτη στους Πανελλήνιους 'Αγώνες 'Ανωμάλου Δρόμου Κορασίδων στα 1000Μ με 2'40''. Σπάζει πρώτη πάλι το Πανελλήνιο ρεκόρ κορασίδων στα 800Μ στους Πανελλήνιους Νεανίδων με 2'13''44. Κάνει νέο ρεκόρ στα 1500Μ στην Πορτογαλία με 4'39''00 που είναι τρίτος καλύτερος χρόνος όλων των εποχών. Στην Ουαλλία κάνει πάλι ατομικό ρεκόρ στα 800Μ με 2'12''98 που είναι ο τέταρτος καλύτερος χρόνος όλων των εποχών ενώ στα 400Μ το ρεκόρ της αυτή τη στιγμή είναι 58''87. Οί επιτυχείς αυτές εμφανίσεις της είχαν σαν αποτέλεσμα να κληθί στην 'Εθνική 'Ομάδα στίβου Γυναικών και να εκπροσωπίσει έπάρξια τα 'Ελληνικά χρώματα στις λίγες διεθνείς συναντήσεις που έλαβε μέρος. (Βαλκανικούς Νεανίδων στη 'Αγκυρα, συνάντηση Πορτογαλίας - 'Ισπανίας - 'Ελλάδος και συνάντηση Ουαλλίας - 'Ελλάδος

Φυσικά όπως κάθε επαρχιώτης αθλητής έχει και αυτή τα προβλήματα της. Προβλήματα με το στίβο που είναι σε κακή κατάσταση και δυστυχώς κανένας δεν φροντίζει για την επιδιόρθωσή του προβλήματα και με το σχολείο

'Από επιτυχία... σε επιτυχία

πηγαίνει στην Α' τάξη του Τεχνικού Λυκείου, διότι πρέπει να είναι επιμελείς στα μαθήματά της και πολλές φορές λόγω αγώνων αναγκάζεται να απουσιάζει. Όλα

**Του γυμναστή
Ι. ΝΟΥΣΙΛΑΖΟΥ**

αυτά όμως με την καλή της θέληση και με την αγάπη της για τον αθλητισμό καταφέρνει να τα ξεπερνά και πάντα προσπαθεί για κάτι καλύτερο. Στόχος της είναι να πάρη την πρόκριση για την

Όλυμπιάδα της Μόσχας. Για φέτος στόχοι της είναι: στα 800Μ χρόνος κοντά στα 2'07''0 - 2'08''0. Διάκριση στους Βαλκανικούς Νεανίδων, πρόκριση και συμμετοχή στους Πανευρωπαϊκούς Νεανίδων και στους Μεσογειακούς αγώνες.

**ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΠΡΩΤΑΘΛΗΜΑ
ΑΝΩΜΑΛΟΥ ΔΡΟΜΟΥ**

Έγινε το εσωτερικό πρωτάθλημα ανωμάλου δρόμου, που έχει προγραμματισθί από τον ΣΕΓΑΣ, με συμμετοχή των δύο συλλόγων «Ζαφειράκη» και «ΦΑΣ Νάουσα».

Στους αγώνες πήραν μέρος αθλητές και αθλήτριες στις κατηγορίες έφηβων, παιδών, παμπαίδων, νεανίδων, κορασίδων, παγκορασίδων. Τα αποτελέσματα για τους τρεις πρώτους νικητές:

4000 μ. ΕΦΗΒΩΝ

1. Χριστοδούλου Άναστάσιος ΦΑΣ Νάουσα, 2. Φράγγης Νικόλαος Ζαφειράκη, 3. Μπέης Χρήστος Ζαφειράκη.

2000 μ. ΠΑΙΔΩΝ

1. Ίγνατίου Άναστάσιος ΦΑΣ Νάουσα, 2. Συκομηδούρης Έμιλιανούηλ ΦΑΣ Νάουσα, 3. Τσίλης Γεώργιος Ζαφειράκη.

1000 μ. ΠΑΜΠΑΙΔΩΝ

1. Μπλιάτκας Κύρος ΦΑΣ Νάουσα, 2. Παπασταύρου Παναγιώτης ΦΑΣ Νάουσα, 3. Καρατρούπκος Χρήστος ΦΑΣ Νάουσα.

2000 μ. ΝΕΑΝΙΔΩΝ

1. Σανιδά Έφη ΦΑΣ Νάουσα, 2. Σαρακατσάνου Ζωή ΦΑΣ Νάουσα, 3. Μίκου Έλένη ΦΑΣ Νάουσα.

1000 μ. ΚΟΡΑΣΙΔΩΝ

1. Νηπίτη Δέσποινα ΦΑΣ Νάουσα, 2. Τρούπκου Πορφύρα ΦΑΣ Νάουσα, 3. Πέϊου Χρυσάνθη Ζαφειράκη.

800 μ. ΠΑΓΚΟΡΑΣΙΔΩΝ

1. Χριστοφόρου Φωτεινή ΦΑΣ Νάουσα, 2. Καραμπουρνιώτη Αικατερίνη ΦΑΣ ΝΑΟΥΣΑ, 3. Κοϊτζή Μαρία ΦΑΣ ΝΑΟΥΣΑ.

Οι αγώνες δέν είχαν μεγάλο ενδιαφέρον διότι δέν υπήρχε συμμετοχή ιδίως στις κατηγορίες έφηβων, νεανίδων, κορασίδων και παγκορασίδων. Είναι λυπηρό για την πόλη μας πού τα δύο τελευταία χρόνια ό κλασσικός αθλητισμός έχει σημειώσει τόσες επιτυχίες να παρουσιάζεται τό φαινόμενο να αγωνίζονται σέ έξη (6) κατηγορίες μόνο 40 αθλητές (30) και αθλήτριες (10). Τό τί φταίει ίσως τό γράψουμε άλλη φορά σ' αυτές έδώ τις στήλες.

ΜΙΚΡΑ ΝΕΑ

Έπιοκέφθηκε την πόλη μας ό

πρόεδρος του ΣΕΓΑΣ κ. Γ. Μαρσέλος και ένημερώθηκε για διάφορα θέματα του κλασσικού αθλητισμού.

Έγκρίθηκαν 30.000.000 για την κατασκευή του δρόμου των Τριών Πηγαδιών.

Στην αξιολόγηση των συλλόγων, σιό στίβο γυναικών, πού έκανε ό ΣΕΓΑΣ για τό 1978, ό Φ. Α.Σ. Νάουσα κατέχει την 19η θέση με 240,5 βαθμούς.

Ό Μαραθωνοδρόμος μας Κυριακος Λαζαρίδης πέρασε στη Γυμναστική Άκαδημία Άθηνών, σιή όποία θα άρχισι να φοιτά τω χρόνου, διότι φέτος λείπει στην Άγγλία, όπου ως γνωστόν σπουδάζει κλωστοϋφαντουργός.

ΝΕΑ ΤΟΥ ΣΚΙ

Οί τοπικοί αγώνες χιονοδρομίας. Στά Τρία Πηγάδια έγιναν οι τοπικοί αγώνες χιονοδρομίας με τα αγωνίσματα Γιγαντιαίας καταβάσεως και άνωμάλου δρόμου. Τα άποτελέσματα κατά κατηγορία είναι:

ΓΙΓΑΝΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΒΑΣΗ ΕΦΗΒΟΙ

1. Κεχαγιάς Λάζαρος, 2. Γκέρος Δημήτριος, 3. Νοικοκύρης Σπυρίδων.

ΠΑΙΔΕΣ

1. Ρώσιος Γεώργιος, οι άλλοι άκυρώθηκαν.

ΠΑΜΠΑΙΔΕΣ

1. Καρυδάς Χρήστος, οι άλλοι άκυρώθηκαν.

ΝΕΑΝΙΔΕΣ

1. Ξανθίδου Θωμάη, 2. Πάντσιου Μαρία, οι άλλες άκυρώθηκαν.

ΑΝΩΜΑΛΟΣ ΔΡΟΜΟΣ

ΑΝΔΡΕΣ

1. Παπās Χρήστος, 2. Πατρώνας Θεόδωρος, 3. Διαμαντής Φίλιππος.

ΕΦΗΒΟΙ

1. Κουτσουγιάννης Σταύρος, 3. Μπλιούρης Δημήτριος.

ΝΕΑΝΙΔΕΣ

1. Γιαγκούλα Ζωή, 2. Κουτσουγιάννη Άθηνά, 3. Αϊλιόση Έλίσάβετ.

ΕΠΙΤΥΧΙΕΣ ΤΩΝ ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΩΝ ΜΑΣ ΣΤΟΥΣ ΠΑΜΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΥΣ

Έπιτυχής ήταν ή συμμετοχή των χιονοδρόμων μας στους 15ους Παμμακεδονικούς αγώνες πού έγιναν σιό Σέλι. Όλα δείχνουν ότι γίνεται σωστή δουλειά έκ βάθους και σύντομα θα χαρούμε και μεγαλύτερες επιτυχίες και γιατί όχι και έξω από τον Έλληνικό χώρο. Η επιτυχία αυτή των χιονοδρόμων μας όφείλεται άφ' ένός μόν στην έπιμελημένη και σκληρή προπόνηση άφ' έτέρου δέ σιό ότι οι αθλητές προπονούνται σιό Τρία Πηγάδια σέ μια πίστα πού θα μπορούσε να όνομασθι διεθνούς επιπέδου. Ό χώρος αυτός ίσως θα έ-

πρεπε να αξιοποιηθῇ πὸ γρήγορα, γιὰ νὰ προπονοῦνται, περισσότεροι ἄθλητὲς μὲ περισσότερες ἀνέσεις ἂν θέλουμε νὰ σημειώσουν οἱ χιονοδρόμοι μας ἐπιτυχίες καὶ ἔξω ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα.

Τὰ ἀποτελέσματα τῶν τριῶν πρώτων νικητῶν τῶν ἀγώνων ἔχουν ὡς ἑξῆς:

ΓΙΓΑΝΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΒΑΣΗ

ΑΝΔΡΕΣ

1. Ἀμοιρίδης Χ.Ο. Βεροίας, 2. Ταμπούρης Χ.Ο. Ναούσης, 3. Πέπας Χ.Ο. Θεσ)νίκης.

ΕΦΗΒΟΙ

1. Κεχαγιάς Χ.Ο. Ναούσης, 2. Γκέρος Χ.Ο. Ναούσης, 3. Μισουλῆς Χ.Ο. Ναούσης.

ΠΑΙΔΕΣ

1. Σακελλαρίου Χ.Ο. Ναούσης, 2. Πασχάλης Χ.Ο. Θεσ)νίκης, 3. Μπουτάρης Χ.Ο. Θεσ)νίκης.

ΓΥΝΑΙΚΕΣ

1. Ἀργυριάδου Χ.Ο. Θεσ)νίκης, 2. Τσαγκαρά Χ.Ο. Θεσ)νίκης, 3. Κασινού Χ.Ο. Θεσ)νίκης.

ΝΕΑΝΙΔΕΣ

1. Ξανθίδου Χ.Ο. Ναούσης, 2. Σχιανακίδου Χ.Ο. Κατερίνης, 3. Μαγκιόρου Χ.Ο. Βεροίας.

ΤΕΧΝΙΚΗ ΚΑΤΑΒΑΣΗ

ΑΝΔΡΕΣ

1. Ταμπούρης Χ.Ο. Ναούσης, 2. Ἀρχοντόπουλος Χ.Ο. Θεσ)νίκης, 3. Ἀμοιρίδης Χ.Ο. Βεροίας.

ΕΦΗΒΟΙ

1. Κεχαγιάς Χ.Ο. Ναούσης, 2. Λεφούσης Χ.Ο. Ναούσης, 3. Γκέρος Χ.Ο. Ναούσης.

ΓΥΝΑΙΚΕΣ

1. Ἀργυριάδου Χ.Ο. Θεσ)νίκης, 2. Προέδρου Χ.Ο. Θεσ)νίκης, 3. Βασιλά Χ.Ο. Θεσ)νίκης.

ΝΕΑΝΙΔΕΣ

1. Κουκουτέγου Χ.Ο. Βεροίας, 2. Ἀμοιρίδου Χ.Ο. Βεροίας.

■ ΣΥΝΕΧΕΙΑ ἀπὸ τὴ σελίδα 64

λο ἦταν σὰν νὰ εἶχαν ομίξει δύο γίγαντες τῆς τέχνης, γλυπτική ζωγραφική, ποίηση λογοτεχνία. Αὐτὴ ἦταν μόλις σαράντα τεσσάρων χρόνων, πέθανε ὅμως γρήγορα καὶ ἔτσι ἔμεινε πάλι μόνος του. Τότε ἦταν πὺ ἀποκορυφώθηκε ἡ δόξα τῆς τέχνης. Ἐγραψε τὶς μεγαλύτερες σονάτες πὺ ἐπὶ πολὺ χρόνια ἐθεωροῦντο οἱ μεγαλύτερες σὴν Ἱταλία. Αὐτὴ τὸν εἶχε ἐμπνεύσει σὰ μεγαλύτερα δημιουργήματά του πάνω σὴν ζωγραφική καὶ γλυπτική. Οἱ τοιχογραφίες τοῦ παρεκκλησίου Πολὶν ἢ «Δευτέρα Παρουσία» καὶ τὸ δεύτερο μέρος τοῦ μνημείου τοῦ Ἰουλίου τοῦ Β' εἶναι ἔργα τῆς ἐποχῆς αὐτῆς.

Ὁ Μιχαὴλ Ἀγγελος κατεῖχε τέλεια τὴν ἀνατομία τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος. Μ' αὐτὴν μποροῦσε νὰ παίξῃ τὴν μορφή τοῦ ἀνθρώπου σὴν κίνηση καὶ σὴν ἔκφραση. Ἦταν τόσο μεγάλο τὸ πάθος του, σὴν ζωγραφική καὶ γλυπτική, ὥστε ἀνεβαίνοντας σὶς σκαλωσιὲς τοῦ παρεκκλησίου καὶ μένοντας ἐκεῖ ἀκίνητος μέρες καὶ νύχτες, γυρισμένος ἀντίσκελα πρὸς τὸν οὐρανὸ μέρες ὁλόκληρες ὅταν κατέβαινε ἦταν παραμορφωμένος. Ὅταν ἐπιδίδονταν σὶς σκάλισμα τῶν ἀγαλμάτων του, ἔδινε ὅλον τὸν ἑαυτὸν του, καὶ πολλές φορές δούλευε ἀκόμα καὶ νησιτικός. Τὶς λίγες ὥρες τοῦ ὕπνου του, τὶς περνοῦσε καὶ αὐτὲς ντυμένος γιὰτὶ κοιμόταν μὲ τὰ ρούχα

Μιχαὴλ Ἀγγελος

του γιὰ νὰ μὴν χάνῃ χρόνο.

Τὸ πάθος του γιὰ τὸν ἔρωτα ἦταν πάλι πολὺ μεγάλο καὶ μὴ μπορώντας νὰ ξεθυμάνῃ γιὰτὶ εἶχε ἔλλειψη χρόνου, ἐπιδίδονταν σὴν ποίηση, γράφοντας στίχους. Ἀκόμη καὶ αὐτὲς οἱ γνωστὲς παραστάσεις πὺ τὸν καθιέρωσαν σὰν γλύπτη - ζωγράφου τοῦ γυμνοῦ λέγεται ὅτι φιλοτεχνήθηκαν ὑπὸ τὴν ἐπὶρεια τοῦ πάθους του γιὰ τὸν ἔρωτα. Ὅμως κανεὶς δὲν μπόρεσε ποτὲ νὰ δώσῃ τὴν ἐρωτι-

κὴ παράσταση ἵσως γιὰτὶ ἦταν θρησκόσ πολύ. Σὲ ἡλικία ὀγδόντα χρόνων ἔγραψε τὶς μεγαλύτερες σονάτες του. Ὅμως εἶναι αὐτὸς ὁ γίγας τῆς τέχνης ὅλων τῶν αἰώνων γιὰτὶ αὐτὸς ἐπλούτινε μὲ τὰ περισσότερα καὶ ἐπιβλιπτικότερα ἀγάλματα καὶ τὶς ὠραιότερες τοιχογραφίες τοῦ παρεκκλησίου σὴ Καπέλα Σιξτίνα. Χάρισε σὴν Ρώμη τὸ ὄνομα τῆς «αἰωνίας Πόλης τῆς τέχνης» τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγέλου. Ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου φθάνουν γιὰ νὰ θαυμάσουν τὰ ἔργα του.

Η ΠΡΩΤΗ ΜΑΝΤΟΛΙΝΑΤΑ ΤΗΣ ΝΑΟΥΣΗΣ ΠΟΥ ΙΔΡΥΘΗΚΕ ΤΟ 1927

Στὸ κλιεὸ μας δοκρύνονται τὰ μέλη τῆς πρώτης μαντολινάτας τῆς Ναούσης. Ὅρθιοι ἀπὸ ἀριστερά: + Ἰωάννης Νάνος ἢ Σαμαρά, Θεόδωρος Κουγιουμτζῆς, + Ἀπόστολος Κουγιουμτζῆς (σασέτρος), Σταῦρος Σαμαράς, Φωκίων Μπαρμολάκας, Ἀργύριος Βασιλείου. Καθήμενοι: Ἀλέξανδρος Καλτσογιάννης + Πέτρος Δουδούμης, Σταῦρος Γοῦρκος, + Ν. Μπίσκας, Γεώργιος Μπέσιος, Γ. Γουμένης

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΝΑΟΥΣΗΣ

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΠΟΥ ΔΕΝ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΛΕΙΨΕΙ
ΑΠΟ ΚΑΝΕΝΑ ΝΑΟΥΣΑΙ-ΚΟ ΣΠΙΤΙ
ΜΠΟΡΕΙΤΑΙ ΝΑ ΤΟ ΠΡΟΜΗΘΕΥΘΕΙΤΕ ΑΠΟ ΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ
ΚΑΙ ΑΠΟ ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ ΝΑΟΥΣΗΣ

Καραμπατάκη 1 (γραφεία Τ.Ο.Ν. — Τηλ. 28.150)

Ώρες λειτουργίας 6—9 μ.μ. Τρίτη, Πέμπτη, Παρασκευή

ΤΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΝΙΑΟΥΣΤΑΣ

Συλλογή ΤΑΚΗ ΜΠΑΪΤΣΗ

Έκδοση Συλλόγου «Μπούλες — Γενίτσαροι»

ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΕΙΤΕ ΤΟ

Ἡ «ΝΙΑΟΥΣΤΑ» στηρίζεται στην ἀγάπη καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν συνδρομητῶν

Παρακαλοῦμε νὰ μεριμνήσετε γιὰ τὴν ἀνανέωση τῆς συνδρομῆς τοῦ 1979

Καραμπατάκη 1 (γραφεῖο ΤΟΝ - τηλ. 28.150)

Έκατό περίπου χρόνια και μερικά εκατομμύρια μπουκάλια

πρίν

μέ τις πρώτες σταγόνες κρασιού από
κλήματα της Νάουσας, γεννιόταν η ποιότητα ΜΠΟΥΤΑΡΗ.

Μαζί της γεννιόταν και η παράδοση ΜΠΟΥΤΑΡΗ.

Η αυστηρή προσήλωση στην παραγωγή, παλαίωση και εμφιάλωση καλού κρασιού.
ΜΠΟΥΤΑΡΗ πρίν ένατο χρόνια. Σήμερα. Ύστερα από ένατο χρόνια.

Πάντα καλό. Κρασί ή ούζο ΜΠΟΥΤΑΡΗ.

μπουτάρη

ΟΥΖΟ - ΚΡΑΣΙ ΑΠΟ ΤΟ 1879

